

Výroční zpráva 2011

Obsah

Úvodní slovo ředitele	3
Zoologické oddělení	4
Činnost zoologického oddělení	5
Veterinární péče	11
Výživa a krmení	13
Činnost Centra pro zvířata v nouzi	15
Narození mláděte orangutana bornejského (<i>Pongo p. pygmaeus</i>)	18
Medvěd malajský (<i>Helarctos malayanus</i>) a jeho chov	20
Odchov levharta obláčkového (<i>Neofelis nebulosa</i>)	23
Zpráva o činnosti na úseku „pavilonu slonů“	25
Pavilon zeber Hartmannové (<i>Equus zebra hartmannae</i>)	27
Želva zubatá (<i>Cyclernys dentata</i>), chov a odchov	29
Chováme opravdu želvy zubaté?	31
Chov šípových žab	34
Projekt Pesisir Balikpapan v roce 2011	36
Stavy zvířat k 31. 12. 2011	39
Odchovy	51
Ekonomické oddělení	55
Činnost ekonomického oddělení	56
Provozně-technické oddělení	58
Činnost provozně-technického oddělení	59
Oddělení marketingu, propagace a vzdělávání	64
Činnost oddělení marketingu, propagace a vzdělávání	65
Adopce a patroni zvířat	73
Zážitkové programy se zvířaty	80
Personální obsazení	83
Údaje o zoo	85

Úvodní slovo ředitele

Zoologické zahrady 21. století by měly být něco více než zvěřince, cirkusy či koutky se zvířaty, se kterými se lze vyfotit, mazlit či jinak utvářet exotická zvířata k obrazu svému, nebo ještě hůře ke svému zisku či osobnímu prospěchu. Kde je tato hranice, nelze asi dopředu pevně stanovit. Záleží zde na míře vkusu, morálky a přesvědčení, často i na finančních možnostech, kde žádné ze zvolených řešení není ideální. Pohybuji se již několik let v tomto světě a doufám, že jednou najdu odpovědi na většinu svých otázek, a stále jsem překvapen reakcemi, názory a postoji návštěvníků, odborné či pseudoodborné veřejnosti, zřizovatelů, majitelů anebo úředníků rozhodujících o chodu zoologických zahrad. Zoologickou zahradu si vytváříme my všichni a měla by být symbolem našeho citění, naší hrdosti a příkladem, jak se umíme postarat nejen o chované jedince, ale i o zachování biotopu vhodného k životu, o přežití všech druhů zvířat chovaných v zajetí. Je to ukázka síly či slabosti, moudra selského rozumu či demonstrace slabomyslných představ, přirozeného vývoje či zániku člověka jako druhu.

Zoo dnešních dnů není o ukázce co největší kolekce zvířat, často chovaných v nevyhovujících podmínkách, o focení se se zvířaty, o cirkusovém předvádění zvířat na vodítku. Je to o vytvoření co nejpřirozenějšího prostředí a podmínek života směřujících k možné samostatnosti jedinců, o přežití druhu nejen v zoo, ale i v přírodě, o aktivní snaze být vědecko-vzdělávacím zařízením, aktivním článkem globální ochrany jako celku. Jsme malým kouskem světa v této velké zemi. A z těchto kousků se vytváří právě náš svět. Nemůžeme konkurovat obchodním centrům s jejich lákadly dnešních dnů – kultu shoppingu, často spojeného s prezentací interaktivních médií a ukázkami nejnovějších 3D a více technologií, navození reálna cizokrajných míst a dobrodružných výprav do vesmíru, pod vodu či do nitra člověka. V zoo chceme ukázat realitu života, realitu nejen zrození, kterým se chlubíme, ale stejně i realitu nemoci, smrti a vymření, o kterém raději nahlas nemluvíme či taktně mlčíme.

Zoo dnešního světa se stává biotopem spojujícím se v jednotné myšlence ochrany biodiverzity jako celku, nejen ochrany jednotlivců v zoologických zahradách. Nezřídka je tato snaha mařena mnohými nesmyslnými nařízeními a direktivami, velmi často postrádajícími selský rozum, a tento boj s větrnými mlýny je mnohdy velmi ubíjející. Častým zaklínadlem je finanční krize, ale dle mého názoru toto je pouze důsledek mravní krize a konzumního stylu života této společnosti. Demokracie je zaměňována za nezodpovědnost a kolektivní vinu, kdy je snazší kritizovat viníka v daleké „unknown location“ nebo anonymně na sociální síti, než se trápit neduhy nejbližšího okolí. Populismus a ztráta cti, morální hrdosti a češství nás vedou do úplné ztráty identity. Útlak jak finanční, tak i morální nás vede k tomu, že bojujeme o holé přežití, a snaha o ukázkou lepšího je vnímána negativně. Věřím, že je dostatek rozumně uvažujících lidí, osobností, patriotů, kteří mají moc rozhodovat a rozhodnou ve prospěch nejen naší zoo, ale celé lidské populace. Přál bych si, aby morální a ekonomická stabilita přišly v nejbližší budoucnosti, abychom se mohli důkladně věnovat svému poslání zoologické zahrady, abychom udrželi nejen kousek života vytržený ze svého původního prostředí, ale abychom zasnivali škody, které jsme na původním prostředí napáchali. Abychom jako lidé na rozdíl od některých ohrožených druhů zvířat našli místo na Zemi vhodné a důstojné k žití a životu.

MVDr. Václav Poživil, ředitel zoo

Zoologické
oddělení

Činnost zoologického oddělení

Ing. Petra Padalíková

Zásadní investiční akcí roku 2011 byla výstavba nového ustájení pro zebry Hartmannové. Stará stáj, která byla vybudována v sedmdesátých letech, již vykazovala značný stupeň zchátralosti a do vnitřního prostoru masivním způsobem zatékalo. Také velikost jednotlivých boxů nespĺňovala požadavky na chov tohoto druhu. Nové stáje vznikly v blízkosti starého objektu a svojí dispozicí umožňují individuální ustájení až 14 zebber. Část objektu je více flexibilní a umožňuje případně ustájení jiných druhů kopytníků, např. antilop, které by v budoucnu mohly obohatit výběh zebber. Stavba započala již v loňském roce a dne 28. října 2011 byla nová stáj slavnostně otevřena a uvedena do provozu (**foto 1**). Společně se stavbou ustájení se podařilo zrekonstruovat přiléhající venkovní odstavné dvorky a hlavní pohledovou část návštěvnické trasy.

Nového zimního příbytku se dočkal i samec aligátora amerického. Stávající ubikace byla již prostorově nevyhovující, proto jsme se rozhodli využít finančních prostředků z projektu „Padáky pro alíky“. Vzniklo tak nové zařízení o ploše 30 m²; dvě třetiny tohoto prostoru tvoří bazén s výhřevem vody

o hloubce 1,1 m a zbylou část zaujímá souš. Do budoucna tak bude možné pořídit samici a pokusit se i o odchov tohoto zajímavého druhu.

V porovnání s rokem 2010 došlo k mírnému poklesu celkového počtu chovaných taxonů. Redukovali jsme zejména kolekci chovaných ryb. K 31. 12. 2011 naše zoo chovala celkem 207 druhů zvířat. Počet držených jedinců se snížil – ke konci roku jsme

chovali celkem 952 kusů zvířat. Klesly počty chovaných ryb a také ptáků. V rámci mezinárodní spolupráce naše zoo participovala ve 32 Evropských záchranných programech (EEP) a chovala 15 druhů, pro něž je vedena Evropská plemenná kniha.

V letošním roce se rozmnožilo celkem 57 druhů zvířat. Nejvýznamnější chovatelské úspěchy jsme zaznamenali v pavilonu šelem. Po 14 letech se zde narodilo mládě **medvěda malajského** (*Helarctos malayanus*). Jeho rodiči se stal mladý pár – samice Barma a samec Myanmar, kteří pocházejí ze zoo v Barmě, a jsou tak nesmírně geneticky cenní, neboť jsou nepříbuzní na zbytek evropské populace. Pro Barmu se jednalo o první porod, ale o mládě se od začátku velmi pečlivě starala. Výsledkem její péče je odchovaná samička, která byla pokřtěna jménem Babu.

Dva porody jsme zaznamenali i u našich **levhartů obláčkových** (*Neofelis nebulosa*). K prvnímu došlo na začátku června, bohužel v tomto případě se projevila nezkušenost mladého páru a odchov tří narozených mláďat se nezdařil. Druhý porod proběhl na konci září. Lenya i v tomto případě porodila tři mláďata, o která projevovala intenzivní zájem. Do odchovu však

negativně zasahoval otec mláděť Cayan, kterého jsme nakonec museli, navzdory doporučení, trvale oddělit. Zdařil se tak odchov dvou sameček a jedné samičky.

Dalším úspěšně se množícím druhem byli **levharti sněžní** (*Uncia uncia*). Samice Nima přivedla na svět v pořadí druhé mládě, v letošním roce se jednalo o samečka Panju. Odchov proběhl bez problémů. Dvě mláděťata zvládla letos odchovat i samice **levharta mandžuského** (*Panthera pardus orientalis*) Kiara. Po odstavu předloňských mláděťat se nám Kiara delší dobu nedařilo spojit s jejím partnerem Rusherem, kterého vytrvale odmítala. Úspěšné páření proběhlo až koncem května a v září se z něj narodily dvě samičky. Kiara je již zkušenou matkou, která doposud odchovala celkem tři mláděťata. Letos odchované samičky (**foto 2**) jsou pro evropský chov více než přínosem, neboť poměr pohlaví je výrazně vychýlen ve prospěch samců a o samice na dopárování je velký zájem. Pavilon šelem tak dosáhl historického maxima v počtu odchovaných mláděťat v jednom roce.

Změna nastala také u našich **lvů konžských** (*Panthera leo bleyenberghi*), mladá samice Aisha odcestovala do řecké zoo v Athénách. Lvice zde plnila pouze expoziční funkci, neboť je potomkem našeho lvího páru. Přesunem do Athén jsme jí dali šanci k reprodukci, neboť se stala součástí nově sestavené chovné skupiny.

K pozitivnímu vývoji došlo v našem chovu **gepardů** (*Acinonyx j. jubatus*). Naše zoologická zahrada zvítězila v soutěži společnosti Heineken „O stupeň lepší Ústí“ se svým projektem výstavby odstavné ubikace pro gepardího samce. Pavilon pro gepardy stojí v naší zoo již od roku 2006, ale nezbytnou podmínkou získání chovných zvířat je existence zařízení, které bude sloužit k pobytu samce mimo období říje, neboť pro úspěšnou a pravidelnou reprodukci gepardů nesmějí mít zvířata mezi sebou optický, pachový ani akustický kontakt. Nové zařízení vznikne na louce v blízkosti horního vstupu do zoo, bude ho tvořit jednoduchý neexpoziční pavilon se třemi boxy a dvěma venkovními výběhy. Jeden z nich bude navíc v budouc-

nu zasífován, a bude jej tak možné využívat jako nouzový odstavný výběh i pro další druhy zvířat. Celé zařízení by mělo být dostavěno v březnu a slavnostně uvedeno do provozu na zahájení letní návštěvnické sezóny 2012. V souvislosti s touto dobrou zprávou jsme v listopadu přivezli našeho mladého samce Hobita ze Zoo Olomouc. V následné komunikaci s koordinátorem Evropského chovného programu nám byla vytipována chovná samice, která pochází z dánské zoo Ebeltoft. V průběhu příštího roku bychom tak měli sestavit perspektivní pár.

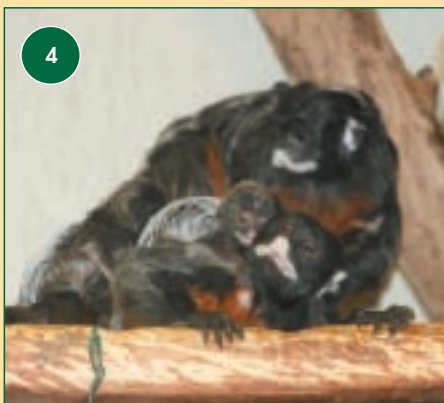
V chovu malých kočkovitých šelem nedošlo k zásadním změnám. Chovný pár **koček rybářských** (*Prionailurus viverrinus*) je stále držen odděleně, bez možnosti reprodukce. Jejich ubikace je v havarijním stavu a kočky jsou provizorně umístěny v náhradních prostorách. Nedaří se také umístit mláděťata z roku 2010. V letošním roce odcestoval pouze mladý sameček do soukromého chovu, dvě samičky na zájemce stále čekají.

Ke změnám došlo i v pavilonu starosvětských primátů. V průběhu roku uhynul pár **kočkodanů Dianiných** (*Cercopithecus d. diana*). Obě zvířata se dožila úctyhodného věku 28 a 29 let. Bohužel, bez nutné přestavby zchátralého pavilonu se k tomuto atraktivnímu a velmi ohroženému dru-

hu již nevrátíme. **Kočkodani Brazzovi** (*Cercopithecus neglectus*) přivedli na svět dalšího potomka. Zároveň se podařilo umístit jejich první mládě – samečka Rica, který již ve skupině působil rušivě, a proto bylo rozhodnuto o jeho odchodu. Čtyřletý Rico tak odcestoval do Zoo Lisabon. K pozitivnímu vývoji došlo i u **gueréz plášťikových** (*Colobus guereza*). Do skupiny tří samic jsme začlenili samce Kasala ze Zoo Bojnice (**foto 3**). Dvanáctiletý Kasalo se narodil v Zoo Krefeld a v Bojnících zplodil několik mláděťat. Krátce po spojení se skupinou jsme pozorovali páření. U **mandrilů rýholících** (*Mandrillus sphinx*) jsme byli nuceni utratit jednu z chovných samic v důsledku komplikované zlomeniny pánevní končetiny. Zbýlé tři samice odchovaly 1,2 mláděťata. Bohužel, i tento druh by si zasloužil novou ubikaci, neboť stávající expozice je pro rozrůstající se skupinu prostorově nedostačující. I v tomto případě narážíme na nedostatek financí. Ve skupině **hulmanů jávských** (*Trachypithecus a. auratus*) jsme přišli o chovného samce dovezeného v loňském roce ze Zoo Dvůr Králové. Samec již se skupinou výborně harmonizoval, ale už krátce po příchodu jsme u něho zaznamenali trávící problémy. I přes veškerou naši snahu a dlouhodobou léčbu samec nakonec uhynul. Krátce po jeho úhynu jedna ze samic porodila mládě. Samice však byla nezkušená, a odchov mláděťte se nezdařil.

4

Netradiční vánoční dárek nám přichystali naši **orangutani bornejsší** (*Pongo pygmaeus*). Pouhý týden před Štědrým dnem porodila Nuninka své čtvrté mládě a již v prvních chvílích po příchodu na svět bylo patrné, že je to zdravá samička. Nuninka svůj porod „načasovala“ do ranních hodin, a jeho průběh tak mohl sledovat chovatel krátce po příchodu do práce. Celý proces se podařilo zachytit na kameru. Nuninka s mládětem byla v prvních dnech oddělena od zbytku skupiny, což zejména samec Nuňák snášel s velkou nelibostí. Touhu připojit se ke zbytku skupiny projevila až po šesti dnech a od této chvíle je již celá skupina opět pohromadě.

V pavilonu exotária se rozmnožily všechny tři samice **lemurů kata** (*Lemur catta*). Potěšitelný je fakt, že mládě odchovala i samice, která se v loňském roce podrobila císařskému řezu. Chovný pár **vari černobílých** (*Varecia variegata*) se v letošním roce poprvé nerozmnožil. Příčinou je patrně vysoký věk obou jedinců. Loňské mládě odcestovalo do soukromé zoologické zahrady. Předloňská mláděta jsou chována v samčí skupině společně s jedním **vari červeným** (*Varecia rubra*). Chovný pár tohoto druhu byl již v loňském roce rozdělen, neboť jeho mláděta vykazovala zvýšené procento výskytu metabolických poruch. V neexpozičních prostorách nám zbýval chovný samec a jeho poslední syn, obě zvířata se letos podařilo umístit. Starý samec odjel do Zoo Jihlava, kde vytvoří expoziční pár se starou samicí, a mladý potomek byl odeslán do Zoo Bratislava.

Dva vrhy během roku se podařily **lvíčkům zlatým** (*Leontopithecus rosalia*), a skupina se tak rozrostla na pět jedinců. Rekordní tři vrhy mláďat pro-

běhly u **kosmanů zakrslých** (*Callithrix pagmyea niveiventris*). V průběhu roku uhynul chovný samec a poslední mláděta se narodila až po jeho úhynu, s odchovem tak pomáhali samici starší sourozenci. Poté, co mláděta dosáhnu odstavu, bude nezbytné skupinu zrušit a opět sestavit nový pár. Z tohoto důvodu jsme ze Zoo Bojnice přivezli nepříbuzného samce, který prozatím vyčkává v zázemí. Jedno mládě odchovali i **tamarini pinčí** (*Saguinus oedipus*) a dva vrhy jsme zaznamenali také u **tamarinů bělohubých** (*Saguinus labiatus*). V prvním případě se jednalo o jejich premiérový odchov, avšak mládě ve věku tří týdnů uhynulo na trauma hlavy. Druhý vrh dvojčat se odchovat zdařilo (**foto 4**). Z expozičního samčího tria **tamarinů žlutorukých** (*Saguinus midas*) jsme jednoho samce poskytli do soukromého chovu.

Nově chovaným druhem se stali **chovstani bělolící** (*Pithecia pithecia*), kteří měli obohatit expozici lenochodů. Ze Zoo Jihlava jsme obdrželi dva samce, kteří se s novým domovem rychle szili. Po čase jsme je byli nuceni přesunout do samostatné ubikace, neboť mladší samec působil na lenochody rušivým dojmem.

Historický úspěch jsme zaznamenali u **lenochodů dvouprstých** (*Choloepus didactylus*), neboť porodily obě chovné samice. V případě samice Sid se jednalo o první porod, který se neobešel bez zásahu ošetřovatele. Nezkoušenost samice byla od prvních okamžiků patrná a chovatelka musela pomoci s očistou mláděte i s přerušením pupeční šňůry. Bohužel, mládě od naší původní samice z neznámých příčin uhynulo a následně jsme byli svědky zajímavého chování, kdy si obě samice zbylé mládě navzájem půjčovaly.

V průběhu roku jsme byli nuceni ukončit chov **mangust žhaných** (*Mungos mungo*). Poslední dva přestárlé exempláře jsme museli utratit pro špatný zdravotní stav. Pitva následně odhalila pokročilé rakovinné bujení. Z prostorových důvodů jsme ukončili i chov **fosy** (*Cryptoprocta ferox*). Poslední samec byl odeslán do Zoo Plzeň.

Opětovně se letos rozmnožily **vydry malé** (*Amblyonyx cinerea*), poprvé se

tak stalo ve venkovním výběhu během letní sezóny. S rodiči zde pobývala ještě mláděta z loňského roku a odchov tak probíhal v rodině. Dvě odchované samičky zamířily do nově vybudované zoo na Kypru, zbylá mláděta byla odprodána do soukromého chovu.

Dva porody proběhly u **mar stepních** (*Dolichotis patagonum*), výsledkem jsou čtyři odchovaná mláděta. Mary jsou bohužel umístěny v provizorním výběhu ve starém pavilonu slonů, v příštím roce bychom chtěli adaptovat jihoamerický výběh a mary chovat společně s nandu pampovými a lamami guanako.

Na úseku kopytníků proběhly změny u **oslů somálských** (*Equus africanus somalicus*). Do Zoo Liberec jsme odeslali roční samici. Čtyřletá samice putovala do portugalské Zoo Avintes. Naši chovnou skupinu jsme rozšířili o mladou samici Jilib, která přicestovala ze Zoo Beauval ve Francii. V současnosti tak chováme tři perspektivní samice a samici Axu, která již svoji reprodukční kariéru ukončila. V průběhu roku porodila samice Maya své druhé mládě, samečka Muduga (**foto 5**).

U **zeber Hartmannové** (*Equus zebra hartmannae*) jsme zaznamenali smutnou událost v podobě úhynu mladého samce Damira, který se v naší zoo narodil. Damir uhynul následkem úrazu. I nadále se nám nedaří uspokojivým způsobem zapojit do reprodukce našeho chovného samce. Částečně to bylo způsobeno stavebním ruchem

5

6

při budování nových stájí, kdy nebylo možné individuálně pracovat se zvířaty na odstavných dvorcích. Hlavním problémem je však skutečnost, že Eddie neprojevuje o samice zájem.

V chovu **velbloudů dvouhrbých** (*Camelus bactrianus*) se podařilo umístit všechna tři loňská mláďata. Bohužel, během léta jsme byli nuceni po dlouhotrvající neúspěšné léčbě utratit našeho chovného samce Chorchoje (Matěje). Samec vynikal výbornými charakterovými vlastnostmi, neboť vůči ošetřovatelům nikdy neprojevil ani náznak agrese. V naší zoo zplodil úctyhodných 11 mláďat a tři samice jsou ještě pravděpodobně březí. Jeho pitva odhalila degenerativní onemocnění ledvin. Stádo se rozrostlo o jednoho samce, který se narodil jedné ze samic. Mládě se narodilo i **lamám krotkým** (*Lama glama*) a celkem čtyři mláďata odchovaly i **lamy alpaky** (*Vicugna pacos*).

V chovu jelenovitých se dařilo u **siků vietnamských** (*Cervus nippon pseudaxis*), byla zde úspěšně odchována tři mláďata. Pozitivní byl tento rok i u **muntzaků malých** (*Muntiacus r. reevesi*), neboť porodily obě chovné samice (**foto 6**). Naopak neúspěšný rok jsme zaznamenali u vzácných **jelenů bělohubých** (*Cervus albirostris*). V letošním roce porodily čtyři samice, ale ani jedno z mláďat nebylo odchováno. V prvních dvou případech mláďata nepřežila vinou nestandardní porodní hmotnosti. V dalším případě na čerstvě narozené mládě mladé samice zaútočilo několik ostatních samic ze stáda. Útok náhodně zaznamenal návštěvník svým fotoaparátem. S tímto jevem jsme se v minulosti nikdy neseťkali, a co bylo jeho příčinou, se nám objasnit nepodařilo. Poslední porodila mladá samice, ale o své mládě se nestarala. Během roku také uhynula jedna z mladých samic na chronické průjemové onemocnění. Dvouletý

samec na sklonku roku odcestoval do Zoo Bojnice, kde bylo vytvořeno záložní stádo těchto vzácných jelenů. Na podzim jsme také provedli výměnu chovných samců ve stádě. Starého Timura nahradil mladý samec Kailás, kterého jsme v předloňském roce dovezli z Tierparku Berlin.

Z chovaných antilop se dařilo u **vodušek lečve** (*Kobus leche kafuensis*), kde byla odchována dvě mláďata. Do polské soukromé zoo Zoo – Farma jsme umístili 1,3 odchovaná loňská a předloňská mláďata. Skupina **vodušek jelenovitých** (*Kobus ellipsiprymnus defassa*) se zmenšila kvůli úhynu starší samice. Tři mláďata odchovaly **antilopy jelení** (*Antilope cervicapra*) a u nově sestavené chovné skupiny **antilop nilgau** (*Boselaphus tragocamelus*) se podařilo odchovat čtyři mláďata.

Na začátku letošního roku jsme netrpělivě očekávali výsledek provedené inseminace u samice **slona indického** (*Elephas maximus*) Delhi. Bohužel, lednové sonografické vyšetření březost vyloučilo. Další pokus o inseminaci byl naplánován na podzim, ale nepodařilo se nalézt předovulační vzestup hladin LH hormonu. Nezbyvá než doufat, že příští rok bude úspěšnější.

Při dubnovém zahájení letošní návštěvnické sezóny jsme otevřeli hned dva výběhy s novými ptačími druhy. První z nich je určen pro **zoborožce kaferské** (*Bucorvus leadbeateri*). Pro jejich chov byl zadaptován výběh původně sloužící babirusám. Druhý z výběhů vznikl rekonstrukcí zařízení určeného v minulosti k chovu plameňáků. Plameňáky, kterým se v historii naší zoo příliš nedařilo, nahradilo vodní ptactvo. Zaměřili jsme se na menší druhy vrubozobých. V loňském roce jsme z ostravské zoo pořídili trio **husiček vdovek** (*Dendrocygna viduata*) a **kachničky mandarinské** (*Aix galericulata*) – **foto 7**. V letošním roce jsme expozici doplnili ještě o dva páry **poláků malých** (*Aythya nyroca*). Tento druh nejmenšího poláka se vyskytuje i na území České republiky. Jeho početnost se však v současné době snížila natolik, že je kriticky ohroženým druhem. Dalším nově chovaným druhem se staly tři **čírky kropenaté** (*Anas versicolor*) ze Zoo Dvůr Králové nad Labem, v druhé polovině roku jsme

7

multidruhové společenství doplnili ještě o **morčáky bílé** (*Mergus albellus*) ze Zoo Ostrava.

Letošní hnízdní sezóna byla úspěšná na odchovně papoušků – čtyři mláďata odchovali **arové vojensčí** (*Ara militaris*) a dvě mláďata **arové ararauna** (*Ara ararauna*). K opětovnému odchovu došlo u **amazonanů pomoučených** (*Amazona farinosa*), **papoušků konžských** (*Poicephalus gularis*) a **žaků šedých** (*Psittacus erithacus*). V letošním roce jsme také přehodnotili chovatelskou koncepci odchovny papoušků. Do budoucna bychom se chtěli věnovat vzácnějším druhům velkých papoušků. Z tohoto důvodu jsme zrušili chov **amazonanů oranžovokřídlých** (*Amazona amazonica*), **amazonanů žlutolících** (*Amazona autumnalis*) a také **papoušků konžských** (*Poicephalus gularis*). Méně vzácné druhy arů (ararauna, zelenokřídlý) jsme redukovali na jeden chovný pár a v případě arů vojenských se do budoucna zaměříme na poddruh *Ara militaris mexicana*. Na konci roku jsme se také zapojili do chovného programu **arů červenouchých** (*Ara rubrogenys*) – **foto 8**. Ara červenouchý obývá malé hornaté území v Bolívii, které je působením člověka značně degradováno, a tento druh ary je proto v Červené knize ohrožených živočichů uveden v kategorii EN, tj. ohrožený. Od koordinátora evropského chovu jsme dostali doporučení na mladý pár – samice k nám doputovala ze Zoo Dvůr Králové a samec je zamlu-

ven v Zoo Budapešť. Jeho transport je plánován na začátek příštího roku.

Odchov proběhl u **lori zelenoocasých** (*Lorius chlorocercus*). Jedno mládě se vylíhlo v pavilonu slonů, bohužel, na konci roku uhynulo na parazitární infekci. Ztrátu jsme zaznamenali i v našem chovném páru, neboť uhynul chovný samec. Do voliéry byl tak přidán náš záložní pár. Neplánované ukončení chovu jsme v pavilonu slonů zaznamenali u **holubů zelenokřídlých** (*Chalcophaps i. indica*). Nově sestavený pár uhynul v důsledku predace po jarní invazi potkanů do pavilonu.

Rekordního odchovu dosáhli naši **zoborožci vrásčítí** (*Aceros corrugatus*). Poprvé v historii byla odchována tři mláďata z jedné snůšky. Potěšitelný je zejména fakt, že dvě z nich se přebarvila do samičího šatu. Poměr pohlaví je momentálně v evropském chovu výrazně posunut ve prospěch samců, nové samice jsou proto více než žádané. Jedna z odchovaných samic se stane základem našeho mladého záložního páru. V průběhu roku také uhynul jeden exemplář z naší samčí skupiny. Pitva odhalila, že se také jednalo o samici, která však ještě nepřepeřila do zbarvení typického pro samice. Loňský mladý samec byl přesunut do holandského Alpen Zoo. Další úspěšný odchov proběhl u **turaků fialových** (*Musophaga violacea*).

V letošním roce jsme také provedli pokus o přirozený odchov **nandu pam-pových** (*Rhea americana*). Doposud všechna odchovaná mláďata pocházela z umělého líhnutí. V letošním roce jsme část vajec ponechali v hnízdě, aby inkubace proběhla přímo pod sedícím samcem. Tímto způsobem se vylíhla tři mláďata, přičemž dvě byla ponechána se samcem (**foto 9**). Kolem celého hnízda jsme postavili pletivovou ohrádku, aby se mláďata nestala kořistí lišek. Samec se o mláďata vzorně staral, zahříval je a naopak během horkých letních dnů jim pomocí vztyčených křídel vytvářel stín.

Hnízdní sezóna našich sov byla úspěšná u **sovic sněžních** (*Nyctea scandiaca*), které odchovaly celkem tři mláďata. V závěru roku bohužel uhynula naše chovná samice a chovný samec byl navrácen majiteli. Do budoucna

budeme tedy spoléhat na náš záložní chovný pár. Po delší přestávce odchovali mládě také **puštíci bělaví** (*Strix uralensis liturata*).

Po několika letech jsme se opět vrátili k chovu **křepelek korunkatých** (*Rollulus rouloul*). Chovná zvířata jsme získali ze Zoo Dvůr Králové a Zoo Děčín. Jeden pár byl umístěn do expozice veverek Prévostových a druhý do voliéry v pavilonu slonů. Naopak jsme byli nuceni ukončit chov **hoků červených** (*Crax rubra*). Venkovní voliéra bohužel zchátrala natolik, že jsme byli nuceni tyto majestátní ptáky poskytnout kolegům do Zoo Děčín.

V oddělení terárií se tradičně rozmnožily **želvy pentličkové** (*Cyclernys pulchriata*), **agamy kočincínské** (*Physignathus cocincinus*), **agamy bradaté** (*Pogona vitticeps*), **korálovky pruhované** (*Lampropeltis getula californica*) a **korálovky sinaloaské** (*Lampropeltis triangulum sinaloe*). Odchovů jsme dosáhli i u **želv uhliřských** (*Chelonoidis carbonaria*) – **foto 10**, **felsum madagaskarských** (*Phelsuma madagascariensis*) a jedno mládě se vylíhlo ze snůšky **krajt královských** (*Python regius*). Kolekci plazů jsme doplnili o několik nových druhů. Nově jsme tak začali s chovem vzácných **želv**

10

anámských (*Mauremys annamensis*). Tyto želvy se stanou vyslanci kampaňe EAZA na podporu ohrožené fauny jihovýchodní Asie, která byla vyhlášena v září letošního roku a v naší zoo odstartuje po nezbytných přípravách v lednu roku 2012. Dalším nově chovaným druhem je **varan modroocasý** (*Varanus doreanus*) – **foto 11**. Chovné trio jsme získali od soukromého chovatele. Generační obměnu jsme provedli u **chameleonů pardálích** (*Furcifer pardalis*). Stávající expoziční samec již dosáhl vysokého věku a v průběhu roku se začal zhoršovat jeho zdravotní stav. Od soukromého chovatele jsme získali mladý pár a do budoucna se chceme těmto atraktivním ještěřům věnovat i chovatelsky.

V oddělení žab se letos podařilo rozmnožit celkem pět druhů pralesniček: **pralesničky batikové** (*Dendrobates auratus*), **pralesničky azurové** (*Dendrobates azureus*), **pralesničky harlekýn** (*Dendrobates leucomelas*), **pralesničky strašné** (*Phyllobates terribilis*) a **pralesničky pruhované** (*Phyllobates vittatus*). Bohužel, v druhé polovině roku stihla náš chov žab pohroma, neboť chovné žáby začaly hromadně hynout. Část uhynulých zvířat byla odeslána do SVÚ v Praze a zčásti jsme získané vzorky odeslali do soukromé mikrobiologické laboratoře. Vzorky trusu byly odeslány i na VŠ veterinární do Brna. I přes všechna tato specializovaná vyšetření se nepodařilo příčinu hynutí objasnit. Bohužel, kolekce žab byla velmi redukována a nezbývá než doufat, že další úhyny již nenastanou.

V rámci odborné činnosti se pracovníci úseku chovu v roce 2011 zúčastnili jednání odborných komisí UCSZ pro primáty a kočkovité šelmy v Zoo Ostrava, pro papoušky v Zoo Praha, komise pro ploutvonožce v Zoo Hodonín, pro obojživelníky a plazy v Zoo Praha, pro jelenovité v Zoo Bratislava, ovce a kozy v Zoo Liberec a komise pro evidenci, koňovité a transporty zvířat v Kostelci nad Černými lesy. Naši pracovníci se zúčastnili výroční konference EAZA, která se letos konala ve francouzském Montpellieru. Formou posteru zde byl prezentován náš projekt Pesisir Balikpapan (**foto 12**).

11

12

Veterinární péče

MVDr. Renata Poživilová

Veterinární péče byla stejně jako v předchozích letech zajišťována Sdružením veterinárních lékařů a služeb jak v samotné zoo, tak i v Centru pro zvířata v nouzi, které spadá pod správu zoologické zahrady. Veterinární lékaři zajistili pravidelnou péči i služby během víkendů a svátků.

Nedílnou součástí činnosti je i spolupráce s Krajskou veterinární správou pro Ústecký kraj. Inspektoři KVS dozorují nejen samotnou zoo, ale i přepravce zvířat, kteří zajišťují přesuny zvířat při prodejkách, nákupech či výměnách **(foto 1)**. V tomto roce nebylo při pravidelných kontrolách zjištěno žádné porušení platných veterinárních předpisů ani welfare zvířat.

V druhé polovině roku bylo zrušeno celorepublikové mimořádné veterinární opatření vydané vzhledem k nákaze bluetongue (modrý jazyk, katarální horečka ovcí) v roce 2008 a Česká republika se stala zemí bez výskytu této nákazy. Po zdravotní stránce nákaza zvířata v zoo neohrozila, nicméně nám vydaná opatření mírně komplikovala přesuny zvířat a část zvířat v zoo jsme museli proti této nákaze vakcinovat.

Rok 2011 byl v mnohém podobný rokům předchozím. Důraz byl kladen především na kvalitní veterinární prevenci. Zdravotní stav zvířat je sledován denně především ošetřovateli. Jakákoli změna v chování zvířat je zaznamenána a nahlášena.

Dvakrát ročně probíhá plošné odčervení zvířat. V průběhu roku provádíme parazitologická vyšetření u většiny druhů zvířat. Převážnou část těchto vyšetření si děláme sami ve vlastní laboratoři. Další odčervení provádíme dle potřeby na základě výsledků těchto vyšetření.

Důležité v prevenci jsou vakcinace. Ty provádíme především u šelem, koňovitých (osli somálských, zebry, poníci) a částí sudokopytníků. K vakcinaci používáme běžné komerční vakcíny.

Součástí pravidelných kontrol zdravotního stavu jednotlivých skupin zvířat jsou i odběry krve. Biochemická a hematologická vyšetření krve ve většině případů provádíme v naší laboratoři. Kontrolní vyšetření nálezů dle jednotlivých druhů nám provádějí specializovaná pracoviště.

Zdravotní zkoušky děláme i u zvířat, která nově přicházejí do naší zoo, abychom předešli případnému zavlečení onemocnění či nákazy.

Kromě zvířat je nutné provádět kontroly krmiv, hlavně živočišného původu, vyšetřování vodních zdrojů a dále kontroly prováděné deratizace.

Z nálezového hlediska byla situace v letošním roce poměrně klidná, řešili jsme pouze jeden výskyt salmonely u vodušek. Onemocnění se omezilo jen na jedno zvíře a dále se nerozšířilo.

Dále jsme řešili opakující se průjemy u nilgau. Na základě parazitologického vyšetření a nálezů parazitů bylo

provedeno odčervení celé skupiny. Stav se upravil, ale ne na dlouho. Léčení postiženého kusu také nevedlo ke kýženému výsledku, bylo tedy provedeno bakteriologické vyšetření trusu. Výsledek potvrdil naše podezření, že se jedná o clostridiovou infekci.

Proto jsme přistoupili k vakcinaci celé skupiny a též zvířat v Dětské zoo vakcínou Covexin 10 proti clostridiím.

Poměrně velké starosti nám udělala i naše samice tapíra Isara. Objevilo se u ní tzv. černé močení neboli sváteční nemoc koní (syndrom akutní rhabdomyolýzy). Naštěstí samice je poměrně kontaktní a injekční podávání léků zvládala celkem dobře, i když poslední dny léčby si s námi občas hrála na honěnou po ubikaci. Kromě aplikace léků jsme upravili krmnou dávku. Vzhledem ke sníženému příjmu potravy dostávala doplňky výživy ve vodě. Nyní se těší dobrému zdraví a doufáme, že se onemocnění nebudeme opakovat.

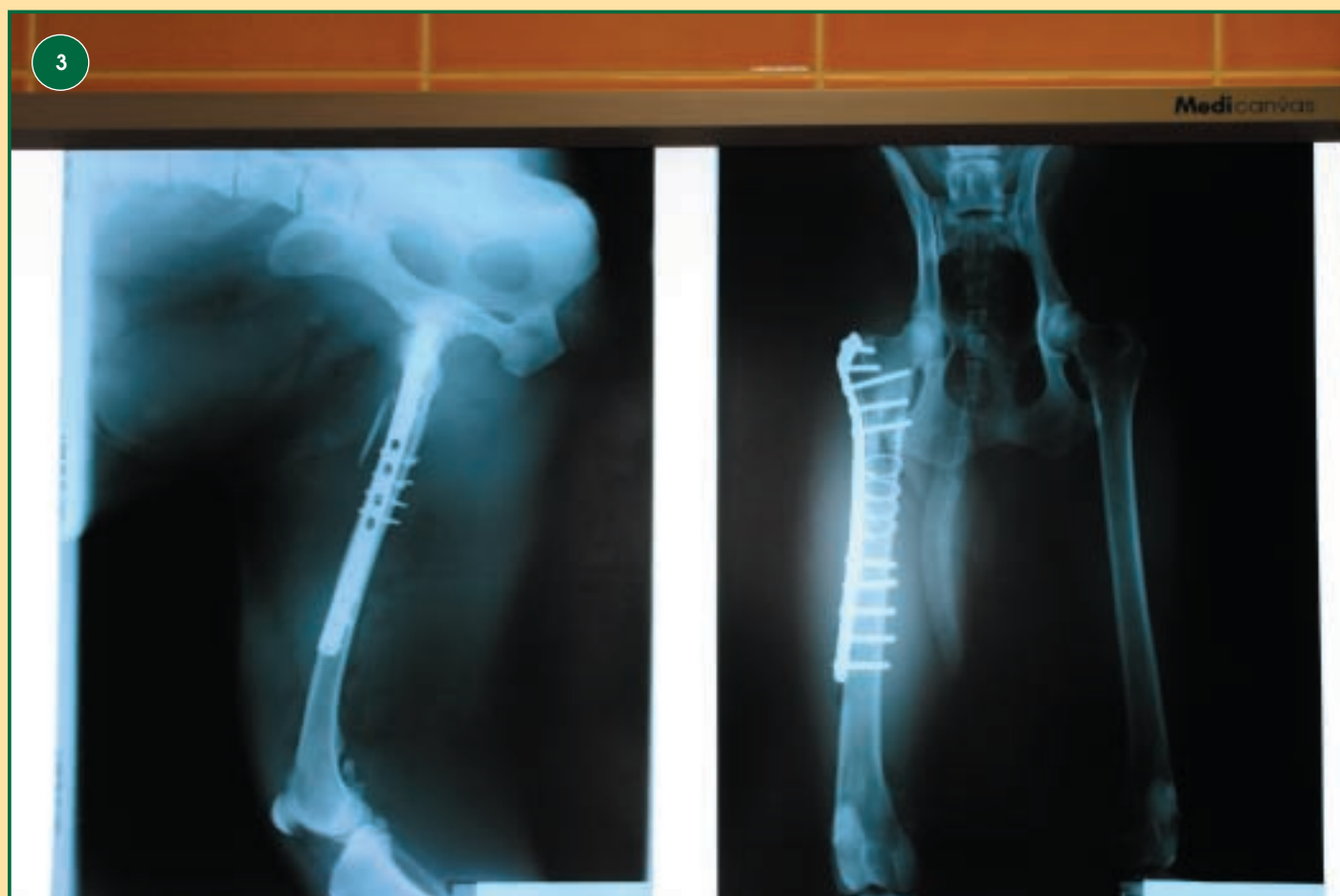
Naší staré medvědice Bibi poslední tři roky pravidelně přerůstá dráp na přední noze. Proto musí být někdy narkotizována, a to i dvakrát ročně, abychom jí dráp zastříhli a nedošlo k jeho zarůstání do prstu. Samozřejmě při té příležitosti kontrolujeme její celkový zdravotní stav včetně odběru krve na další vyšetření.

Také jsme řešili jeden kuriózní případ u Budiho, mladého samečka orangutana bornejského. Ošetřovatelé zaznamenali, že má na jednom z horních zubů navlečený kousek drátu nebo pružinky. Protože orangutani jsou velmi zruční, doufali jsme, že si pružinku sám sundá. Bohužel se tak nestalo a Budi musel být nakonec narkotizován. Jednalo se opravdu o malou pružinku, která byla pevně zaklíněna mezi zuby. Její odstranění proběhlo hladce, zuby ani dásně nebyly nijak poškozeny **(foto 2)**.

V září začala kulhat samice vlka hřivnatého. Do druhého dne došlo ke zhoršení, proto byla uspána a byla u ní provedena další vyšetření. Rentgenologické vyšetření nám odhalilo komplikovanou zlomeninu stehenní kosti na levé noze. Vzhledem k nálezu byla poté převezena na specializované ortopedické pracoviště Veterinární kliniky Live v Litoměřicích. Tam byla provedena osteosyntéza (revize zlomeniny, cerkláž čtyřmi dráty a vnitřní fixace plotýnkou s 10 šrouby) – **foto 3**.

Operaci provedli MVDr. Jiří Vomáčka a MVDr. Eva Štolcová. Rekonvalescence probíhala uspokojivě, vlčice byla pouze v ubikaci, aby nedošlo k přetížení končetiny, leč po několika týdnech se opět objevilo kulhání. Vlčici jsme znovu uspali. RTG vyšetření bylo překvapující. Původní zlomenina byla již skoro zhojená, ale plotýnka byla v horní části zlomená a též na stehenní kosti byla nová zlomenina. Vzhledem k tomu, že nedošlo k posunu plotýnky ani uvolnění šroubů, byla vlčice ponechána nadále v ubikaci a opět jí byla nasazena antibiotika a nesteroidní antiflogistika. Nyní opět skoro nekulhá a těší se dobrému zdraví. Doufáme, že další vyšetření v příštím roce bude v pořádku a časem bude možno jí plotýnku se šrouby vyndat.

V loňském roce jsme provedli císařský řez u samičky lemura katy, proto jsme s mírnými obavami sledovali její letošní březost. V jejím průběhu jsme udělali i kontrolní ultrazvukové vyšetření. Vše dobře dopadlo a samice nakonec bez problémů porodila zdravé mládě.

Výživa a krmení

Bc. Anna Hrudková

Rozpočet na nákup krmení pro rok 2011 činil 3,35 milionu korun. I přes veškerá úsporná opatření při dodržení kvality a kvantity jednotlivých krmných komodit byl tento rozpočet překročen zhruba o 40 tisíc korun.

Oproti loňskému roku jsme ponížili pravidelné nákupy od teplické firmy Hoka, která nám dodává dvakrát v týdnu zeleninu a ovoce (**foto 1**), o 170 588 Kč. Mohli jsme tak učinit zejména díky odpisům z hypermarketu Albert a od loňského června nově z hypermarketu Globus, které dostáváme třikrát v týdnu formou daru, jen za odvoz. Jedná se zejména o sortiment ovoce a zeleniny, ale dostáváme pro naše svěřence rovněž mléčné výrobky a pečivo.

Dle kategorizace ovoce a zeleniny podle krmných dávek Zoo Ústí nad Labem bylo v kilogramech za rok zkrmeno: zeleniny listové 16 707 kg, zeleniny kořenové 69 395 kg, zeleniny ostatní 14 505 kg. V kategorii ovoce: ovoce jižní 4 490 kg, ovoce mírného pásu 4 816 kg, citrusy 5 252 kg. Samostatnou skupinu tvoří banány, kterých se spotřebovalo celkem 8 699 kg, jablka, jichž se zkonsumovalo 28 694 kg, a krmná řepa, kterou si na zimní období uskladňujeme ve dvou krechtech v areálu a bylo jí spotřebováno 25 000 kg.

Maso odebíráme stále od firmy Váša Mimoň. V roce 2011 bylo našimi svěřenci zkonsumováno od tohoto dodavatele celkem 6 030 kg hovězího masa (**foto 2**) včetně hovězích srdcí. Maso je dodáváno v kvalitě pro lidský konzum. Drůbeží maso, tedy kuřata, slepice a kuřecí skelety, odebíráme převážně také v kvalitě pro lidský konzum. Za loňský rok jsme této komodity zkrmili 7 373 kg. Další skupinu masitých krmiv tvoří neodmyslitelně králíci, kterých bylo zkrmeno 4 759 kg, a mořští sledi, využívaní pouze pro výživu tuleňů a lachtana, jichž se spotřebovalo 5 090 kg. Nedílnou součástí krmení je i tzv. biologie, což znamená potravu v peří či srsti. Do této skupiny kromě králíků spadají i jednodenní kuřátka a krmní hlodavci. Spotřeba „biologie“ každoročně stoupá spolu s nároky na přirozené krmení. Jednodenních kuřátek se v roce 2011 spotřebovalo 2 890 kg

a krmných hlodavců 1 797 kg. Ať už se jedná o kuřátka nebo krmné hlodavce, obojí jsme nuceni z velké části nakupovat.

Nezanedbatelnou složku krmných dávek představuje granulované krmivo. Stálým dodavatelem je firma Sehnoutek a synové, v. o. s., Voleč, která nám dodává požadované množství po telefonické dohodě jednou za měsíc a půl. Spotřeba krmné směsi pro přežvýkavce činila 13 t, krmné směsi určené pouze pro žirafy se zkrmilo 7,6 t. Ostatních granulovaných krmiv, jako je zoosměs pro daňky, bylo zkrmeno 4,4 t, pro koně 7,3 t, pro pštrosy 1,6 t. Dalším granulátem určeným pouze pro žirafy jsou vojtěškové úsušky, jejichž spotřeba za loňský rok činila 0,73 t. Rovněž sloni mají svůj specifický krmný doplněk, zejména na enrichment, a tím jsou sloní kuličky s banánovou příchutí,

kterých se spotřebovalo 2,2 t. Nejedná se o klasický granulovaný výrobek, ale o extrudovaný. Rýže, kterou zkrmujeme hlavně slonům, jsme v roce 2011 spotřebovali 4 872 kg.

Pro udržení výborné kondice chovaných exponátů jsou nutnou součástí krmné dávky rovněž vitamínové přípravky, jichž valnou část odebíráme od firmy Agro-bio Praha. Vitamínových přípravků pro kopytníky bylo spotřebováno 599 kg, pro okrasné ptactvo 266 kg, pro kočkovité šelmy 11 kg, pro plazy 2 kg.

Okrasné ptactvo je z velké části skryto před zraky návštěvníků na tzv. odchovně, nicméně i tyto chovanci mají své nároky na krmení, zejména v podobě krmných semen, kterých zkonsumovali celkem 4,4 t. Další součástí krmné dávky pro ptactvo je tvrdý tvaroh, kterého se spotřebovalo 270 kg, vajíčka 23 001 ks a ořechy 489 kg. Ovšem veškerá vejce, tvaroh a ořechy nezkonsumovali pouze opeření obyvatelé zoo, ale i ostatní chovaná zvířata mající tyto komodity v krmné dávce (foto 3). Tvaroh nespotřebováváme pouze tvrdý, ale i měkký, dále bílé jogurty, které se kupují orangutanům. Měkkého tvarohu se spotřebovalo 139 kg a bílých jogurtů 33 kg.

Čtyřikrát měsíčně jsou na jednotlivé úseky zoologické zahrady rozesílány krmné doplňky, které jsou složeny z drobných položek, nakupovaných v Makru. Jedná se zejména o piškoty, jejichž spotřeba byla za loňský rok 101 kg, kompoty 183 kg, instantní kaše (hlavně pro lemury a drápkaté opičky) 36 kg, sušené mléko (součást do instantních kaší) 47 kg, těstoviny

24 kg, sirup 42 kg a džem 23 kg.

Nikdo z návštěvníků Zoo Ústí nad Labem si jistě nenechá ujít víkendovou akci „medový strom“, kdy jsou medvědům malajským pořízeny medem kmeny ve venkovním výběhu a medvědi si sami pořízená místa hledají a olizují (foto 4). Med odebíráme od soukromého včelaře a v roce 2011 jsme ho spotřebovali 52 kg.

Přiložená tabulka a graf znázorňují roční spotřebu jednotlivých skupin krmení v kilogramech za rok.

zelenina listová	16 707
zelenina kořenová	69 359
zelenina ostatní	14 505
ovoce jižní	4 490
ovoce mírného pásu	4 816
citrusy	5 252
banány	8 699
jablka	28 694
řepa krmná	25 000
jádro - granuláty	38 745
zrniny pro ptactvo	4 436
hovězí maso	6 030
drůbeží maso	7 373
králíčí maso	4 759
ryby	5 090
kuřátka jednodenní	2 890
krmní hlodavci	1 797
seno	190 438
vitamíny	911
med	52
mléčné výrobky	442
vejce	1 150
piškoty	101
kompot	183
instantní kaše	36
sirup	42
džem	23
těstoviny	24
sušené mléko	47
rýže	4 872

Činnost centra pro zvířata v nouzi

Jaroslava Ježková

Činnost centra se od minulých let nijak zvlášť nelišila. Vzhledem k tomu, že byly centru zkráceny dotace na provoz, věnovali jsme se převážně bezchybnému chodu našeho centra a činnostem, které jsme prováděli už v minulých letech. V letošním roce prošlo centrem celkem 591 psů, z nichž 284 jich bylo vráceno zpět majitelům.

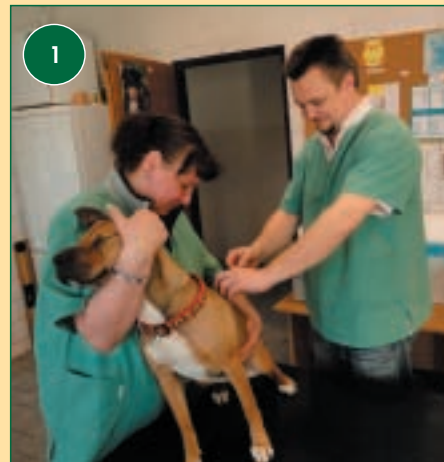
Pokračovali jsme v čipování našich svěřenců **(foto 1)** a vytváření vlastní databáze čipů. Neustále narážíme na skutečnost, že noví majitelé u nás adoptovaných zvířat nejsou důslední a nepřihlásí si zvíře na příslušném obecním úřadě či do jedné z databází čipovaných zvířat, které jsou provozovány v České republice. V centru nám pak zůstávají očipovaní psi, které nedokážeme vrátit majiteli. Na základě vlastní databáze máme aspoň zaevidovaná zvířata, která naším centrem již jednou prošla, a ta jsme schopni vrátit majitelům zpět.

Mezi nejčastější veterinární úkony patří hlavně vakcinace psů, čipování a léčba různých průjmových a virových onemocnění. Z úrazů se nejčastěji objevovaly různé zlomeniny, které byly převážně způsobené srážkou s automobilem.

I tento rok jsme se věnovali propagaci centra na různých akcích, které jsou určeny pro útulky. Zúčastnili jsme se např. Útulék Festu, na který jsme každoročně zváni, nebo umísťovací výstavy pro psy a kočky Psí sen v Praze-Vinoři **(foto 2)**. V neposlední řadě jsme se jako každoročně umístili i na několika výstavách pro oříšky. Smyslem této propagace je to, že tyto akce jsou zaměřeny na umísťování zvířat. Vždy se nám podaří s poměrně velkým úspěchem některé naše svěřence předat do adoptivní péče. Většinou jsou akce také zaměřeny charitativně a výtěžek je rozdělen mezi účastníky.

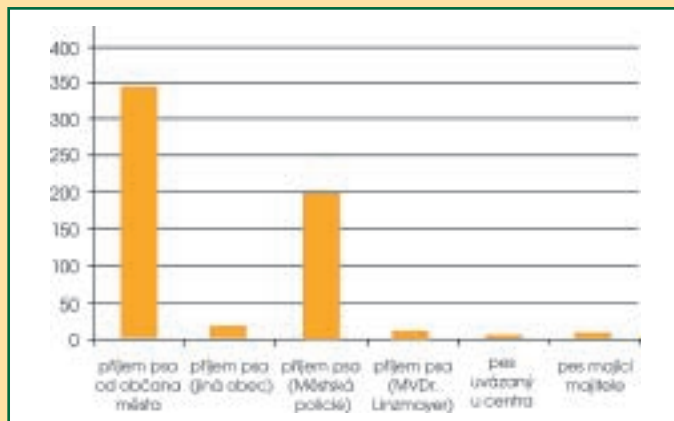
Významnými přispěvateli jsou občané, kteří nám každoročně darují krmivo, pamlsky a také finanční dary pro opuštěná zvířata.

Jelikož se dlouhodobě potýkáme s nedostatečnou kapacitou centra, vstoupili jsme v jednání s obcemi, které jsou v okolí Ústí nad Labem, a uzavřeli s nimi smlouvu o spolupráci. Výsledkem této spolupráce byla dohoda, na jejímž základě jsme postavili dalších sedm chovných kotců, a tím rozšířili kapacitu centra **(foto 3)**. Pokračovali jsme také v zateplování bud, protože se nám podařilo oslovit další sponzory, kteří dokoupili zbytek výhřevných desek, jež jsme do nich nainstalovali. Na část desek přispěl též Magistrát města Ústí nad Labem.

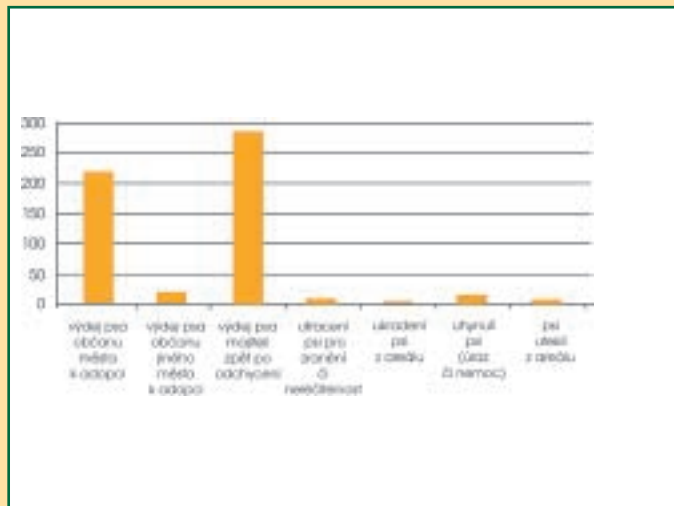
Příjem psů do péče od 1. 1. do 31. 12. 2011

příjem psa od občana města	346
příjem psa (jiná obec)	18
příjem psa (Městská policie)	198
příjem psa (MVDr. Linzmayer)	15
pes uvázaný u centra	6
pes mající majitele	8
Celkem psů	591

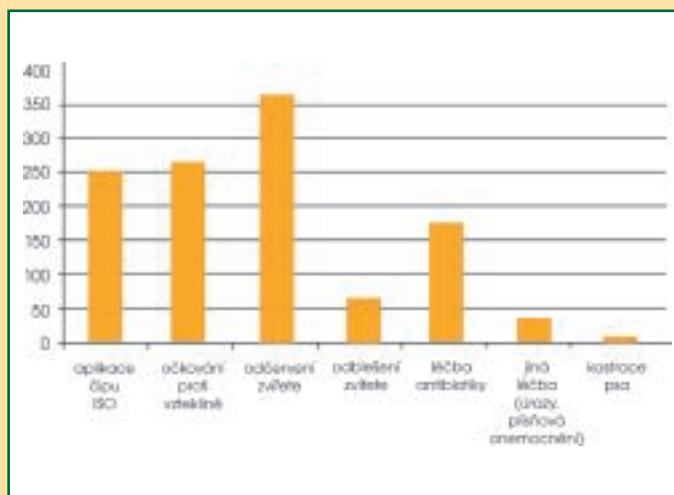
Výdej psů z péče od 1. 1. do 31. 12. 2011

výdej psa občanu města k adopci	217
výdej psa občanu jiného města k adopci	13
výdej psa majiteli zpět po odchycení	284
utracení psi pro zranění či neléčitelnost	7
ukradení psi z areálu	3
uhynulí psi (úraz či nemoc)	10
psi uteklí z areálu	5
Celkem psů	539

Léčba psů po dobu jejich pobytu a vakcinace od 1. 1. do 31. 12. 2011

aplikace čipu ISO	252
očkování proti vzteklině	272
odčervení zvířete	372
odblešení zvířete	66
léčba antibiotiky	174
jiná léčba (úrazy, plísňová onemocnění)	35
kastrace psa	15
Výkonů celkem	1186

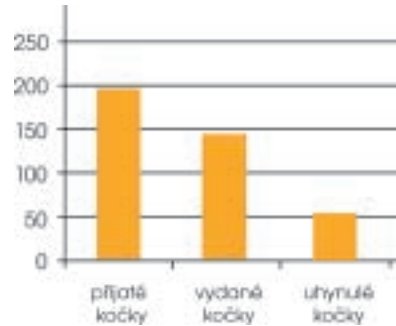

platba za vydaného psa (očkován, čipován)	300	občané města Ústí nad Labem
platba za vydaného psa (očkován, čipován)	400	občané jiných obcí
poplatek za 1 den pobytu psa	60	
poplatek za převoz psa do centra	100	
paušální platba za pobyt psa (pes do 30 cm)	1000	
paušální platba za pobyt psa (pes nad 30 cm)	1500	
platba za kadáver	22 Kč/kg	

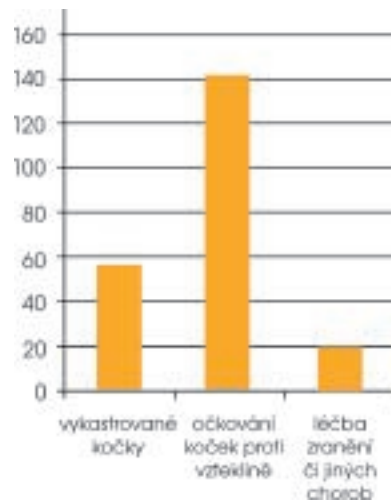
Kočky přijaté a ošetřené od 1. 1. do 31. 12. 2011

přijaté kočky	196
vydané kočky	143
uhynulé kočky	53

Přehled léčby koček od 1. 1. do 31. 12. 2011

vykastované kočky	55
očkování koček proti vzteklině	143
léčba zranění či jiných chorob	40

Narození mláděte orangutana bornejského (*Pongo p. pygmaeus*)

Patrik Matějů

Ačkoliv se orangutani ve volné přírodě vyznačují více méně samotářským způsobem života, bývají mnohdy chováni ve skupinách. Nejinak je tomu i v naší zoo. Dominantní samec Ňuňák žije společně se samicí Ňuninkou a jejich již třetím potomkem Budim. Chovný pár spolu od malička vyrůstal, a snad proto je samec poměrně závislý na přítomnosti samice. Ňuňák je k mláďatům tolerantní a velice rád a často si s nimi jako vzorný otec hraje. Přítomnost samce při porodu je však nežádoucí, a to oprávněně. Samci orangutanů jsou poměrně sexuálně náruživí, často dochází k znásilňo-

vání samic a k tomu by mohlo dojít i v případě porodu. V naší zoo prakticky oddělené nocování. Samce pravidelně každý večer od samice oddělujeme, aby v období očekávaného porodu byl tento zvyk pro zvířata samozřejmostí a nijak je nestresoval. Orangutani mají ve srovnání s ostatními lidoopy nejdelší období reprodukčního klidu mezi dvěma porody. Nepřijde-li samice o mládě, může být tato pauza 4–6 let do dalšího porodu, přestože dochází k častému páření. S ohledem na velké břicho naší samice není jednoduché odhalit graviditu. Orientujeme se podle určitých znaků

provázejících březost, jako jsou změny na genitáliích a prsou, změna konzistence trusu a změny v chování. Další možností je kontrola hladiny hormonů z trusu a moči. Metoda analýzy trusu je finančně nákladná. Z tohoto důvodu upřednostňujeme těhotenské testy, které bohužel nejsou vždy přesné. Těhotenské testy nám naše dohady potvrdí většinou až ve vysokém stadiu březosti.

V polovině května 2011 jsme u samice pozorovali silný otok genitálií (**foto 1**). Výsledky těhotenských testů v tomto období byly stále negativní, přestože otok přetrvával. Ňuninka častěji odpočívala, mírně se jí zvětšila prsa, později se jí změnila forma trusu. V říjnu jeden ze dvou druhů těhotenských testů vyšel pozitivně, a konečně tak potvrdil naše předpoklady.

Tak jako každé ráno jsem v sobotu 17. prosince 2011 našim orangutanům připravil snídani do vnitřní ubikace, kterou pracovně nazýváme „herna“. Ta slouží zvířatům k dennímu užívání v zimním a chladném období. Do této expozice je návštěvníkům umožněn pohled přes bezpečnostní sklo z haly Bornejského pavilonu. Příprava snídaně spočívá v rozsypaní směsi vloček a granulí po podlaze a v ukrytí oříšků do krmné bedny. Taková snídaně slouží kromě své hlavní úlohy – nakrmení – také k zabavení našich orangutanů. Nejdříve jsem do herny přepustil samce. Všiml jsem si zvláštní nálady samice, která ležela na dřevěné palandě na zádech, dívala se do stropu a jako by nevnímala okolí. Téměř pětiletý sameček Budi byl poněkud nervózní a očíhával samici genitálie. Ihned jsem ho přepustil k samci, protože jsem již tušil blížící se porod. Samice si prsty sahala k poševnímu vchodu, přetáčela se na palandě na břicho a zpět na záda, horními končetinami se chytala mříží a dolními sítě a lan. Ňuninka měla evidentně porodní bolesti. Telefonicky jsem informoval hlavní zooložku Ing. Padalíkovou a požádal ji o zajištění kamery, abych se pokusil porod natočit. Všechny předešlé porody (až na první) se odehrály v nočních nebo ranních hodinách a žádnému z chovatelů orangutanů se nepodařilo být svědkem této výjimečné události.

Po obdržení kamery jsem šel Ňuninku zkontrolovat. Samici se třásl horní pysk a občas vzdychla. Po chvíli se začala u poševního vchodu tvořit boule. Silně rozrušený jsem třesoucíma se rukama popadl kameru a neohrabaně začal natáčet. Vzápětí se objevila hlavička a během několika sekund bylo mládě na světě! Samice je uchopila a přiložila si ho na hrudník. Hned mládě čistila jazykem a pysky. Levou rukou vytáhla placentu a začala ji sát. Vše se odehrávalo neuvěřitelně rychle a automaticky. Samice mou přítomnost nebrala na vědomí, byla absolutně klidná, což se nedalo říct o mně. Měl jsem možnost být u porodu svých oblíbenců poprvé. Samice vyčistila mláděti ústní dutinu a oči. Při tom, jak manipulovala s mládětem, jsem vyzoroval, že je to samička. To už jsem měl rozčilením zamířené brýle a ruce se mi třásl ještě víc. Natáčel jsem přibližně 45 mi-

nut, ovšem použitelného materiálu je velice málo. Mládě bylo stále spojeno s placentou pupeční šňůrou, občas otevřelo oči a písklo si. Samice byla po porodu vyčerpaná a přerušovaně pospávala. Později se mládě neklidně vrtělo, nejspíš hledalo bradavku, ale samice mu nijak nepomáhala.

Na noc jsem mladého Budiho spojil s matkou (**foto 2**). Byl hodně překvapený novým přírůstkem, a i když byl velmi zvědavý, nejdříve okukoval svou sestřičku z bezpečné vzdálenosti.

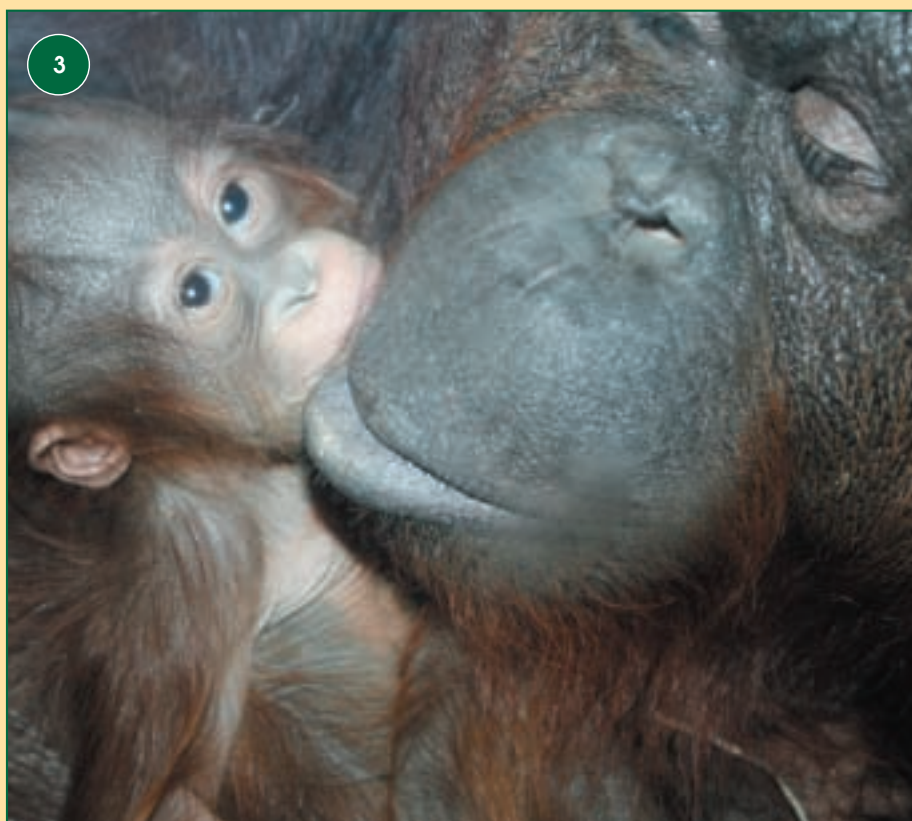
Druhý den jsem Budiho opět nechal přes den se samcem a Ňunince dopřál klid na zotavení po porodu. Během dne jsem samici přepustil na úklid do vedlejší ložnice. Mládě se drželo samo, matka ho jen rukou přidržovala. Bohužel, pupeční šňůra byla stále spojená s již zapáchajícím zbytkem placenty. S ohledem na možnou infekci nebo zatřetí pupeční šňůry jsem se jí pokusil odstříhnout. Samice většinu času trávila těsně u mříží ložni-

ce, tak se mi podařilo pupeční šňůru zkrátit na cca 20 centimetrů. Zbytek zaschl a odpadl během dalšího dne.

Spojování samice se samcem jsme nechali na rozhodnutí Ňuninky. Čekali jsme, až dá sama najevo zájem jít za samcem. Odloučení nejhůře nesl Ňuňák, naopak Ňuninka si užívala odpočinek a klid. Po šesti dnech, tedy ve čtvrtek 22. prosince, už zatoužila být s ostatními, a skupina se vrátila k normálnímu režimu.

Během dalších dnů se Budi tulil k matce a trávil s ní více času než dříve. Důvodem byla bezesporu jeho sestřička, které se se zájmem dotýkal a všelijak ji ocucával. Oproti tomu Ňuňák mládě bere na vědomí, ale ignoruje je. Z předchozí zkušenosti víme, že si s mláďaty začíná hrát, až když ho ke hře sama vyprovokují.

Z nového přírůstku máme neskutečnou radost a doufáme ve zdravý vývoj mláďete (**foto 3**).

Medvěd malajský (*Helarctos malayanus*) a jeho chov

Bc. Tomáš Anděl

Medvěd malajský (*Helarctos malayanus*) je spolu s osmi dalšími druhy řazen do čeledi medvědovitých a v současné době je popsán ve dvou poddruzích. Nominátní *H. m. malayanus* Raffles, 1822, vyskytující se na území Bangladéše, severovýchodní Indie, na jihu Číny, na Malajském poloostrově a na Sumatře, a *H. m. euryspilus* Horsfield, 1825, který žije na ostrově Borneo. Ten je výrazně menší, dosahuje maximální hmotnosti 65 kg. Zástupci pevninského poddruhu mohou vážit až 80 kg. Mezi ostatními zástupci čeledi medvědovitých vyniká medvěd malajský především zručností, s jakou šplhá ve větvích stromů. Zde pak s pomocí svého mimořádného, až 25 cm dlouhého jazyka získává z dutin svou nejoblíbenější potravu, med a hmyz. Mimo uvedené obstarávání oblíbené stravy někdy využívá koruny stromů i ke spaní či jako ochranu před možnou predací ze strany tygrů. Mezi další zvláštnosti tohoto druhu, které nelze opominout, určitě patří absence zimního spánku a reprodukční cyklus zcela nezávislý na ročním období. Na rozdíl od jiných druhů medvědů rodí svá mláďata v průběhu celého roku.

V Červené knize ohrožených dru-

hů IUCN je zapsán jako druh zranitelný, s klesajícím populačním trendem. Jako mnoho jiných živočišných druhů je i medvěd malajský ohrožován především ztrátou životního prostředí způsobenou nekontrolovaným odlesňováním a stále přítomným pytláctvím. Podle střízlivých odhadů došlo za posledních třicet let ke snížení celkové populace o více než 30 %, u některých místních populací až o 50 %.

Ústecká zoologická zahrada se chovu těchto návštěvnicky velice atraktivních zvířat věnuje nepřetržitě od roku 1987, kdy byl z Vietnamu dovezen samec Toro společně se samicemi Mišutkou

a Lotynkou. Skupina se o dva roky později rozšířila o samce Imra a samice Ajči, Bibi a Kubulu, jejichž dlouhá pouť rovněž začala ve vietnamské Hanoji. Historický chovatelský úspěch se váže k roku 1993, kdy se podařilo odchovat první ústecké medvídky, samičku Boru. Ta se po třech letech života strávených na severu Čech přestěhovala do zoologické zahrady v německém Frankfurtu. Toro s Mišutkou si svůj úspěch zopakovali ještě v roce 1997, kdy odchováli samečka Cecila. Pod ochranou své matky vyrůstal malý medvěd v naší zoo až do listopadu 2001, kdy odjel do zoo v Zá-hřebu. Rok po jeho odchodu bohužel

Mišutka uhynula a samec Toro byl v roce 2004 deponován do Zoo Olomouc. Po následných transferech několika zvířat se jejich stav ustálil v roce 2006, kdy se podařilo získat mladý pár – samici Barmu a samce Myanmaru (**foto 1**). Vzhledem ke svému původu jsou obě zvířata chovatelsky velmi zajímavá a hlavním úkolem, který po jejich příchodu nastal, bylo navázat na předešlé úspěšné odchovy a tento druh opět rozmnožit. Byť jsme byli v následujících letech několikrát svědky nepřehlédnutelných pokusů o páření, dlouho očekávaná radostná událost nastala až 20. června 2011, kdy Barma porodila své první mládě. Jak je v takových situacích zvykem, uzavřeli jsme ihned návštěvnickou halu pavilonu šelem, kde se v přítomnosti ubikace nezkušená samice seznamovala s čerstvě narozeným potomkem. První týden absolutního klidu v pavilonu se samice pečlivě a ničím nerušená starala o medvíďe, které o své přítom-

nosti dávalo poměrně hlasitě vědět. Osmý den po porodu jsme samici bez větších problémů na chvíli oddělili a mládě prošlo svou první krátkou veterinární kontrolou. Ta nám ukázala, že malé medvíďe je samička (**foto 2**) se standardní hmotností 640 g. Bohužel jsme zjistili, že mateřská péče během prvních hodin byla více než pečlivá, a malá samička při ní přišla o většinu drápů na zadních končetinách. Naštěstí se nejedná o handicap, který by jí v jejím životě nějak limitoval, o čemž nás ostatně přesvědčuje každý den. Vzhledem k tomu, že Barma je velmi kontaktní a poměrně „poslušné“ zvíře, nebyl vážný problém ji oddělovat do vedlejšího boxu a mít tak vývoj mláděte pod kontrolou. Oči otevřelo malé medvíďe poprvé 7. července a jeho hmotnost za měsíc vzrostla na 2,26 kg. Barma se o prvorozené mládě starala naprosto vzorně, malá Babu, jak byla samička pokřtěna, po všech stránkách prosperovala a 30. srpna už

vážila 5,4 kg. Postupem času jsme již mohli s malým omezením zpřístupnit návštěvnickou halu, a umožnit tak nevšední pohled na Barmu přenášející své mládě v náručí všem, kteří se do zoo přišli podívat.

Chovu těchto pozoruhodných zástupců jihoasijské fauny se v Evropě momentálně věnuje 22 zoologických institucí, v jejichž péči je 55 jedinců, a jejich statistiky jen dokládají, jak neshodně je tento druh v lidské péči rozmnožitelný. Zoo Ústí nad Labem se v tomto směru může řadit mezi ty úspěšné.

14. července

3. srpna

15. září

19. října

7. listopadu

Odchov levharta obláčkového (*Neofelis nebulosa*)

Bc. Tomáš Anděl

Chov levhartů obláčkových (*Neofelis nebulosa*) rozhodně nepatří k rutinním záležitostem a od způsobu chovu jiných druhů „velkých koček“ se podstatně liší. Aby se eliminovalo riziko usmrcení samic, ke kterému při jejich spojování v minulosti nezřídko docházelo, je vhodné sestavovat nové chovné páry z mladých, pohlavně ještě nedospělých jedinců. U takto sestavených párů se značně snižuje agresivita samců vůči samicím v období říje a zvyšuje se tím šance na úspěšný odchov těchto krásných a ohrožených šelem. V případě našich „obláčků“ Cayana a Lenyi probíhalo jejich spojování během měsíců dubna a května 2010, tedy v době, kdy byl samci jeden a samicí dva roky. Zatímco první rok pobytu v naší zoo obě zvířata pohlavně dospívala a sžívala se s novým prostředím, druhý rok byl z chovatelského hlediska podstat-

ně zajímavější.

Zimní měsíce na počátku roku trávili Cayan s Lenyou společně ve vnitřní ubikaci v naprostém souladu, bez sebe-menších náznaků vzájemné agrese. Jediný problém tohoto jinak zcela harmonizujícího páru představovalo společné krmení. I po roce pobytu v našem chovatelském zařízení byla samice stále velmi plachá a svůj úkryt v porodní boudě opouštěla zásadně až večer, což značnou měrou limitovalo její přístup k předkládané potravě. Z tohoto důvodu byla zvířata dle potřeby na noc oddělována (**foto 1**) a na jejich kondici to mělo v brzké době velmi pozitivní dopad. Následná spojování probíhala vždy hladce a naprosto bezproblémově. V polovině druhého týdne měsíce března přestaly obě kočky přijímat potravu a samec začal ve zvýšené míře

vokalizovat, z čehož se dalo usuzovat na nástup říje. Vzhledem ke zmíněné plachosti a zcela nočnímu způsobu života naší samice jsme bohužel neměli možnost jejich vzájemné interakce podrobněji pozorovat. Po několika dnech začali oba „obláčci“ opět normálně žrát, samcova vokalizace ustala a vše se vrátilo k normálu. Naše domněnka, že Lenya může být březí, se tak zcela potvrdila, až když dne 8. června 2011 porodila tři kořata. Ihned jsme nechali uzavřít návštěvnickou halu pavilonu šelem, abychom našemu mladému a nezkušenému páru poskytli nezbytný klid. Dění v porodním boxu jsme monitorovali pouze pomocí kamery (**foto 2**). První pozitivní zjištění bylo, že se všechna tři kořata narodila živá a že o ně samice projevovala patřičný zájem. Další klad jsme spatřovali v tom, že se samec nechoval agresivně. Jeho chování by se dalo popsat spíše

jako nadměrná zvědavost a hravost, kterou jsme přičítali jeho věku. Samice jeho seznamování s koťaty bez reakcí pozorovala a první hodiny od porodu probíhaly nad očekávání dobře. I přes uvedené klady však bylo brzy patrné, že u tohoto odchovu půjde především o získávání důležitých zkušeností pro oba rodiče. Nutno dodat, že v případě odebrání koťat k umělému odchovu bychom mladý pár připravili o nenahraditelné zkušenosti, tolik potřebné pro jejich další reprodukci. Případné zapojení ručně dokrmených jedinců do chovu je samo o sobě značně problematické a nezřídka vede ke vzniku jen velmi obtížně řešitelných situací. Z těchto důvodů jsme byli jednoznačně rozhodnutí do odchovu nezasahovat a vše pouze monitorovat. Pokus o první odchov sice po čtyřech dnech skončil zdánlivým chovatelským neúspěchem, přesto ho lze do značné míry hodnotit kladně, zejména jako

velký příslib do budoucna.

Již týden po prvním porodu byly z chování obou zvířat patrné příznaky nástupu další říje a díky kameře

v porodním boxu jsme mohli poprvé pozorovat i pokusy o páření. Jinak se vše opět odehrávalo večer, se značně omezenými možnostmi pozorování. Po několika dnech říje odezněla a opět nastalo období zcela idylického soužití. Obě kočky byly neustále spolu, jen občas jsme byli nuceni je rozdělovat kvůli krmení. Začátkem září se začala samice znatelně zakulacovat a 26. září 2011 v době od 13:15 do 17:30 hod. porodila podruhé tři živá koťata. K porodu došlo v době, kdy byl samec od samice oddělen, a i přes opakované pokusy se obě zvířata již nepodařilo znovu spojit. Chování samice se oproti prvnímu porodu radikálně změnilo – tentokrát nenechala samce ke koťatům ani přiblížit. Vzájemná agresivita obou zvířat se stále stupňovala, a samec musel být nakonec od samice s mláďaty oddělen. Tentokrát se již Lenya starala o své potomstvo naprosto příkladně a několik prvních dní téměř neopustila porodní boudu. Pozitivní posun v mateřském chování samice byl ve srovnání s prvním vrhem naprosto markantní a koťata nám přímo rostla před očima. Při veterinární kontrole ve stáří dvou a půl měsíců byli dva samečci a jedna samička zváženi, odčerveni, naočkováni (**foto 3**) a všem byl aplikován identifikační mikročip. Za vzorné péče své matky zatím všechna tři koťata zdárně prospívají. V současné době je samec od samice s mláďaty stále oddělen a o jejich další spojení se pokusíme až po úplném odstavení všech koťat.

Zpráva o činnosti na úseku „pavilonu slonů“

Jan Javůrek, Petr Kiebel

V září roku 2010 proběhla u Delhi umělá inseminace. Na její výsledek jsme museli čekat téměř čtyři dlouhé měsíce. Dne 29. ledna 2011 ultrazvukové vyšetření bohužel potvrdilo, že Delhi březí není. Byli jsme tím pádem postaveni před řešení otázky, co dál, jak pokračovat s chovem slonů v naší zoo v blízké i vzdálenější budoucnosti. Společně s vedením zoo jsme se rozhodli v dalších pokusech o umělé oplodnění slonice Delhi již nepokračovat. Jde totiž o proces velice náročný jak pro Delhi, tak pro chovatele i celou zoo. Navíc bez ohledu na vloženou energii a snahu nebylo naše úsilí v posledních sedmi letech korunováno úspěchem. To vede jen k jedinému závěru: buď budeme chovat slony přirozeným způsobem, nebo chov slonů v Ústí nad Labem skončí dožitím našich slonic, resp. dožitím jedné z nich a transportem druhé. Samozřejmě máme enormní zájem pokračovat v chovu, což ovšem znamená rozšířit chovné zařízení o pavilon pro samce a dostavbu stávajícího pavilonu o další kapacitu pro dvě samice, přesně podle doporučení koordinátora Evropského

chovného programu pro slony (EEP) při Evropské asociaci zoologických zahrad a akvárií (EAZA). K těmto krokům jsme se dokonce zavázali v souvislosti se souhlasem koordinátora k inseminaci, a to do roku 2015. Pokud tyto podmínky splníme, zajistí nám koordinátor perspektivní slony. Dokonce už máme „přiděleného“ mladého sloního samce Fahima, který nyní žije v belgické zoologické zahradě Bellewaerde. Bohužel, k tomuto cíli vede jediná cesta – přesvědčit našeho zřizovatele, tj. statutární město Ústí nad Labem, o investici cca 30–35 milionů korun. Bez ní nemá náš chov slonů žádnou šanci na budoucnost a samozřejmě ani nelze určit, kdy se tento černý scénář naplní. Mohou to být desetiletí, ale klidně i jen nejbližší roky...

Poslední ultrazvuk odhalil v děloze Delhi opět tekutinu, která by jí mohla do budoucna přivodit značné zdravotní komplikace. Po poradě s lékaři z IZW jsme se rozhodli tekutinu z dělohy odsát. Dne 7. července 2011 byla Delhi na tento zákrok připravena a tým IZW se chystal odsát tekutiny po vyšetření

ultrazvukem provést **(foto 1)**. Ovšem ultrazvukový nálezn byl překvapující a velice příznivý. Nejenže nebyla v děloze tekutina nalezena, ale dokonce den před ultrazvukem proběhla plnohodnotná ovulace. Dohodli jsme se tedy na dalších pravidelných

odběrech krve, abychom mohli zachytit a vyhodnotit kvalitu cyklu. Tato nová informace a veliký zájem lékařů z IZW ještě pokračovat v programu umělé inseminace náš původní záměr – upustit od dalších pokusů – změnil. Co se týče Kaly, jejíž vyšetření tým IZW také provedl, u té už nálezu tak pozitivní nebyl. Prokázalo se trvalé zhoršování stavu jejích pohlavních orgánů. Cysty se zvětšují, největší z nich už má velikost pěsti. Lékaři z IZW jsou dokonce přesvědčeni, že u Kaly již musí docházet k bolestem, zejména pokud nějaká cysta praskne. S tím zřejmě souvisí její občasné nechutenství, se kterým jsme bojovali zejména v únoru, kdy celý týden nepřijímala potravu. Přesto i u ní byl zjištěn vyhasínající cyklus. Ten ovšem zbytečně zatěžuje organismus a částečně i způsobuje zvětšování cyst. Po vyhodnocení hormonálního průběhu celého cyklu se ho proto v budoucnu pokusíme pomocí léků definitivně zastavit, čímž by mohlo dokonce dojít ke zmenšení cyst. Kala však trpí i dalšími zdravotními problémy – kožními záněty, prasklinami na chobotu, občasné nestandardně kalná moč naznačuje problémy se záněty ledvin. Kala má velké problémy i s pohybovým ústrojím. Poškozená končetina (k čemuž došlo už ve Vietnamu) a artróza jí poměrně hodně znesnadňují pohyb a zejména vstávání. Díky firmě Orion Pharma a jejímu kloubnímu preparátu APTO-FLEX, který nám sponzorsky poskytla, jsme se mohli pokusit zpomalit zhoršování její hybnosti. Tyto zdravotní problémy Kaly nás ovšem o to palčivěji nutí k zamýšlení nad neradostnými vyhlídkami našeho chovu.

Další ultrazvuk 20. října 2011 **(foto 2)**

potvrdil připravenost Delhi na případnou další inseminaci. Pravidelně jsme odebírali krev, intenzivně připravovali a trénovali Delhi k inseminaci a čekali, až rozbor krve určí vhodný okamžik. Ten nastává, když po prvním maximu (tzv. píku) LH hormonu a současném poklesu progesteronu je nalezen pík druhý. V termínu předpokládané inseminace jsme bohužel druhý pík nenalezli, a tak byla inseminace odvolána. Po důkladných rozbořech v laboratořích IZW v Berlíně jsme se nakonec dozvěděli, že Delhi ovulaci měla, ovšem o dva dny dříve, než jsme předpokládali a než jsme prováděli inseminaci. Další případný termín ovulace bude příští rok.

V rámci přiblížení života našich slonů veřejnosti a jejich popularizace jsme významně aktualizovali naše webové stránky www.choboti.cz. Změnili jsme jejich design, aktualizovali a doplnili informace, databázi všech slonů v ČR a SR, propojili jsme stránky s facebookem a s účtem na YouTube, kde je více než desítkou videí o našich slonech. S prací s veřejností souvisí i zavedení tzv. zážitkových programů. Zájemci u nás mají možnost si slony nejen pohládit a nakrmit, ale dokonce si i zkusit být jeden den plnohodnotným chovatelem slonů. Zejména o kontakt se slony je opravdu velký zájem. Dále, jako každý rok, se na naše slony přišlo podívat velké množství „návštěv“ – děti ze všech stupňů škol, z dětského domova, děti zaměstnanců ústeckého dopravního podniku v rámci Dne dětí, vysokoškolští studenti, ale i VIP osobnosti, jako například herečka Iveta Blanarovičová, zpěvačka Jiřka Zelenková **(foto 3)** či skikrosař Tomáš Kraus.

Ve dnech 28.–30. října 2011 se v naší zoo konal „Den otevřených dveří“, při kterém jsme mohli velkému počtu zájemců pootevřít dveře i do zákulisí našeho pavilonu a ukázat náš chov i z jiného pohledu, než má návštěvník při běžné prohlídce zoo. Začátkem roku jsme zkusili učit naše slony malovat barvami na plátno. Vzniklo několik zajímavých obrázků a myslíme si, že někdy v budoucnu bude možno tuto dovednost využít k dalšímu zvýšení zájmu veřejnosti o naše slony.

V červnu proběhla generální údržba hydraulických sloupů, pomocí kterých oddělujeme slony na noc v jejich ložnicích. Ačkoli je tento systém poměrně drahý a složitý, lze po sedmi letech jeho provozu říct, že po vyčistění počátečních problémů jde o technologii úspěšnou, efektivní a efektivní.

Jako každý rok jsme se i tentokrát zúčastnili setkání odborné komise pro slony při Unii českých a slovenských zoologických zahrad (UCSZOO), které se konalo v Zoo Ostrava. Přednesli jsme prezentaci na téma inseminace a současný stav našeho chovu slonů. Hlavním tématem setkání byl samozřejmě odchov ostravských slůňat. Velká debata se vedla o reakci veřejnosti na úmrtí sloního samečka. Vzhledem ke zkušenosti po narození mrtvého slůněte v naší zoo jsme kolegům předali naše cenné poznatky. Úspěšný odchov druhého ostravského slůněte, sloní samičky Rashmi, nám zároveň zcela přesně a jasně ukazuje cestu, po které se máme a musíme vydat, pokud chceme smysluplně chovat tak vzácná a úžasná zvířata, jakými sloni dozajista jsou.

Na podzim jsme svépomocí zbudovali bambusové zábradlí kolem výběhu, čímž jsme chtěli zamezit tomu, aby návštěvníci ničili výsadbu, ale zároveň i zabránit úrazu při případném pádu do příkopu ve výběhu. Ovšem při vyšší návštěvnosti, zejména při pravidelném cvičení, narážíme na omezenou kapacitu vyhlídkových míst. Do budoucna budeme muset tento problém řešit, ideálně rozšířením vyhlídky a vybudováním nízké tribuny.

Problémy jsme museli řešit i u dalších zvířat v pavilonu slonů. Po úspěšném vylíhnutí mláděte lori zelenoocasého, které vylétlo z budky 5. srpna, došlo bohužel ke zdravotním problémům samce lori, který po třech týdnech

uhynul. Jde o velmi inteligentní ptáky, s nimiž chovatel naváže blízký vztah, což například dokazuje neomylné zasažení chovatele při úklidu trusem, po němž nám samec často řekl: „Fešák.“ Proto jsme jeho úmrtí nesli hodně bolestně. Další velká rána nás potkala 30. září, kdy velmi náhle uhynulo i mládě. Po pitvě jsme zjistili, že samec zemřel zřejmě na problémy s játry,

u mláděte selhal pokus o odčervení, a mládě proto bylo masivně začerveno. Stav jsme doplnili v listopadu, kdy jsme do voliéry vypustili nového samečka a předchozí odchované mládě. Dalším problémem byl průnik potkana do druhé ptačí voliéry, který bohužel zakousl oba holoubky zelenokřídlé. Následovala komplexní deratizace celého pavilonu.

Na závěr bychom rádi poděkovali našim podporovatelům a donátorům – Skupině ČEZ (**foto 4**) za dar 100 000 Kč, firmě Orion Pharma za kloubní preparát, firmě Dorant za poskytování občerstvení pro členy týmu IZW při jejich návštěvách a našim milým adoptivním rodičům – rodině pana Jakuba Zavorala.

Pavilon zeber Hartmannové (*Equus zebra hartmannae*)

Ing. Pavel Král

Dne 28. října 2011 byl slavnostně otevřen dlouho očekávaný nový pavilon pro zebry Hartmannové.

Původní dřevěný pavilon byl v horní části zoo postaven před 36 lety, v roce 1975 (foto 1). O stavbě tohoto pavilonu bylo rozhodnuto po nabídce Zoologické zahrady ve Dvoře Králové k prodeji 12 ks zeber Hartmannové, které byly dovezeny Ing. Josefem Vágnerem z jižní Afriky. Byl vybudován dřevěný pavilon s původně šesti boxy. Počet boxů se v průběhu let zvyšoval až na konečných 15, a zároveň se jejich plocha samozřejmě zmenšovala. Pavilon nebyl vytápěn, teplota však ani v největších mrazech neklesla pod 8 °C. Vlhkost se pohybovala mezi 60–80 %. Výměna vzduchu byla řešena ventilátorem a sklopnými okny. Ve stáji byla z obou stran boxů krmná a obslužná ulička. V pavilonu byla manipulačka a přípravná krmiv, nedaleko pavilonu byl dřevěný objekt sloužící jako sklad pilin a sena.

Přestože byl původní pavilon vzhledem k nabídce zeber postaven v krátkém termínu a od začátku byl veden jako provizorní, byl to s ohledem na funkčnost a obslužnost jeden z nejlepších pavilonů postavených v naší zoo. Nakonec ale už neustálé opravy neměly smysl z důvodu celkové zchátralosti. Nosné trámy byly uhnílé, došlo dokonce k propadu dřevěného stropu nad částí stáje. Ustájení také přestalo vyhovovat požadavkům Evropského

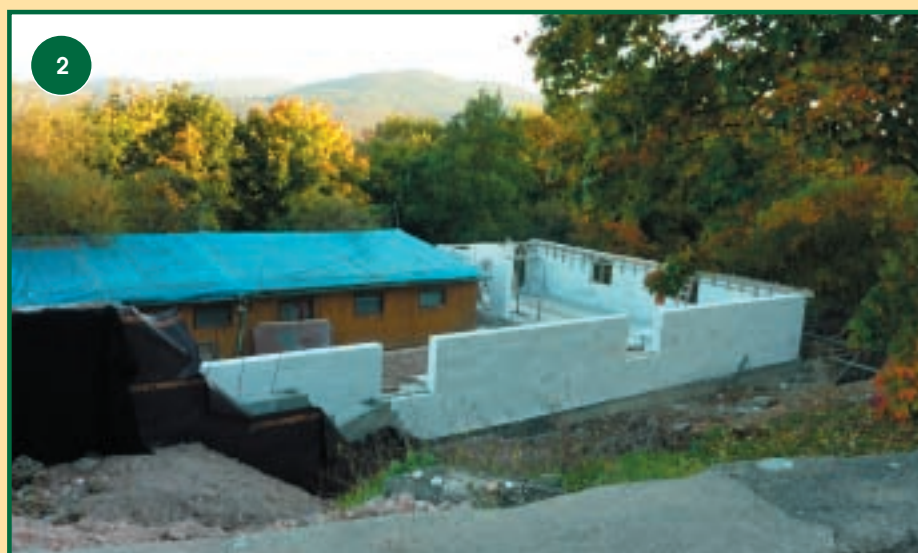
záchovného programu (EEP) na chov horských zeber. Bylo tedy rozhodnuto o výstavbě nového pavilonu.

Protože výstavba byla naplánována na dobu jednoho roku, bylo nutné během ní zachovat původní stáj a výstavbu provádět za provozu (foto 2). To vyžadovalo zvýšenou ošetrovatelskou péči a sladění průběhu celé stavby s provozem okolo zeber.

Půdorys celého nového pavilonu má tvar písmene L. Při jeho plánování jsme se snažili zachovat všechny osvědčené části z pavilonu původního. Jelikož nechceme do budoucna stádo zeber zmenšovat, zachovali jsme přibližně původní počet boxů. V zadávacích podmínkách zoologie bylo 14 boxů ve stáji (dva hřebci, devět klisen, tři boxy

odstavné). Plocha jednotlivých boxů je dána v doporučení Husbandry Guidelines, pro horské zebry je to 2,3 x 3 m (6,9 m²). Velikost našich boxů jsme zvýšili na 2,3 x 4,0 m (n=11), velikost odstavných boxů s přímým napojením na šotolinový velký dvorek je stejná (n=3). Plocha každého ze 14 boxů je tedy 9,2 m². Ze starého pavilonu jsme zachovali i obslužnost ze dvou uliček podél řady boxů, které se funkčně osvědčily a byly ověřeny praxí. Krmná ulička je určena pro obsluhu jednotlivých boxů s ohledem na krmení a napájení. Krmení a vyčištění koryta a napáječky tak lze provádět i se zvířetem v boxu. Druhá ulička, tzv. naháněcí, slouží k vyhánění a zahánění zvířat a k úklidu boxů. Kanalizace je důležité zařízení, které přispívá k hygieně stáje. V této uličce jsme zachovali podle původního pavilonu i průběžný žlábek probíhající podél chodby stáje se spádem ke dvěma odtokům, hlavně pro úklid s vodou. Součtem plochy všech boxů a obou uliček byla dána přibližná plocha stáje 221,5 m².

Snažili jsme se vylepšit i ostatní parametry a funkčnost nového pavilonu. Především to bylo zvýšení intenzity přirozeného a umělého osvětlení. V původním pavilonu bylo 14 menších oken. Zebry při zavírání vcházely do tmavého prostoru. Nedostatek světla nebyl vhodný ani při umělém žárovkovém osvětlení, důležitém při úklidu.

Bylo nahrazeno třemi řadami zářivek. Z důvodu prodloužení doby osvětlení ve stáji hlavně v zimním období je jedna řada světel vypínatelná automaticky. Plocha oken vztažená k ploše podlahy byla ve staré stáji 1:20, v novém pavilonu se poměr výrazně zlepšil na 1:10,4. Kromě 9 oken umístěných podél obou uliček je důležitá hlavně instalace 7 stropních oken o velikosti 2 x 1 metr. Přirozené osvětlení se tedy výrazně zvýšilo. Další naší snahou bylo také zlepšit výměnu vzduchu a prostor nad boxy s ohledem na prašnost. Výška stropu nad boxy vzrostla z 2,2 metru na 2,4–4,1 metru. Všechna okna včetně stropních jsou sklopná, zdvojená. Množství vzduchu ve stáji na jednu zebru se zvýšilo z původních 20 m³ na 54 m³. Kvůli tomuto zvýšení se ale pavilon, na rozdíl od původního, musí v zimě vytápět. Do stáje bylo zavedeno topení z geotermálního vrtu rozvedené po celé zoo. Teplotu v pavilonu je tedy možné uměle regulovat.

Velkého zjednodušení jsme dosáhli při naskladňování sena, slámy a pilin. Sklad sena byl ve staré stáji mimo vlastní pavilon. V posledních letech se pro uskladnění sena v původním pavilonu využívaly boxy pro zvířata, a to z důvodu lepšího naskladnění a jednodušší obsluhy. V novém pavilonu je sklad sena a slámy v patře, jednotlivé velké kulaté balíky se naskladňují přímo z hlavní komunikace zoo. Velikost skladové plochy je 29 m². Balíky se dostávají do přípravy krmiv shozem. Uskladnění pilin se zjednodušilo. Naskladnění probíhá také z komunikace zoo v horní části pavilonu. Vlastní sklad pilin je oddělen z důvodu zabránění zvýšení prašnosti od ostatních prostor v pavilonu. Naskladnění řepy

probíhá při dolním vstupu do pavilonu. Vstup je uzpůsoben k vjezdu nakladače UNC. Nakladač UNC bude využíván při manipulaci s přepravní bednou při příchodu nebo odchodu zeber. Nakladač může zajet i do přípravy krmiv s balíkem slámy nebo sena.

Objemná krmiva se podávají na čistou podestýlku u krmného žlabu. Takovéto podávání krmiva bylo umožněno zvýšením plochy boxu. V původní stáji se objemné krmivo zakládalo do jeslí nad krmným žlabem. Krmné žlaby jsme nezměnili, kameninové o velikosti 60 x 40 cm se osvědčily, pouze prostor pod žlabem je zděný. Stejně tak jsme zachovali i napájení ze stájových jazykových napáječků. V boxu je umístěn také držák lizu na kostkovou sůl. Způsob podestýlání je výměnný, používají se piliny a sláma. Podlaha je betonová, s mírným sklonem ke žlabovému kanálku chodby. Výška dřevěného hrazení boxu je dva metry.

Skladování a odvoz hnoje jsou řešeny pomocí velkoobjemového kontejneru, zapuštěného pod úroveň podlahy vedle vstupu do pavilonu.

V závěrečné fázi celé stavby bylo nutné napojit nový pavilon na stávající výběhy. Z původních betonových dvorků jich bylo ponecháno pět. Celková plocha těchto dvorků je 224 m². Mezi těmito dvorky a pavilonem vznikl šotolinový dvorek o ploše 184 m². Ke zpevnění podkladu byly použity desky z recyklovaného polyetylénu. Důvodem byl kromě zpevnění dvorku snazší odvod dešťové vody pomocí drenáže. Neméně důležitá byla i možnost dlouhodobého pobytu zeber na tomto povrchu s ohledem na zdravotní stav zvířat. Za pavilonem byl vystavěn další šotolinový dvorek o velikosti cca 55 m². Třetí šotolinový dvorek vznikl jako spojnice mezi velkým výběhem a vchodovou uličkou. Celkový počet dvorků v novém pavilonu se zvýšil na osm o celkové rozloze 535 m². Jsou využívány k oddělení zvířat v případě březosti, onemocnění, připouštění a k trvalému oddělení starých zvířat. Slouží také k oddělení hřebců od vlastního stáda a využívají se i při nepříznivých podmínkách v zimním období, není-li možné pouštět zvířata do hlavního výběhu. Výstavba nového pavilonu trvala 21 měsíců a celkový dojem je velice pozitivní (**foto 3**).

Doufejme, že úspěšnost chovu zeber bude v novém moderním pavilonu alespoň taková jako v původní stáji. Podmínky pro chov jsou zde velmi dobré, to ovšem ohodnotí až zebrý samotné.

Srovnání původní stáje a nového pavilonu ukazuje tabulka.

PARAMETRY	PŮVODNÍ STÁJ	NOVÝ PAVILON
plocha objektu (m ²)	154	309,5
plocha přípravy krmiv (m ²)	10	25
plocha vlastní stáje (m ²)	136	221,5
plocha místnosti pro chovatele (m ²)	6	18
počet boxů (ks)	15	14
velikost boxů (m ²)	5,22–7,56	9,2
výška stropu stáje (m)	2,2	2,4–4,1
celková plocha oken stáje (m ²)	6,63	21,3
plocha skladu a WC (m ²)	ne	8
plocha skladu pilin (m ²)	mimo pavilon	9,5
plocha skladu sena (m ²)	mimo pavilon (26)	29
plocha skladu řepy (m ²)	ne	4,6

Želva zubatá (*Cyclemys dentata*), chov a odchov

František Šubík

Cyclemys dentata je druh sladkovodní želvy, který spadá do čeledi *Geoemydidae* a rodu *Cyclemys*. Tyto želvy mají spíše kulaté krunýře, karapax převážně tmavě hnědé až černé barvy bez výraznější kresby, plastron je žlutý nebo okrový s černými paprsky na štítcích. Obvodní okrajové štítky mají zašpičatělé zakončení, u mláďat takřka po celém obvodu karapaxu, u dospělců je to pouze několik zadních štítků. Zbarvení hlavy a končetin také není nijak výrazné. Hlava je skvrnitá, krk a končetiny mají žlutavé pruhování, které je kontrastní hlavně u mláďat.

Pohlavní dimorfismus není na první pohled patrný, samice mohou někdy přerůst samce, ovšem není to pravidlem, takže jediný způsob rozlišení pohlaví je zesílený kořen ocasu a ostré vykrojení análních štítků u samců a spíše zaoblené a širší vykrojení u samic.

Adultní velikost jedinců se uvádí až 25 cm, pohlavní zralost kolem sedmého roku života, ale může být i dříve. Zřejmě také záleží na kondici každého jedince. Výskyt této želvy je po celé jihovýchodní Asii, Indii, Barmě, Malajsii, Indonésii, Filipínách a Číně.

Tyto želvy se vyskytují v blízkosti mělkých a pomalu tekoucích vod, i když jejich způsob života by se dal charakterizovat spíše jako podrostový než

vodní. Jejich končetiny jsou velmi silné a uzpůsobené jak k plavání, tak k pobytu na souši v podrostech a lesích. Hlavně dospělí jedinci tráví podstatně více času na souši, zahrabaní v substrátu, než ve vodě. Ostatně jejich všežravost je také důkazem toho, že aktivují jak ve vodě, tak mimo ni.

Naše želvy zubaté chováme v expozici 5 x 4 metry, kde zhruba třetinu plochy tvoří bazén hluboký cca 30 cm s vodou teplou 24 °C (foto 1). Další třetinu plochy tvoří písek a poslední třeti-

na je pokryta borkou a hustě osázena vegetací. Dále je zde naaranžována spousta rašelinových kořenů, které slouží jako dekorace a zároveň úkryty pro želvy. Tyto úkryty využívají želvy po většinu dne a aktivují převážně v podvečerních a ranních hodinách, kdy také přijímají potravu. Společně s nimi v této expozici chováme 8 kusů agamy kočiččinské (*Physignathus cocincinus*) a hejno zhruba 15 kusů zebříčky australské (*Taenopygia guttata*). Složení chovanců expozice se zdá být zvoleno správně. Tyto druhy si v zásadě nijak nekonkurují a vzájemně se nestresují, proto dochází k množení všech chovaných skupin.

Želvy krmíme dvakrát až třikrát v týdnu, a to jak rostlinnou, tak živočišnou potravou (salát, okurka, banán, červi, myši, kuřátka, svalovina a ryby). Jako vitamínový a minerální doplněk podáváme Vitamix pro nosnice, kterým zasypáváme hlavně červy (*Zophobas morio*) a svalovinu.

Nákupem šesti kusů mláďat od soukromého chovatele v roce 1999 získala naše zoo chovance, kteří dospěli ve skupinu 4,2. K prvnímu odchovu mláďat došlo v roce 2003 a k poslednímu v roce 2011. V červenci 2003 bylo ošetřovatelem náhodně nalezeno

šest vajec zahrabaných v podrostu a po 49 dnech se vylíhlo pět mláďat (**foto 2**). V září 2004 bylo nalezeno pět vajec neoplozených.

V červenci 2005 nakladla jedna ze samic pět vajec do květináče a po 53 dnech se vylíhlo pět mláďat. V listopadu téhož roku našla ošetřovatelka jedno utroušené vejce, které se při inkubaci zkažilo.

V roce 2006 se zřejmě do kladení zapojila i druhá samice, protože byly nalezeny dvě snůšky. První v červenci v bazénu s vodou, kvůli čemuž byla samozřejmě celá snůška čtyř vajec k ničemu a zkažila se. Druhá snůška v borce se zdála být v pořádku a po 39 dnech se vylíhlo první mládě a za dalších osm dní druhé, které ovšem po dvou dnech uhynulo.

Další snůška byla v červenci 2007 nalezena zahrabaná v borce a po třech měsících inkubace vyřazena z líhně. Všech pět vajec bylo následně otevřeno a shledáno jako zkažených.

Pět vajec zahrabaných v substrátu (borce) bylo nalezeno také v červnu 2008. Z této snůšky se po 72 dnech inkubace vylíhlo jedno mládě a čtyři další vejce se po otevření ukázala jako zkažená. V září téhož roku bylo nalezeno ještě jedno vejce, z něhož se po 29 dnech vylíhlo mládě.

V roce 2009 se ošetřovateli při mytí vnitřní strany skel expozice „podařilo“ rozšlápnout snůšku pěti vajec, tentokrát zahrabaných do písku. Jedno vejce zůstalo nepoškozené a z něj se po 26 dnech vylíhlo mládě.

V srpnu 2010 bylo nalezeno šest vajec

zahrabaných v borce. V říjnu se po 66 dnech inkubace vylíhla čtyři mláďata a zbylá dvě vejce bez známky vývinu zárodku byla zkažená. 3. září uhynula jedna z adultních samic, takže mláďata narozená v roce 2011 mají konkrétní matku, protože nám v expozici zůstala pouze jedna samice.

V květnu 2011 uhynulo jedno ze čtyř mláďat vylíhlostých v říjnu předešlého roku a v červnu jsme objevili pět vajec jen mělce zahrabaných v borce. Z těch se mezi 24. a 26. srpnem po 65denní inkubaci vylíhlo pět mláďat (**foto 3**).

Z těchto námi posbíraných údajů se dá vyvodit to, že naše želvy kladou od června do září a kvůli jejich skrytému způsobu života a chovu v prostorné expozici je dost náročné jejich snůšky objevit ihned po naklazení. Proto doba inkubace u líhni závisí na vývinu plodu ve vejcích při jejich nalezení.

Osobně si myslím, že průměrná doba inkubace při 28 °C ve vlhkém vermikulitu a při stoprocentní vlhkosti v inkubátoru je 60–70 dní. Důvodem kratší doby inkubace v líhni je fakt, že samice zvolila správné místo pro klazení vajec a ta se přirozeně vyvíjela již před jejich objevením.

Všechny údaje o snůškách a odchovaných mláďatech jsou v následující tabulce:

Číslo snůšky	Datum snůšky	Počet vajíček	z toho neoplozená (rozbitá)	Datum vylíhnutí	Počet mláďat	z toho uhynulých	Poznámka
1	22. 7. 2003	6	1	5. 10. 2003	5	0	první odchov, p. Fraňková
2	10. 9. 2004	5	5	x	0	0	neoplozená vajíčka
3	19. 7. 2005	5	0	10. 9. 2005	5	0	mláďata v Zoo Praha
4	16. 7. 2006	4	4	x	0	0	vejce ve vodě – zkažená
5	22. 8. 2006	4	2	30. 9. a 8. 10. 2006	2	1	10. 10. 2006 1 vejce úhyn, 2 vejce zkažená
6	3. 7. 2007	5	5	x	0	0	15. 10. vyřazena z líhně – zkažená
7	20. 6. 2008	5	4	31. 8. 2008	1	0	mládě v současnosti v chovu
8	4. 9. 2008	1	0	3. 10. 2008	1	0	mládě v současnosti v chovu
9	9. 9. 2009	5	4	5. 10. 2009	1	0	4 vejce rozšlápnutá, jinak v chovu
10	23. 8. 2010	6	2	28. 10. 2010	4	1	5. 5. 2011 úhyn jednoho mláděte, jinak v chovu
11	22. 6. 2011	5	0	25. 8. 2011	5	0	v současnosti v chovu
	celkem	51	27	celkem	24	2	

Chováme opravdu želvy zubaté?

Mgr. Martina Kocábková

Většina želv rodu *Cycllemys* byla původně řazena do jediného druhu – želva zubatá (*Cycllemys dentata*), kterou popsal v roce 1831 Angličan J. E. Gray. O možné existenci více druhů vypovídal široký areál jejího výskytu a také značné morfologické odlišnosti. Vyskytují se totiž dvě formy, které se odlišují dle převládající barvy na plastronu – žlutobřiché a tmavobřiché. Přesto se dlouho myslelo, že rod obsahuje pouze jeden až dva druhy. Tmavobřichá forma bývala řazena do druhu *Cycllemys oldhamii*, někdy označovaného i jako *Cycllemys tcheponensis*.

Výrazná změna v systematice rodu nastala v roce 1997. Ze žlutobřiché skupiny se vyčlenily hned dva nové druhy – *Cycllemys pulchristriata*, popsány týmem německých biologů vedených Uwe Fritzem, a *Cycllemys atripons*, popsány Američany Iversonem a McCordem. Jelikož nelze oba druhy dle morfologických znaků spolehlivě odlišit, vyrojily se spekulace, že oba týmy popsaly nezávisle na sobě stejný druh. Správnost tohoto taxonomického rozdělení ale potvrdil v roce 2001 opět Uwe Fritz se svým týmem. V roce 1997 byly na základě morfologie také uznány platnými

oba původně zaměňované druhy tmavobřichých želv.

Další změny přinesl rok 2002. S použitím molekulární genetiky němečtí vědci ještě více diverzifikovali tmavobřichou skupinu. Kromě druhů *Cycllemys oldhamii* a *Cycllemys tcheponensis*, který zde byl označován jako *Cycllemys shanensis tcheponensis*, rozpoznali existenci dvou dalších, zatím

nepojmenovaných tmavobřichých druhů.

Zatím poslední revize rodu *Cycllemys* byly publikovány v roce 2008 (autorsky se opět podílel Uwe Fritz a jeho kolektiv). Výsledkem bylo mimo jiné sloučení názvů *Cycllemys oldhamii* a *Cycllemys shanensis* v jeden druh – *C. oldhamii*, který obsahuje dvě populace, lišící se přítomností pruhů na krku a ve spánkové oblasti. Na základě rozsáhlé studie molekulárních dat byly vyčleněny a popsány také další tři nové tmavobřiché druhy – *Cycllemys enigmatica*, *Cycllemys fusca* a *Cycllemys gemeli*.

V současné době je tedy platných sedm druhů želv rodu *Cycllemys*, tři žlutobřiché – *C. dentata* (želva zubatá), *C. atripons* (želva černoboká), *C. pulchristriata* (želva pentličková), a čtyři tmavobřiché – *C. oldhamii* (želva Oldhamova), *C. enigmatica* (želva záhadná), *C. fusca* (želva hnědá) a *C. gemeli* (želva Gemelova). Z morfologického hlediska jsou si všechny želvy velmi podobné a bez molekulární analýzy je ve skutečnosti nelze odlišit.

Chov želv rodu *Cycllemys* v ústecké

zoo začal v roce 1999, kdy jsme od soukromého chovatele zakoupili skupinu šesti asi ročních zvířat. Zvířata byla dovezena z indonéské Jakarty, ale přesná lokalita odchyty není známa.

Ačkoli se všechny fenotypově řadily mezi žlutobřiché, bylo možné je kategorizovat do dvou skupin. Tři exempláře byly výrazně tmavší, s tenkými paprscitými liniemi na plastronu (**foto 1**), zatímco zbývající kusy měly plastron světle žlutý a téměř bez kresby, místy pouze s krátkými silnými čarami (**foto 2**). Pro přesné taxonomické zařazení ovšem nejsou tyto znaky dostačující. Je ale pravděpodobné, že se jedná minimálně o dva druhy. Předběžně jsme je určili jako *Cyclemys dentata* a *Cyclemys pulchristriata*. V obou skupinách byla původně zastoupena minimálně jedna plodná samice

a jeden až dva samci.

První pokus o rozmnožování se uskutečnil již v roce 2002, tedy ve stáří cca čtyř let. Všech pět vajec bylo ale neoplozených. Posléze byla každoročně nacházena minimálně jedna snůška. Kromě let 2004 a 2007 se z každé sezóny podařilo odchovat mláďata.

Jelikož páření probíhá ve vodě a želvy žijí většinu dne skrytě, nemůžeme s jistotou přiřadit jednotlivé snůšky ke konkrétním samicím. Taktéž nemáme jistotu, zda nedochází k páření mezi příslušníky odlišných barevných skupin. Většina odchovaných mláďat se fenotypově podobala světlé skupině. V průběhu ontogeneze se ale barevný vzorec na krunyři mění, a juvenilové odlišných druhů jsou tedy od sebe špatně rozlišitelní.

Nejstarší odchovy, z let 2003 a 2005, již

v naší kolekci nemáme. První odchov odkoupil soukromý chovatel a podle posledních dostupných fotografií ze čtyř měsíců věku zvířat (**foto 3**) byla mláďata světle žlutobřichá se skvrnami a počínajícími silnými paprscitými liniemi na žlutém plastronu. V roce 2005 byly v rozmezí čtyř měsíců nalezeny dvě snůšky. Je tedy možné, že se do reprodukce zapojily obě samice. Odchovala se ale pouze mláďata ze snůšky první. Fenotypově se podobala jedincům narozeným v roce 2003. V deseti měsících života jejich plastron mírně ztmavěl a skvrny se protáhly v paprscité linie. V současné době se tato zvířata nacházejí v Zoo Praha a bylo by určitě zajímavé zjistit jejich vzhled v dospělosti.

Také v následujícím roce 2006 byly nalezeny dvě snůšky, tentokrát v rozmezí pouhého jednoho měsíce. Podařilo se ale odchovat jen jedno mládě. Jako jediné se fenotypově podobá naší tmavší skupině želv – má výrazně tmavší plastron se symetrickými tenkými paprsky (**foto 4**).

Poslední dvojice snůšek byla nalezena v roce 2008 s rozstupem dvou měsíců. Z každé snůšky se vylíhlo jedno mládě. Obě zvířata mají žlutý plastron – jedno je skoro bez kresby, druhé nepatrně tmavší a má pouze několik černých linií podél jeho okraje.

V letech 2009 a 2010 byla snesena vždy jen jedna snůška vajec. Všechna mláďata nesou fenotyp světlé skupiny. Dva měsíce po nálezu poslední snůšky uhynula tmavá samice. Při pitvě bylo zjištěno, že vaječníky a vejcovody byly již značně zdegenerované, není tedy pravděpodobné, že by byla matkou těchto mláďat.

Pro následující sezónu nám tedy zůstala nejspíše jen jedna chovná samice, a to ze světlé skupiny. Zatím poslední mláďata, vylíhla v srpnu 2011, tak nesou dle očekávání její fenotyp.

Na základě výše uvedených údajů nejsme v současné době schopni naše želvy přesně taxonomicky zařadit, ačkoli většina odchovaných mláďat vypadá fenotypově velmi podobně, je důležité odhalit genetickou analýzou případné mezidruhové hybridy. Pro zachování čistoty genetické linie

bychom následně museli rozdělit původní chovnou skupinu.

Do budoucna bude také nezbytné přehodnotit zařazení jednotlivých druhů želv rodu *Cycllemys* do kategorií IUCN Red list. Nyní je tam řazen pouze druh *Cycllemys dentata*, a to ve stupni NT (téměř ohrožený). Do úmluvy CITES není tento rod zařazen vůbec. Reálné ohrožení jednotlivých druhů může být ovšem jiné. Po rozdělení komplexu se areál rozšíření individuálních druhů značně zmenšil. Jak je známo, druhy s malými areály

jsou náchylnější a více zranitelné. Platí to zvláště v oblasti jihovýchodní Asie, kde je populace želv již tak značně zdecimována.

Literatura:

Fritz, U., Gaulke, M. & Lehr, E. (1997). Revision der südostasiatischen Dornschildkröten-Gattung *Cycllemys* Bell, 1834, mit Beschreibung einer neuen Art. *Salamandra*, 33, 183–212.

Fritz, U., Guicking, D., Wink, M. & Lehr, E.

(2001). Sind *Cycllemys atripons* Iverson & McCord, 1997, und *Cycllemys pulchriata* Fritz, Gaulke & Lehr, 1997, identisch? *Sauria, Berlin*, 23 (2): 33–38.

Fritz, U., Guicking, D., Auer, A., Sommer, R. S., Wink, M. & Hundsdörfer, A. K. (2008). Diversity of the Southeast Asian leaf turtle genus *Cycllemys*: how many leaves on its tree of life? *Zoologica Scripta*, 37, 367–390.

Guicking, D., Fritz, U., Wink, M. & Lehr, E. (2002). New data on the diversity of the Southeast Asian leaf turtle genus *Cycllemys* Bell, 1834. Molecular results. *Faunistische Abhandlungen*, 23, 75–86.

Iverson, J. B. & McCord, W. P. (1997). A new species of *Cycllemys* (Testudines: Bataguridae) from Southeast Asia. *Proceedings of the Biological Society of Washington*, 110, 629–639.

Stuart, B. L. & Fritz, U. (2008). Historical DNA from type museum specimens clarifies diversity of Asian leaf turtles (*Cycllemys*). *Biological Journal of the Linnean Society*, doi: 10.1111/j.1095-8312.2008.00966.x.

Chov šípových žab

Kateřina Czurillová

Ústecká zoologická zahrada se zabývá chovem těchto úchvatných druhů zvířat řadu let. Řeč je o dendrobátkách, které mnozí znají i pod pojmenováním „šípové žáby“. Jed některých druhů je totiž natolik toxický, že jej jihoameričtí domorodci využívají k lovu větších zvířat, když si těmito jedy potírají hroty svých šípů. Za jednu z nejedovatějších je považována žabka měřící až 5 cm druhu *Phyllobates terribilis* (česky nazývaná pralesnička strašná), jejímž domovem je Kolumbie. Jedovatost této skupiny žab je ovšem zapříčiněna složením potravy, takže při chovu v umělých podmínkách nejsou nebezpečné.

V expoziční části pavilonu exotária vyčleněné speciálně pro tropické žáby máme umístěno sedm terárií různé velikosti (**foto 1**), přičemž tři obývají druhy rodu *Dendrobates*, a to pralesnička azurová (*D. azureus*), pralesnička harlekýn (*D. leucomelas*) a pralesnička batiková (*D. auratus*). V zázemí máme navíc jejich záložní chovné skupiny a několik dalších neexpozičních druhů – pralesničku brazilskou (*D. galactonotus*), pralesničku pruhovanou (*Phyllobates vittatus*) a již zmíněnou pralesničku strašnou (*P. terribilis*) – **foto 2**.

Nad každým teráriem jsou umístěny dvě zářivky, které udržují teplotu na 24–25 °C. Na dno jsme použili štěr

bez ostrých hran, aby se žáby nemohly poranit. Tento typ substrátu udržuje vlhkost a dá se dobře čistit. Jako úkryty slouží kousky kůry, kokosové skořápky a rostliny (např. rodu *Scindapsus*, dále fikus nebo voděnka). Nezbytná je miska, kde je voda denně vyměňována. Vždy používáme vodu odstátou. Pro menší druhy jsou k dispozici na rozmnožování tzv. filmovky (plastové krabičky od kinofilmů) a pro ty větší Petriho misky přikryté kokosovou skořápkou. Je možné poskytnout obojí pro co největší možnost výběru.

Vajíčka opatrně odebíráme na víčko

od krabičky, kde jsou vlhčena. Nesmějí být celá zalitá vodou a kvůli rychlému odpařování je nutné je přikrýt. Zhruba po 9–10 dnech se líhnou pulci, které přemístíme do „šuplíčků“ (**foto 3**). Jedná se o plastový box opatřený řadou menších přihrádek (běžně používaný v dílnách např. na ukládání hřebíků). U druhů *D. azureus*, *D. leucomelas* a *D. auratus* jsou pulci umístěni jednotlivě. Důvodem je nejen hrozící vnitrodruhový kanibalismus, ale také samotná kompetice mezi jedinci. Silnější jedinec totiž vypouští látky zpomalující růst jeho slabšího sourozence. Tyto problémy se ale nevyskytují u pulců druhů *Phyllobates terribilis* a *P. vittatus*, kteří mohou zůstat bez problémů ve skupině.

První tři až čtyři dny, než začnou pulci přijímat potravu, jim podáváme vylouhovanou vodu z olšových šišek. Teplota by neměla stoupnout k 26 °C, jinak hrozí riziko vzniku plísní. Jako potravu máme odzkoušené granulované krmivo pro mořské rybičky, doporučené chovatelem z plzeňské Akva-tera panem Doxanským. Jsou vyrobeny na přírodní bázi, velice výživné a pulci po nich krásně rostou a jsou zdraví. Po necelých dvou měsících dochází k metamorfóze, což je nejcitlivější období v životě žab, kdy velmi často dochází k úhynům. Jakmile jim narostou i přední končetiny, skupinky rozdělujeme a jednotlivé pulce umístíme samostat-

ně do menších krabiček s 1 mm vody. V této fázi nepřijímají potravu, neboť vstřebávají živiny z ocásku, který se jim postupně zmenšuje. Tento proces trvá přibližně týden. Poté pulce přesuneme do menších terárií, kam umístíme vlhký molitan, mělkou misku s vodou a několik lístků rostlin, sloužících jako úkryt. Množství rostlin by mělo zůstat střídme, abychom měli o mláďatech přehled a ta zároveň neměla problém najít si potravu. Tato mladá zvířata krmíme čerstvě vylíhnutými cvrčky nebo muškami rodu *Drosophila*. Veškerou potravu posypáváme vitamínovým přípravkem Dendrocare.

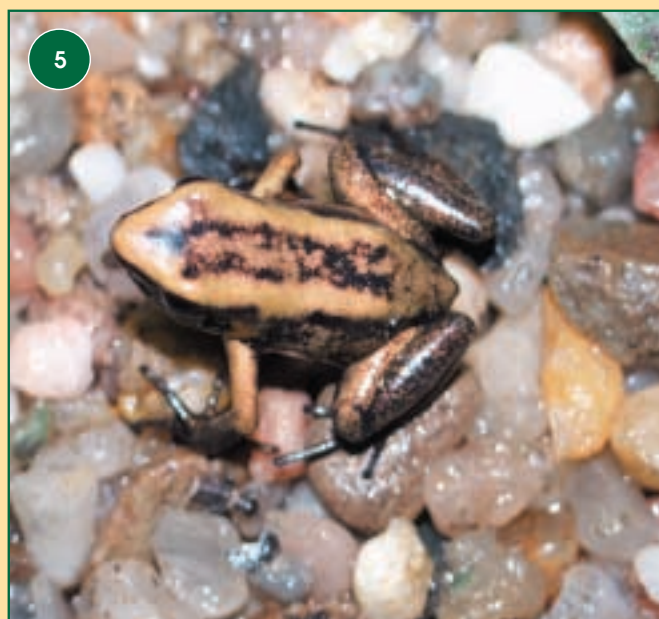
Za rok 2011 se nám vylíhli pulci od druhů *Dendrobates auratus* (25 ks), *D. azureus* (11 ks) - **foto 4**, *D. leucomelas* (1 ks), *Phyllobates terribilis* (4 ks) - **foto 5** a *P. vittatus* (4 ks). Snůšky bývají pravidelné, jen přes zimu se méně často rosením a střídmejším krme-

ním snažíme nastolit období klidu.

Jarní odchovy bývají slabší, často se z vajíček vyklube pouze třetina pulců nebo je celá snůška napadena a zničena plísní. Nejsilnější a nejpočetnější snůšky bývají v období května až července.

Zajímavostí bylo, že u skupiny *Phyllobates vittatus* se občas vyskytl albinotický pulec (bíle zbarvený se dvěma zlatými podélnými proužky). Bohužel se ani jednoho nepodařilo odchovat, první uhynul před metamorfózou a druhý dva měsíce po ní.

Projekt Pesisir Balikpapan v roce 2011

Mgr. Stanislav Lhota

Projekt Pesisir Balikpapan probíhá pod záštitou Zoo Ústí nad Labem od roku 2007. Jeho cílem je ochrana mangrovů, korálových útesů, podmořských luk a tropického deštného lesa v Balikpapanském zálivu na východním pobřeží Kalimantanu (Kalimantan je název indonéské části ostrova Borneo). Vlajkovými druhy projektu jsou opice kahau nosatý (*Nasalis larvatus*), která reprezentuje pralesní ekosystémy Balikpapanského zálivu, a delfín orce-

la tuponosá (*Orcaella brevirostris*), který zastupuje jeho mořský ekosystém.

Zásadní pokrok projektu v roce 2011 představuje osamostatňování programu monitoringu a hlášení ilegálních i legálních aktivit, které poškozují ekosystém Balikpapanského zálivu. Tým místních asistentů objíždí každý měsíc na malé rybářské lodi celé pobřeží a všechny splavné řeky (**foto 1**) a zjišťuje jakékoli nové případy těžby

dřeva, pálení dřevěného uhlí, zakládání nebo obnovování nádrží na chov krevet a ryb, budování přístavů a jiných průmyslových objektů, zakládání a rozšiřování plantáží palem olejných, znečišťování řek průmyslovým odpadem, používání herbicidů atd. Zjištěné aktivity pak hlásí zodpovědným regionálním úřadům v Balikpapanu a Penajamu. Program probíhal již třetím rokem, prozatím však byl jen neformální. V roce 2011 jsme založili místní občanské sdružení (Forum Masyarakat Peduli Lingkungan) a program monitoringu nyní probíhá pod jeho záštitou. Do monitoringu se však kromě členů občanského sdružení zapojují i obyvatelé místních vesnic (rybáři, farmáři a zaměstnanci zdejšího dřevozpracujícího průmyslu), kteří tak mají možnost seznámit se na vlastní oči s příčinami degradace životního prostředí (především snižující se produkce ryb).

Největší pozornost místní vlády a hromadných médií vyvolalo nahlášení případu hnědouhelné společnosti PT AKK, která usiluje o otevření dolu na místě jediného vodního zdroje pro několik tisíc místních obyvatel (**foto 2**). Sdružení Forum Masyarakat Peduli Lingkungan se podařilo zorganizovat

3

několik měsíců trvající protest, do kterého se demonstracemi a vyjednáváním s místní vládou aktivně zapojilo několik desítek vesničanů. Veškerá snaha byla bohužel neúspěšná a místní vláda povolení k těžbě nestáhla. Případ však vyvolal zvýšený zájem o životní prostředí jak na úrovni vládních úřadů, tak také u místních obyvatel. Během několika týdnů byla založena nebo oživena tři podobná občanská sdružení.

Jinou, prozatím úspěšnou snahou nového občanského sdružení je boj proti znovuobnovování opuštěných nádrží na chov krevet a ryb. Převážná většina podobných snah v minulosti zkrachovala, což vedlo kromě zadlužení majitelů rybníků také k destrukci mangrovů, ve kterých jsou rybníky zakládány, a s tím souvisejícímu poklesu produkce ryb a korýšů v řekách a na otevřeném moři. Chov krevet a ryb je dnes v Balikipapanském zálivu považován za ekonomicky nevýnosný a ekologicky neudržitelný, přesto se každým rokem několik investorů snažilo o zakládání dalších nádrží. V posledním roce se však podařilo přesvědčit místní úřady, aby nevydávaly povolení k zakládání nových rybníků, ale ani k obnově již existujících opuštěných nádrží. Od roku 2007 tak nebyl v zálivu založen žádný nový rybník a stávající nádrže postupně regenerují a zarůstají mangrovem.

Jiný důležitý případ se týkal nadnárodní společnosti Wilmar, která v Balikipapanském zálivu financuje stavbu překladiště palmového oleje a továrny na jeho zpracování. Wilmar se tak stal jedním z největších devastátorů ekosystému Balikipapanského zálivu, pravděpodobně bez vědomí nejvyššího vedení firmy. V loňském roce se na nás vedení firmy obrátilo v souvislosti s hlášením, které každoročně rozesí-

láme jako podklad k pravidelnému zasedání RSPO (Roundtable on Sustainable Palm Oil) a v němž předkládáme data o chování palmařských firem v Balikipapanském zálivu s ohledem na životní prostředí a potřeby místních obyvatel. V návaznosti na toto hlášení

Wilmar vyslal do Balikipapanského zálivu inspekci, která uznala závažnost problému a pozastavila další výstavbu v zálivu. V současné době probíhá jednání o tom, jakým směrem se bude projekt ubírat. Je ale otázkou, zda nakonec dojde k opravdové změně. Případ jiné palmařské firmy, PT Agro Indomas, která palmami olejnými ilegálně osázela několik desítek kilometrů říčních břehů, dokládá, jak nevěrohodné jsou sliby a závazky některých firem. Firma PT Agro Indomas již před několika lety přislíbila zajistit regeneraci pralesa podél břehů řek, což by mělo zahrnovat odstraňování palem, vysazování stromů a zákaz používání herbicidů podél řek. Skutečná akce je ale odkládána už více než dva roky.

Třetím největším odběratelem palmového oleje je v současnosti Evropská unie, včetně České republiky. Aby-

4

chom proto s problematikou palmového oleje seznámili širokou českou veřejnost, podíleli jsme se na natáčení dokumentárního filmu *Zelený mor*, jehož autorem je student Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy Michal Gálík. Natáčení probíhalo ve třech lokalitách: v Balikpapanském zálivu, na Mahakamských jezerech a v okolí rezervace Wehea. Film nastiňuje mnohá témata, jako ničení deštných pralesů (**foto 3**), konflikt o půdu s místními rolníky, narušení vodního režimu (pravidelné záplavy a pokles hladiny podzemní vody), znečištění řek (pokles produkce ryb a závažné zdravotní problémy ve vesnicích podél břehů řek), zabíjení orangutanů a jiných divokých zvířat a řadu dalších problémů.

V současné době připravujeme založení druhé nevládní organizace, tentokrát zaměřené na umírněnou kampaň, vzdělávání, rekreaci v přírodě a ekoturistiku. Jejím klíčovým cílem je zajistit, aby co největší počet obyvatel města Balikpapan získal možnost vidět divokou přírodu, která doposud přežívá v bezprostřední blízkosti města, a tím zvýšit zájem nejširší veřejnosti o její ochranu. Program, který v současné době začíná, zahrnuje pozorování opic kahau nosatých, delfínů orcel tuponosých, primárních mangrovů a dalších přírodních zajímavostí. Kemp na řece Pemaluan, který už není vyu-

žíván pro výzkum, rekonstruujeme pro potřeby kampaní a ekoturistiky. Zároveň jsme dokončili renovaci dřevěné chaty v mangrovech u vesnice Gersik, která má sloužit jednak k ubytování a jako terénní kancelář, ale stejně tak i pro účely kampaní a neformálních mítinků (**foto 4**).

Kromě dvou malých občanských sdružení jsme nedávno založili také velkou otevřenou komunitu Peduli Teluk Balikpapan, jejímiž členy jsou především studenti několika místních univerzit a další mládež z Balikpapanu a Samarindy. Komunita se zaměřuje na velké veřejné kampaně podporující Balikpapanský záliv – demonstrace, mediální kampaně, koncerty, podpísová akce. Dalším jejím cílem je maximálně zapojit místní studenty do výzkumu, který v Balikpapanském zálivu probíhá, včetně monitoringu sedimentace, kvality vody a obsahu toxinů v rybím mase. Další plánovanou aktivitou komunity je natáčení dokumentárního filmu o Balikpapanském zálivu.

Dvě největší hrozby pro budoucnost Balikpapanského zálivu představují plán na výstavbu provinční dálnice kolem zálivu (projekt Jembatan Pulau Balang) a chystaná změna územního plánu, kdy se má celé západní pobřeží Balikpapanu (dnes z velké části zalesněné a částečně chráněné) pře-

měnit na průmyslovou zónu (Kawasan Industri Kariangau). Lobbování pro zastavení obou projektů dnes probíhá na úrovni centrální vlády v Jakarta. Kontaktovali jsme v této věci národní parlament, kancelář prezidenta a několik ministerstev. Zástupci centrální vlády už podruhé navštívili přímo lokalitu. V současnosti probíhají intenzivní jednání za zavřenými dveřmi.

Kromě ochranné práce v Balikpapanském zálivu jsme v loňském roce zahájili také výzkumné aktivity v další lokalitě na Východním Kalimantanu – v plánované rezervaci Wehea (**foto 5**). Výzkum diverzity savců ve Weheji vedl mimo jiné k znovuobjevení poddruhu hulmana šedého (*Presbytis hosei canicrus*), který byl před několika lety prohlášen za možná vyhynulý. Tento objev byl publikován v časopise *American Journal of Primatology* a vyvolal značný mezinárodní ohlas.

Během roku byly zpracovány celkem tři odborné publikace související s našimi výzkumnými aktivitami na Borneu, z nichž jedna vyšla ještě v roce 2011 a další dvě pak v lednu 2012:

- Dolný, A., Bárta, D., Lhota, S., Rusdianto and Drozd, P.: Dragonflies (*Odonata*) in the Bornean rain forest as indicators of changes in biodiversity resulting from forest modification and destruction. *Tropical Zoology*, 24: 63–86, 2011
- Lhota, S., Loken, B., Spehar, S., Fell, E., Pospěch, A. and Kasyanto, N.: Discovery of Miller's Grizzled Langur (*Presbytis hosei canicrus*) in Wehea Forest Confirms the Continued Existence and Extends Known Geographical Range of an Endangered Primate. *American Journal of Primatology*, 74: 193–198, 2012
- Stark, D., Nijman, V., Lhota, S., Robins, J. G., Goossens, B.: Modeling population viability of local proboscis monkey *Nasalis larvatus* populations: conservation implications. *Endangered Species Research* 16: 31–43, 2012

Stavy zvířat k 31. 12. 2011

	stav k 1. 1. 2011	narození	příchod	úhyn	odchod	stav k 31. 12. 2011
savci (Mammalia)						
adax	2.0					2.0
<i>Addax nasomaculatus</i>	EEP, ISB, RDB = CR, CITES = I					
aguti středoamerický	0.1					0.1
<i>Dasyprocta punctata</i>	RDB = LR					
alpaka	3.12	2.2.1		1.0	1.2	3.12.1
<i>Vicugna pacos</i>						
anoa nížinný	2.2					2.2
<i>Bubalus depressicornis</i>	EEP, ISB, RDB = EN, CITES = I					
antilopa jelení	4.4	2.2		2.1		4.5
<i>Antilope cervicapra</i>	RDB = NT					
fosa	1.0				1.0	
<i>Cryptoprocta ferox</i>	EEP, ISB, RDB = VU					
gepard štihlý	2.0		1.0		1.0	2.0
<i>Acinonyx jubatus</i>	EEP, ISB, RDB = VU, CITES = I					
gibon bělolící	2.2					2.2
<i>Nomascus leucogenys leucogenys</i>	EEP, ISB, RDB = CR, CITES = I					
guanako	0.2					0.2
<i>Lama guanicoe</i>	RDB = LR					
gueréza pláštiková	0.4		1.0	0.1		1.3
<i>Colobus guereza caudatus</i>	ESB, RDB = LR					
hulman jávský	1.3	0.0.1		1.0.1		0.3
<i>Trachypithecus auratus</i>	RDB = VU					
hulman stříbrný	0.2					0.2
<i>Trachypithecus cristatus</i>	RDB = NT					
chvostan bělolící			2.0			2.0
<i>Pithecia pithecia</i>	EEP, RDB = LC					
irbis	1.1	1.0				2.1
<i>Uncia uncia</i>	EEP, ISB, RDB = EN, CITES = I					
jelen bělohubý	3.8	1.2		1.3	1.0	2.7
<i>Cervus albirostris</i>	RDB = VU					
ježek západní	0.0.24		0.0.22	0.0.6	0.0.18	0.0.22
<i>Erinaceus europaeus</i>	RDB = LR					
kaloň pobřežní	2.3					2.3
<i>Pteropus hypomelanus</i>	RDB = LR					

	stav k 1. 1. 2011	narození	příchod	úhyn	odchod	stav k 31. 12. 2011
savci (Mammalia)						
kočka rybářská	2.3				1.0	1.3
<i>Prionailurus viverrinus</i>	EEP, ISB, RDB = EN					
kočka slaništní	1.0					1.0
<i>Oncifelis geoffroyi</i>	EEP, RDB = NT, CITES = I					
kočkodan Brazzův	3.2	0.1			1.0	2.3
<i>Cercopithecus neglectus</i>	ESB, RDB = LR					
kočkodan diadémový	1.1					1.1
<i>Cercopithecus mitis</i>	RDB = LR					
kočkodan Dianin	1.1			1.1		
<i>Cercopithecus diana diana</i>	EEP, ISB, RDB = VU, CITES = I					
kosman zakrslý	5.4	0.2.3	1.0	1.0	0.1	5.5.3
<i>Callithrix pygmaea niveiventris</i>	RDB = LC					
koza domácí	0.1					0.1
<i>Capra hircus</i>						
kůň domácí – pony	2.3	1.1			2.0	1.4
<i>Equus caballus</i>						
lachtan tmavý	1.0					1.0
<i>Zalophus californianus</i>	ESB, RDB = LR					
lama krotká	1.2	1.0			1.0	1.2
<i>Lama glama</i>						
lemur kata	2.4	2.1			1.0	3.5
<i>Lemur catta</i>	ESB, RDB = NT, CITES = I					
lenochod dvouprstý	1.3	0.0.2		0.0.1	0.1	1.2.1
<i>Choloepus didactylus</i>	ESB, RDB = LC					
lev konžský	1.2				0.1	1.1
<i>Panthera leo bleyenberghi</i>	RDB = VU					
levhart mandžuský	1.1	0.2				1.3
<i>Panthera pardus orientalis</i>	EEP, ISB, RDB = CR, CITES = I					
levhart obláčkový	1.1	4.1.1		2.0.1		3.2
<i>Pardofelis nebulosa</i>	EEP, ISB, RDB = VU, CITES = I					
lviček zlatý	1.2	1.0.2		1.0		1.2.2
<i>Leontopithecus rosalia</i>	EEP, ISB, RDB = EN, CITES = I					
makak kápoový	2.3					2.3
<i>Macaca radiata</i>	RDB = LR					
mandril	2.6	1.2		0.1		3.7
<i>Mandrillus sphinx</i>	EEP, RDB = VU, CITES = I					
mangusta žíhaná	1.3			1.3		
<i>Mungos mungo</i>	RDB = LR					

	stav k 1. 1. 2011	narození	příchod	úhyn	odchod	stav k 31. 12. 2011
savci (Mammalia)						
mara stepní	2.1	2.2			2.1	2.2
<i>Dolichotis patagonum</i>	RDB = NT					
medvěd malajský	2.4	0.1				2.5
<i>Helarctos malayanus</i>	ESB, RDB = VU, CITES = I					
muntžak malý	1.2	1.1			0.1	2.2
<i>Muntiacus reevesi reevesi</i>	RDB = LR					
nilgau	2.3	2.2			1.2	3.3
<i>Boselaphus tragocamelus</i>	RDB = LC					
nosál červený	3.2					3.2
<i>Nasua nasua</i>	RDB = LR					
nosorožec tuponosý jižní	0.1					0.1
<i>Ceratotherium simum simum</i>	EEP, ISB, RDB = NT					
orangutan	1.0					1.0
<i>Pongo sp.</i>	EEP, ISB, RDB = EN, CITES = I					
orangutan bornejský	2.1	0.1				2.2
<i>Pongo pygmaeus</i>	EEP, ISB, RDB = EN, CITES = I					
osel somálský	2.5	1.0	0.1		0.2	3.4
<i>Equus africanus somalicus</i>	EEP, ISB, RDB = CR, CITES = I					
ovce domácí – kamerunská	1.8	7.5		0.1	6.0	2.12
<i>Ovis aries aries</i>						
ovce domácí – vřesovištní	2.0		0.3		1.0	1.3
<i>Ovis aries aries</i>						
panda červená	1.1					1.1
<i>Ailurus fulgens fulgens</i>	EEP, ISB, RDB = VU, CITES = I					
pekari páskovaný	1.2			1.0		0.2
<i>Pecari tajacu</i>	RDB = LR					
pes domácí	0.1					0.1
<i>Canis familiaris</i>						
rosomák sibiřský	1.1					1.1
<i>Gulo gulo sibirica</i>	EEP, RDB = LC					
serau malý	0.1					0.1
<i>Naemorhedus crispus</i>	ESB, ISB, RDB = LR					
sika vietnamský	2.7	1.3		0.2		3.8
<i>Cervus nippon pseudaxis</i>	EEP, ISB, RDB = LC					
slon bengálský	0.2					0.2
<i>Elephas maximus bengalensis</i>	EEP, RDB = EN, CITES = I					
surikata	1.3					1.3
<i>Suricata suricatta</i>	RDB = LR					

	stav k 1. 1. 2011	narození	příchod	úhyn	odchod	stav k 31. 12. 2011
savci (Mammalia)						
tamarín bělohubý	1.1	0.0.4		0.0.2		1.1.2
<i>Saguinus labiatus</i>	ESB, RDB = LC					
tamarín pinčí	3.1.1	2.0.1		3.0		2.1.2
<i>Saguinus oedipus</i>	EEP, ISB, RDB = CR, CITES = I					
tamarín žltoruký	3.0				1.0	2.0
<i>Saguinus midas</i>	ESB, RDB = LC					
tapír jihoamerický	1.2					1.2
<i>Tapirus terrestris</i>	EEP, RDB = VU					
tuleň obecný	1.1					1.1
<i>Phoca vitulina</i>	RDB = LR					
tygr malajský	0.1					0.1
<i>Panthera tigris jacksonii</i>	ISB, RDB = EN, CITES = I					
vari černobílý	5.1				1.0	4.1
<i>Varecia variegata</i>	EEP, ISB, RDB = CR, CITES = I					
vari červený	3.0				2.0	1.0
<i>Varecia rubra</i>	EEP, ISB, RDB = EN, CITES = I					
velbloud dvouhrbý – domácí	3.6	1.0		1.0	2.1	1.5
<i>Camelus bactrianus</i>	RDB = CR					
veverka Prévostova	1.1			0.1		1.0
<i>Callosciurus prevostii</i>	RDB = LR					
vlk hřivnatý	1.1					1.1
<i>Chrysocyon brachyurus</i>	EEP, ISB, RDB = NT					
voduška červená	2.5	0.1.1			1.3	1.3.1
<i>Kobus leche kafuensis</i>	ISB, RDB = VU					
voduška jelenovitá	1.4			0.1		1.3
<i>Kobus ellipsiprymnus defassa</i>	RDB = NT					
vydra malá	3.1	1.3	0.1	1.0	2.3	1.2
<i>Amblyonyx cinerea</i>	ISB, RDB = VU					
zebra Hartmannové	3.8			1.0		2.8
<i>Equus zebra hartmannae</i>	EEP, ISB, RDB = VU					
žirafa Rothschildova	2.4					2.4
<i>Giraffa camelopardalis rothschildi</i>	EEP, RDB = EN					

	stav k 1. 1. 2011	narození	příchod	úhyn	odchod	stav k 31. 12. 2011
ptáci (Aves)						
alexandr malý	1.1					1.1
<i>Psittacula krameri</i>	RDB = LC					
amazoňan modročelý	0.0.1					0.0.1
<i>Amazona aestiva</i>	RDB = LC					
amazoňan oranžovokřídlý	1.1			1.0	0.1	
<i>Amazona amazonica</i>	RDB = LC					
amazoňan pomoučený	1.1	1.1				2.2
<i>Amazona farinosa</i>	RDB = LC					
amazoňan žlutolící	1.1				1.1	
<i>Amazona autumnalis</i>	RDB = LC					
ara arakanga	1.1					1.1
<i>Ara macao</i>	RDB = LC, CITES = I					
ara ararauna	3.7	0.0.3		0.0.1	2.4	1.3.2
<i>Ara ararauna</i>	RDB = LC					
ara červenouchý			0.1			0.1
<i>Ara rubrogenys</i>	EEP, RDB = EN, CITES = I					
ara vojenský	4.4	0.0.4			1.1	3.3.4
<i>Ara militaris</i>	ISB, RDB = VU, CITES = I					
ara zelenokřídlý	2.2				0.1	2.1
<i>Ara chloroptera</i>	RDB = LC					
aratinga sluneční	2.1				1.0	1.1
<i>Aratinga solstitialis</i>	RDB = EN					
čírka kropenatá			1.2	1.0		0.2
<i>Anas versicolor</i>	RDB = LC					
emu hnědý	1.1					1.1
<i>Dromaius novaehollandiae</i>	RDB = LC					
hoko červený	1.1	0.0.1		0.0.1	1.1	
<i>Crax rubra</i>	RDB = VU					
holub chocholatý	1.1					1.1
<i>Ocyphaps lophotes</i>	RDB = LC					
holub zelenokřídlý	1.1				1.1	
<i>Chalcophaps indica indica</i>	RDB = LC					
husička vdovka	1.2					1.2
<i>Dendrocygna viduata</i>	RDB = LC					
jeřáb panenský	1.1					1.1
<i>Anthropoides virgo</i>	RDB = LC					
kachnička mandarinská	3.0		0.1.5	2.0		1.1.5

	stav k 1. 1. 2011	narození	příchod	úhyn	odchod	stav k 31. 12. 2011
ptáci (Aves)						
<i>Aix galericulata</i>	RDB = LC					
kakadu molucký	2.1					2.1
<i>Cacatua moluccensis</i>	EEP, RDB = VU, CITES = I					
kalous ušatý			0.01			0.01
<i>Asio otus</i>	RDB = LC					
korela chocholátá	1.1	0.02			0.02	1.1
<i>Nymphicus hollandicus</i>	RDB = LC					
korunáč vějířový	1.1					1.1
<i>Goura victoria</i>	ESB, ISB, RDB = VU					
krkavec velký	1.1					1.1
<i>Corvus corax</i>	CROH = OH, RDB = LC					
křepel kalifornský	2.1			1.0		1.1
<i>Lophortyx californica</i>	RDB = LC					
křepelka korunkatá			2.2			2.2
<i>Rollulus rouloul</i>	RDB = NT					
lori zelenoocasý	2.2	0.01		1.01		1.2
<i>Lorius chlorocercus</i>	RDB = LC					
majna Rothschildova	1.1					1.1
<i>Leucopsar rothschildi</i>	EEP, RDB = CR, CITES = I					
marabu africký	1.0					1.0
<i>Leptoptilos crumeniferus</i>	ESB, RDB = LC					
morčák bílý			1.1			1.1
<i>Mergus albellus</i>	RDB = LC					
nandu pampový	3.2	0.09		1.14	0.03	2.12
<i>Rhea americana</i>	RDB = NT					
papoušek konžský	2.1	0.2			2.3	
<i>Poicephalus guthelmi</i>	RDB = LC					
papoušek vlnkovaný	0.085	0.038		0.08	0.087	0.028
<i>Melopsittacus undulatus</i>	RDB = LC					
páv korunkatý	2.8	0.07		0.31	0.02	2.54
<i>Pavo cristatus</i>	RDB = LC					
perlička kropenatá	0.05				0.03	0.02
<i>Numida meleagris</i>	RDB = LC					
polák malý			2.2			2.2
<i>Aythya nyroca</i>	CROH = KOH, RDB = NT					
poštolka obecná			0.01			0.01
<i>Falco tinnunculus</i>	RDB = LC					
puščík bělavý pobaltský	1.1	0.1			0.1	1.1
<i>Strix uralensis liturata</i>	CROH = KOH, RDB = LC					

	stav k 1. 1. 2011	narození	příchod	úhyn	odchod	stav k 31. 12. 2011
ptáci (Aves)						
puščík obecný	0.0.1					0.0.1
<i>Strix aluco</i>	RDB = LC					
raroh velký	1.1	0.0.1			0.0.1	1.1
<i>Falco cherrug</i>	CROH = KOH, RDB = VU					
slípka zelenonohá	0.0.3				0.0.3	
<i>Gallinula chloropus</i>	RDB = LC					
sova pálená	1.1					1.1
<i>Tyto alba</i>	CROH = SOH, RDB = LC					
sovice sněžní	2.1	0.3.3	0.1	0.1.3	1.1	1.3
<i>Nyctea scandiaca</i>	RDB = LC					
sup himálajský	1.1					1.1
<i>Gyps himalayensis</i>	RDB = LC					
sýček obecný	1.1					1.1
<i>Athene noctua</i>	CROH = SOH, RDB = LC					
turako fialový	2.1	0.1.1		0.0.1	1.1	1.1
<i>Musophaga violacea</i>	ESB, RDB = LC					
výr velký	1.1					1.1
<i>Bubo bubo</i>	CROH = OH, RDB = LC					
zebrička pestrá	1.2.7	0.0.10		0.0.2	0.0.2	1.2.13
<i>Taeniopygia guttata</i>	RDB = LC					
zoborožec kaferský	1.1					1.1
<i>Bucorvus leadbeateri</i>	ESB, RDB = VU					
zoborožec vrásčitý	3.2	1.2		0.1	1.0	3.3
<i>Aceros corrugatus</i>	EEP, RDB = NT					
žako šedý	1.1	1.0.1			1.0.1	1.1
<i>Psittacus erithacus</i>	RDB = NT					

	stav k 1. 1. 2011	narození	příchod	úhyn	odchod	stav k 31. 12. 2011
plazi (Reptilia)						
agama bradatá	1.2	0.0.13		0.0.3	0.0.10	1.2
<i>Pogona vitticeps</i>						
agama kočincínská	0.0.8	0.0.8		0.0.4	0.0.4	0.0.8
<i>Physignathus cocincinus</i>						
aligátor americký	1.0					1.0
<i>Alligator mississippiensis</i>	RDB = LR					
anolis obrovský	1.1.1			0.0.1		1.1
<i>Anolis equestris</i>						
čukvala zavalitá	1.2		1.0	2.0		0.2
<i>Sauromalus obesus</i>	RDB = LC					
dlohokrčka australská	1.0				1.0	
<i>Chelodina longicollis</i>						
dlohokrčka drsná	2.0.1					2.0.1
<i>Macrochelodina rugosa</i>						
felzuma madagaskarská	1.1.1	0.0.4		0.0.3	0.0.2	1.1
<i>Phelsuma madagascariensis</i>	RDB = LC					
gekončík noční			0.0.4			0.0.4
<i>Eublepharis macularius</i>						
hroznýš královský	0.1					0.1
<i>Boa constrictor</i>						
hroznýšovec kubánský	1.0					1.0
<i>Epicrates angulifer</i>	EEP, RDB = LR					
chameleon pardálí	1.0		1.1	1.0		1.1
<i>Furcifer pardalis</i>						
kajmánek malý	1.1					1.1
<i>Paleosuchus trigonatus</i>	RDB = LR					
karetka novoguinejská	2.0					2.0
<i>Carettochelys insculpta</i>	RDB = VU					
korálovka červenošedá	1.1					1.1
<i>Lampropeltis alterna</i>	RDB = LC					
korálovka mexická	1.1					1.1
<i>Lampropeltis mexicana greeri</i>	RDB = LC					
korálovka pruhovaná kalifornská	1.2	0.0.12		1.0.2	0.0.10	0.2
<i>Lampropeltis getula californiae</i>	RDB = LC					
korálovka pruhovaná	1.0			1.0		
<i>Lampropeltis getula getula</i>	RDB = LC					
korálovka sedlatá honduraská	1.2			0.1		1.1
<i>Lampropeltis triangulum hondurensis</i>						

	stav k 1. 1. 2011	narození	příchod	úhyn	odchod	stav k 31. 12. 2011
plazi (Reptilia)						
korálovka sedlatá sinaloaská	2.2	0.0.13		0.0.3		2.2.10
<i>Lampropeltis triangulum sinaloae</i>						
kožnatka čínská	0.0.1					0.0.1
<i>Pelodiscus sinensis</i>	<i>RDB = VU</i>					
krajta královská	1.1	0.0.1			0.0.1	1.1
<i>Python regius</i>	<i>RDB = LC</i>					
krajta písmenková	0.1			0.1		
<i>Python sebae</i>						
krajta tmavá	1.0					1.0
<i>Python bivittatus</i>	<i>RDB = LR</i>					
krajta zelená	0.1					0.1
<i>Morelia viridis</i>	<i>RDB = LC</i>					
krátkokrčka červenobřichá	0.0.2					0.0.2
<i>Emydura subglobosa</i>	<i>RDB = LR</i>					
leguán kubánský	1.2					1.2
<i>Cyclura nubila nubila</i>	<i>ISB, RDB = VU, CITES = I</i>					
scink dlouhonohý	1.0.2			1.0		0.0.2
<i>Eumeces schneideri</i>						
řnorep skalní	3.7				1.0	2.7
<i>Uromastix acanthinura</i>						
varan Hornův	1.0					1.0
<i>Varanus panoptes horni</i>						
varan modroocasý			1.2			1.2
<i>Varanus doreanus</i>						
želva amboinská	3.0					3.0
<i>Cuora amboinensis</i>	<i>ESB, RDB = VU</i>					
želva anámská			0.0.6	0.0.1		0.0.5
<i>Mauremys annamensis</i>	<i>RDB = CR</i>					
želva čtyřprstá	4.1		0.1			4.2
<i>Testudo horsfieldii</i>	<i>RDB = VU</i>					
želva nádherná	3.7		0.0.2		3.7	0.0.2
<i>Trachemys scripta</i>	<i>RDB = LR</i>					
želva ostruhatá	0.0.3					0.0.3
<i>Centrochelys sulcata</i>	<i>RDB = VU</i>					
želva ouachitská	0.0.1					0.0.1
<i>Graptemys ouachitensis</i>						
želva pentličková	1.2.8	0.0.5		0.0.1		1.2.12
<i>Cyclemys pulchristriata</i>						
želva tlustohrdlá	0.1					0.1
<i>Siebenrockiella crassicollis</i>	<i>ESB, RDB = VU</i>					

	stav k 1. 1. 2011	narození	příchod	úhyn	odchod	stav k 31. 12. 2011
plazi (Reptilia)						
želva tmavobřichá	0.0.1					0.0.1
<i>Mauremys rivulata</i>						
želva uhlířská	6.6.2	0.0.8			0.0.8	6.6.2
<i>Chelonoidis carbonaria</i>						
želva vroubená	1.0			1.0		
<i>Testudo marginata</i>	<i>RDB = LR</i>					
želva zelenavá	0.1.2				0.0.1	0.1.1
<i>Testudo hermanni</i>	<i>RDB = NT</i>					
želva zubatá	2.0					2.0
<i>Cyclemys dentata</i>	<i>RDB = LR</i>					

	stav k 31. 12. 2011	odchov
obožživelníci (<i>Amphibia</i>)		
drápatka vodní	0.1.7	
<i>Xenopus laevis laevis</i>	RDB = LC	
drsnokožka thajská	0.0.3	
<i>Theleoderma stellatum</i>	RDB = NT	
hrabátka drsná	0.1	
<i>Pyxicephalus adspersus</i>	RDB = LC	
hrabátka jedlá	0.0.5	
<i>Pyxicephalus edulis</i>	RDB = LC	
létavka obecná	0.1	
<i>Polypedates leucomystax</i>	RDB = LC	
listovnice pestrá	0.0.3	
<i>Phyllomedusa hypochondrialis</i>	RDB = LC	
parosnička nádherná	0.0.2	
<i>Kaloula pulchra</i>	RDB = LC	
parosnička srdíčková	0.0.9	
<i>Dyscophus guineii</i>	RDB = LC	
pralesnička azurová	0.0.7	6
<i>Dendrobates azureus</i>	RDB = LC	
pralesnička barvířská	0.0.4	
<i>Dendrobates tinctorius</i>	RDB = LC	
pralesnička batiková	0.0.11	15
<i>Dendrobates auratus</i>	RDB = LC	
pralesnička brazilská	0.0.1	
<i>Dendrobates galactonotus</i>	RDB = LC	
pralesnička harlekýn	0.0.9	1
<i>Dendrobates leucomelas</i>	RDB = LC	
pralesnička pruhovaná		4
<i>Phyllobates vittatus</i>	RDB = EN	
pralesnička strašná		4
<i>Phyllobates terribilis</i>	RDB = EN	
ropucha argentinská	0.0.4	
<i>Bufo arenarum</i>	RDB = LC	
rosnice siná	0.0.10	
<i>Pelodytes caerulea</i>		
rosnička včelí	0.0.5	
<i>Phrynohyas resinificatrix</i>	RDB = LC	
víčkovnice yucatanská	0.0.2	
<i>Tripurion petasatus</i>	RDB = LC	

	stav k 31. 12. 2011	odchov
obožživelníci (<i>Amphibia</i>)		
žebrovník Waltův	0.0.11	
<i>Pleurodeles waltli</i>	RDB = NT	

	stav k 31. 12. 2011	odchov
ryby (Pisces)		
glyptoper velkoploutvý	0.05	3
<i>Glyptoperichthys gibbiceps</i>		
gurama velká	0.03	
<i>Osphronemus goramy</i>		
jeseteř malý	0.03	
<i>Acipenser ruthenus</i>	RDB = VU	
karas zlatý	0.048	
<i>Carassius auratus</i>		
keříčkovec jihoafrický	0.03	
<i>Clarias gariepinus</i>		
krunýřovec řasnatý	0.022	
<i>Ancistrus cirrhosus</i>		
labeo červenoploutvé	0.011	
<i>Epalzeorhynchus frenatum</i>		
myloplus červenoploutvý	0.04	
<i>Myloplus rubripinnis</i>		
nožovec	0.04	
<i>Xenomystus sp.</i>		
ostnovec	0.04	
<i>Ctenopoma kingsleyae</i>	RDB = LC	
pakeříčkovec obecný	0.05	
<i>Heteropneustes fossilis</i>	RDB = LC	
pancéřníček kropenatý	0.04	
<i>Megalechis thoracata</i>		
pangas dolnooký	0.06	
<i>Pangasius hypophthalmus</i>		
parmička duhová	0.04	
<i>Puntius titteya</i>	RDB = LR	
parmička Schwanenfeldova	0.05	
<i>Barbodes schwanenfeldii</i>		
peřovec skvrnitý	0.013	
<i>Synodontis eupterus</i>	RDB = LC	
piaraktus plodožravý	0.02	
<i>Piaractus brachypomus</i>		
razbora klínoskvrnná	0.03	
<i>Trigonostigma heteromorpha</i>		
sekavka nádherná	0.04	
<i>Botia macracantha</i>		
sekavka zdobená	0.05	
<i>Botia almorhae</i>	RDB = LC	

	stav k 31. 12. 2011	odchov
ryby (Pisces)		
skalára amazonská	0.02	
<i>Pterophyllum scalare</i>		
sumčík stříbřitý	0.02	
<i>Schilbe mystus</i>	RDB = LC	
sumíček indický	0.01	
<i>Mystus vittatus</i>	RDB = LC	
tetra krvavá	0.03	
<i>Hyphessobrycon eques</i>		
tlamovec Lombardův	0.015	5
<i>Metriaclima lombardoi</i>		
tlamovec pestrý	0.07	1
<i>Melanochromis auratus</i>	RDB = LC	
tlamovec příčnopruhý	0.026	10
<i>Pseudotropheus zebra</i>		

	stav k 31. 12. 2011	odchov
bezobratlí (Evertebrata)		
sklípkan kadeřavý	0.0.1	
<i>Brachypelma albopilosum</i>		
sklípkan plaménkový	0.0.1	
<i>Brachypelma auratum</i>		
strašilka australská	0.0.3	
<i>Exfatosoma tiaratum</i>		
strašilka	0.0.10	
<i>Peruphasma schultei</i>		
veleštír obrovský	0.0.1	
<i>Pandinus imperator</i>		
zlatohlávek	0.0.4	
<i>Smaragdestes africana smaragdina</i>		
zlatohlávek	0.0.6	
<i>Pachnoda flaviventris</i>		
zlatohlávek	0.0.2	
<i>Pachnoda thoracica</i>		

Stavy zvířat 2011	1. 1. 2011		31. 12. 2011	
	Druhy	Jedinci	Druhy	Jedinci
Savci (<i>Mammalia</i>)	70	302	68	309
Ptáci (<i>Aves</i>)	44	220	45	169
Plazi (<i>Reptilia</i>)	42	128	41	136
Obojživelníci (<i>Amphibia</i>)	17	138	18	96
Ryby (<i>Pisces</i>)	34	241	27	214
Bezobratlí (<i>Invertebrata</i>)	3	8	8	28
Celkem	210	1037	207	952

Odchovy

savci	odchov
Mammalia	
alpaka	1.2.1
<i>Vicugna pacos</i>	
antilopa jelení	1.2
<i>Antilope cervicapra</i>	
irbis	1.0
<i>Uncia uncia</i>	
kočkodan Brazzův	0.1
<i>Cercopithecus neglectus</i>	
kosman zakrslý	0.2.3
<i>Callithrix pygmaea niveiventris</i>	
kůň domácí – pony	1.1
<i>Equus caballus</i>	
lama krotká	1.0
<i>Lama glama</i>	
lemur kata	2.1
<i>Lemur catta</i>	
lenochod dvouprstý	0.0.1
<i>Choloepus didactylus</i>	
levhart mandžuský	0.2
<i>Panthera pardus orientalis</i>	
levhart obláčkový	2.1
<i>Pardofelis nebulosa</i>	
lviček zlatý	0.0.2
<i>Leontopithecus rosalia</i>	
mandril	1.2
<i>Mandrillus sphinx</i>	
mara stepní	2.2
<i>Dolichotis patagonum</i>	
medvěd malajský	0.1
<i>Helarctos malayanus</i>	
muntžak malý	1.1
<i>Muntiacus reevesi reevesi</i>	
nilgau	2.2
<i>Boselaphus tragocamelus</i>	
orangutan bornejský	0.1
<i>Pongo pygmaeus</i>	

oseľ somálský	1.0
<i>Equus africanus somalicus</i>	
ovce domácí – kamerunská	7.5
<i>Ovis aries aries</i>	
sika vietnamský	1.2
<i>Cervus nippon pseudaxis</i>	
tamarín bělohubý	0.0.2
<i>Saguinus labiatus</i>	
tamarín pinčí	0.0.1
<i>Saguinus oedipus</i>	
velbloud dvouhrbý – domácí	1.0
<i>Camelus bactrianus</i>	
voduška červená	0.1.1
<i>Kobus leche kafuensis</i>	
vydra malá	0.3
<i>Amblonyx cinerea</i>	

ptáci	odchov
Aves	
amazoňan pomoučený	1.1
<i>Amazona farinosa</i>	
ara ararauna	0.0.2
<i>Ara ararauna</i>	
ara vojenský	0.0.4
<i>Ara militaris</i>	
korela chocholatá	0.0.2
<i>Nymphicus hollandicus</i>	
nandu pampový	0.0.5
<i>Rhea americana</i>	
papoušek konžský	0.2
<i>Poicephalus gullelmi</i>	
papoušek vlnkovaný	0.0.38
<i>Melopsittacus undulatus</i>	
páv korunkatý	0.0.6
<i>Pavo cristatus</i>	
puštík bělavý pobaltský	0.1
<i>Strix uralensis liturata</i>	
raroh velký	0.0.1
<i>Falco cherrug</i>	
sovice sněžní	0.3
<i>Nyctea scandiaca</i>	
turako fialový	0.1
<i>Musophaga violacea</i>	
zebrčka pestrá	0.0.8
<i>Taeniopygia guttata</i>	
zoborožec vráscitý	1.2
<i>Aceros corrugatus</i>	
žako šedý	1.0.1
<i>Psittacus erithacus</i>	

plazi	odchov
Reptilia	
agama bradatá	0.0.10
<i>Pogona vitticeps</i>	
agama kočičinská	0.0.4
<i>Physignathus cocincinus</i>	
felsuma madagaskarská	0.0.1
<i>Phelsuma madagascariensis</i>	
korálovka pruhovaná	0.0.10
<i>Lampropeltis getula californiae</i>	
korálovka sedlatá sinaloaská	0.0.10
<i>Lampropeltis triangulum sinaloae</i>	
krajta královská	0.0.1
<i>Python regius</i>	
želva pentličková	0.0.5
<i>Cyclemys pulchristriata</i>	
želva uhlířská	0.0.8
<i>Chelonoidis carbonaria</i>	

Ekonomické
oddělení

Činnost ekonomického oddělení

Jana Černá

V roce 2011 zaměstnávala Zoologická zahrada Ústí nad Labem 65,06 přepočtených pracovníků.

Hodnocení ekonomické situace

Položka	v tis. Kč
Nákup materiálu	3.226,76
Nákup krmení	3.505,46
Spotřeba pohonných hmot	575,78
Elektrická energie	2.729,12
Spotřeba vody + stočné	1.715,63
Opravy dlouhodobého majetku	4.609,77
Mzdové prostředky	14.140,76
Odvody z mezd	4.802,92
Odpisy dlouhodobého majetku	7.079,17
Ostatní náklady	7.632,83
Náklady celkem	50.018,20
Tržby ze vstupného	8.812,24
Ostatní výnosy (dary...)	1.204,97
Zapojení zisku z doplňkové činnosti (prodej, reklama, nájmy...)	1.197,20
Zapojení fondů	0,00
Příspěvek zřizovatele	33.445,22
Příspěvek Ministerstva životního prostředí na provoz	1.732,01
Příspěvek Úřadu práce Ústí nad Labem	887,33
Ostatní výnosy	2.896,63
Výnosy celkem	50.175,60
Hospodářský výsledek (zisk)	157,4

Nejvyšší nákladovou položkou organizace jsou mzdy včetně odvodů, které tvoří 26,4 procenta nákladů organizace. Průměrně dosahovaná hrubá mzda

v roce 2011 činila 18.112 Kč na jednoho pracovníka.

Další významnou nákladovou polož-

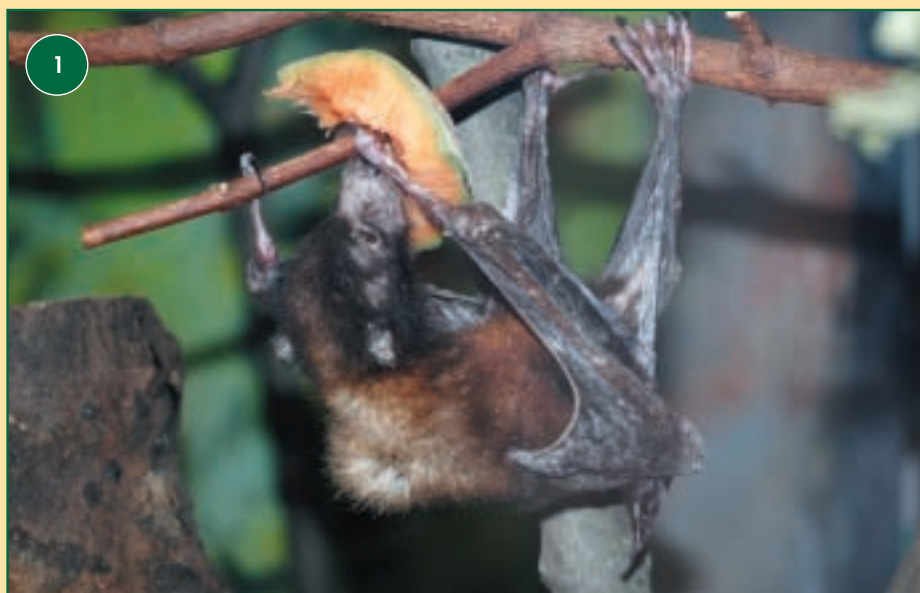
kou jsou náklady na krmení (**foto 1**). V roce 2011 činila spotřeba krmení 3.505,46 tis. Kč, z toho:

- 3.391,13 tis. Kč bylo krmení pro zvířata umístěná v zoo. Z této částky si zoo vytvořila sama krmení za 725,88 tis. Kč. Jedná se o výrobu sena, zelené píče, odchov myší, potkanů, králíků a ostatního krmení;

- 114,33 tis. Kč je spotřeba krmení pro psy a kočky umístěné v Centru pro zvířata v nouzi, které je součástí zoologické zahrady.

Náklady na elektrickou energii jsou v roce 2011 rozděleny na elektrickou energii pro běžnou spotřebu (1.318,52 tis. Kč) a elektrickou energii na chod tepelných čerpadel používaných pro vytápění celé zoo (1.382,60 tis. Kč). Spotřeba energie v Centru pro zvířata v nouzi představuje částku 28 tis. Kč.

Náklady na spotřebu vody v zoo se v roce 2011 zvýšily nárůstem ceny vodného

2

a stočného, a tudíž zvýšením celkových nákladů oproti roku 2010. Mezi největší spotřebitele vody patří lachtani, tuleni (**foto 2**) a tapíři.

Prostředky vynaložené na opravu dlouhodobého majetku z provozního rozpočtu zoo byly použity na opravu motorových vozidel, opravu bytového fondu, správní budovy, pronajímaných prostor, strojů a zařízení.

Významnou položkou jsou i investice a opravy z prostředků zřizovatele a fondů Zoo Ústí nad Labem. Došlo k dokončení stavby pavilonu zeber, zhodnocení boxů v Centru pro zvířata v nouzi, byly provedeny opravy a investice u ploutvonožců.

Vlastní výnosy organizace jsou tvořeny z příjmů ze vstupného, pronájmu, reklamy a darů od sponzorů.

Dosažená návštěvnost za rok 2011 je 151.180 návštěvníků. Oproti roku 2010 došlo k nárůstu návštěvnosti o 16.116 návštěvníků, což v tržbách znamená nárůst výnosů o 700,64 tis. Kč. Dosažená průměrná cena vstupného za rok 2011 včetně příplatku na vláček činila 58,29 Kč, což je o 1,84 Kč méně než ve stejném období roku 2010. Je to dáno výběrem příplatku za vláček v roce 2011, kdy v důsledku opakovaných oprav byl v jarních měsících využíván minimálně. Průměrné náklady na jednu vstupenku byly v roce 2011 330,85 Kč. Rozdíl mezi zaplacenou cenou vstupného

a skutečnou cenou vstupenky je kryt:

- ze zisku z doplňkové činnosti Zoo Ústí nad Labem (nájmy, reklama, prodej zboží...) ve výši 7,92 Kč;

- z příspěvků od zřizovatele ve výši 253,19 Kč;

- z příspěvku Ministerstva životního prostředí ve výši 11,45 Kč. MŽP přispívá na krytí částí nákladů na chov ohrožených druhů zvířat a zvířat handicapovaných, která jsou umístěna v zoo. Prostředky z MŽP byly použity na částečnou úhradu nákladů na krmení, energie a veterinární péči chovaných zvířat.

V doplňkové činnosti za rok 2011 byly příjmy tvořeny:

- příjmy z nájmu bytů a nebytových prostor ve výši 1.075,74 tis. Kč;

- příjmy z reklamy (1.029,27 tis. Kč);

- tržbami z prodeje zboží (384,16 tis. Kč);

- ostatními příjmy ve výši 1.004,48 tis. Kč (příjmy ze skákacího hradu - **foto 3**, z prodeje krmení v Dětské zoo, z provize od dodavatelů zboží, přefakturace energií u nájmu a další).

3

**Provozně-technické
oddělení**

Činnost provozně-technického oddělení

Jiří Hanzlík

Provozně-technické oddělení i v uplynulém roce pocítilo zvýšený tlak při pokračujícím snižování rozpočtu, kdy se neustále prohlubuje rozdíl mezi potřebnou a skutečnou údržbou na opravách majetku. Platí i nadále maximální úsporná hlediska oprav a odstraňování havárií a nezdířka se stává, že dochází pouze k nejnужnějšímu zastavení devastace budov, strojů a veškerého svěřeného majetku. Vzhledem k napjaté finanční situaci je nutno hledat velmi často alternativní a méně nákladná řešení bez ohledu na výsledek, který pak není plně v souladu s řádnou správou svěřeného majetku. V současné době je chod střediska zajišťován svépomocí z necelých 50 procent, druhá polovina výkonů je pak sjednávána u drobných živnostníků či smluvních dodavatelů, kde se jedná o topenářské práce či zámečnické a zednické úkony. Samostatnou kapitolou je pak vozový park a jeho stáří, i když je zde potřeba zmínit pořízení nového traktoru New Holland 5050 (foto 1). Ten velmi spolehlivě nahradil jeden ze tří původních Zetorů na zahradnickém úseku při polních pracích na pronajatých loukách v těsném sousedství naší zoo.

Základní členění oddělení na tři samostatná střediska – údržby, dopravy a zahradnictví – platí stále, přestože se počty pracovníků jednotlivých středisek neustále snižují. Nadále zůstává hlavním aspektem bezpečnost při práci na objektech s nekontaktními zvířaty, kde jsou naši dodavatelé velmi často nuceni k atypickým postupům a mají někdy problémy plně respektovat pokyny předávané jak techniky zahrady, tak pracovníky zoologického oddělení.

Přehled každodenních činností:

- tesařské, truhlářské, zednické, elektrikářské, zámečnické a vodoinstalační práce při drobných, ale i závažných haváriích a poruchách v areálu zoo i Centra pro zvířata v nouzi na Severní Terasě;
- svépomocná oprava vozového parku zvládnutelná v podmínkách vybavení naší autodílny, dále pak využití výhodné nabídky podnájemce autodílny, firmy Škorpiil František, který má kvalitní vybavení i pro větší opravy vozidel včetně jejich následného lakování; uvedený dodavatel také zajistil řádné provedení všech zákonných technických prohlídek vozidel kromě Zoovláčky, u kterého specifický druh vozidla – speciální tahač přívěsů pro dopravu

osob s kategorií vozidla R – znamenal získání osvědčení o technické způsobilosti vozidla přes výrobce a jeho STK;

– veškeré opravy vnitřních i venkovních omítek pavilonů (foto 2), betonáže nových konstrukcí a opravy zdí cihlových i kamenných, v neposlední řadě pak zadláždění některých vnitřních chodníků a komunikací v areálu;

– tesařské práce související s údržbou spojenou s chovem zvířat, zvláště pak při výrobě přístřešků, opravách zastřešení a výměně některých již nevyhovujících dřevěných komponentů objektů, výběhů, vnitřních i venkovních expozic;

– truhlářské práce jsou využívány také pro přepravu zvířat, v neposlední řadě i pro jejich rozmnožování (porodní a hnízdní boudy apod.);

– komplexní elektroúdržba spočívá hlavně ve výměně starých zařízení za energeticky výhodnější, finančně levnější a úspornější osvětlovací i topné elektrické systémy, hlavně v expozicích pro zvířata;

– zámečnické opravy, svařování, pájení i údržba oplocení i dělicích plotů kolem výběhů a cest v areálu zoologické zahrady;

– oddělení zajišťuje ve spolupráci se smluvním partnerem AVE CZ Ústí nad Labem separaci, skladování a dispečink odvozů veškerého komunálního a živočišného odpadu vzniklého z činnosti zahrady a nájemců;

– samostatnou kapitolu pak tvoří likvidace

neceľých 10 tun nebezpečného odpadu, který vzniká jednak provozem zoo při úhynech zvířat, a dále pak jako zbytky nezkrmených kostí, kůží a zkaženého nezkonsumovaného masa; část produkce tohoto odpadu tvoří mrtvá zvířata svezená z teritoria města Ústí nad Labem městskou i státní policií a hasičským sborem; tato likvidace je zajišťována firmou VAPO Podbořany, která provozuje kařilerní stanici;

– středisko údržby zajišťuje pravidelné revize elektrického nářadí a rozvodů nízkého napětí a revize plynových rozvodů dle plánu revizí pro jednotlivé objekty, vyjmenovaná zařízení a přístroje v zoo; tyto revize zajišťují též externí dodavatelé;

– ve spolupráci s vybranou agenturou VAMA pokračovala nonstop 24hodinová ostraha areálu a úklidové práce při provozu dvou veřejných WC a již zmiňovaného kařilerního boxu;

– v další spolupráci se správcem bytového fondu, firmou Městské služby, s. r. o., byly na základě dodatku uzavřené mandátní smlouvy zajištěny nezbytné opravy v objektech služebních bytů; ročním vyúčtováním všech nákladů byla opět částečně doplněna kapitola oprav bytového fondu.

Hlavní provedené opravy a výkony:

– v jarních měsících došlo k přestěhování kontejnerového dvora, kdy bylo z prostoru zimoviště přestěhováno pět objemových kontejnerů na upravené zemní plato do prostoru „mezi ploty“, což je místo, které se nachází mimo návštěvnickou trasu a provozní komunikace. Součástí přestěhování kovových van byla i jejich celková repase, spočívající ve vyspravení vlastních nosných a obvodových kovových konstrukcí a zároveň v jejich transparentních nátěrech pro snadnou identifikaci;

– oprava narušené zdi ohrazení expozice tuleňů, kdy byla provedena celková sanace protékání vody. V rámci úpravy této zdi bylo provedeno zároveň nové barevné ztvárnění hlavní pohledové plochy i veškerých palisád, kterými je zděné ohrazení vhodně doplněno;

– byla provedena rekonstrukce expozice vodních ptáků, kde vzniklo nové umělé jezírko. Nově byla vystavěna také dřevěná vyhlídka (**foto 3**), která umožňuje návštěvníkům přístup do expozice přímo nad vodní hladinu. Tato expozice byla dotvořena novou zahradnickou výsadbou a dotvárováním umělých skal břehů zmíněného jezírka. Pro zajištění bezpečnosti chovaných ptáků byla celá expozice oplocena pleťivem proti vniknutí lišek, současně byl zadržován vstupní chodník;

– největší akcí na inženýrských sítích se stala v červnu oprava rezervoáru u exotária, ze kterého začínala unikat pitná voda. Průzkum provedený uvnitř nádrže o objemu 300 m³ nevykázal žádné znatelné poruchy, ale denně začalo docházet

k poklesu hladiny. Bylo rozhodnuto, že vnitřní část bazénu pro přečerpávání pitné vody bude kompletně do výšky 4,2 m odizolována fólií. Nejvýhodnější nabídku na provedení opravy předložila odborná firma Jumbo-Trans, s. r. o., z Ústí nad Labem, která během týdne dokázala (i přes některé obtíže týkající se uchycení fólie na betonové stěny) rezervoár opravit z hlediska úniků pitné vody. V druhé fázi jsme přikročili k další modernizaci a automatizaci dopouštění celé nádrže z vodovodního řadu. I tato úprava, spočívající v osazení elektroventilů a signalizací výšky hladiny v nádrži, skončila zdárně;

– během zimních měsíců zjistili chovatelé v bazénu lachtana Moritze potřhanou fólii, do které začalo zatékat, rozpadávající se beton stěn a dále pak vytrhané plechové kotvy, od nichž hrozilo následné zranění zvířete. Původní fólie z roku 1998, která již přestala vyhovovat, byla pracovníky údržby kompletně odstraněna a s ní i veškeré kotvící kovové prvky. Z finančních prostředků poskytnutých naším zřizovatelem a po zrychleném výběrovém řízení se opravy ujala odborná firma Helifix CZ, s. r. o., z Ústí nad Labem, která opravu bazénu do začátku měsíce května zdárně zajistila. S touto opravou byla zároveň provedena výměna skla u průhledu pod vodní hladinu, kterou realizovala firma Kos Miroslav (**foto 4**). Betonová konstrukce byla tlakově ošetřena, vadná část betonů stěn a podlah vyspravena a na závěr byla aplikována sěrka na bázi pryskyřic, která vytvořila velmi pevný a odolný povrch bazénu;

– zahradnické středisko, posílené v prvním pololetí o pracovníky veřejně prospěšných prací, zabezpečovalo v sezóně veškerou údržbu zeleně, prořez stromů a náletů, minimálně dvakrát týdně pravidelný přísun okusu, šestkrát týdně (kromě nedělí) i sekání a dodávku zeleného krmení s jeho rozvozem dle požadavků zoologického oddělení. Zásadní podíl mělo středisko i na přípravě sena z pronajatých pozemků.

Na podzim proběhla hluboká orba jako příprava pro výsev zeleného krmení na pozemcích v těsné blízkosti oplocení zoo (zde se hlavně uplatnil nově pořízený traktor New Holland 5050);

– systematicky se také do činnosti celého oddělení zapojilo středisko autodopravy, které zajišťovalo po celý rok dopravní obsluhu a částečný servis strojů a aut našeho autoparku s ohledem na potřeby provozu. Během uplynulého roku se autopark rozšířil o některé stroje převedené z jiných organizací – z Městských služeb byl převeden multicar s plošinou, multicar sypač byl pořízen částečně sponzorsky s minimálním doplatkem. Generální opravou prošly traktor Zetor Z 7745 a dodávkové nákladní vozidlo Ford Transit 190 VAN. Poměrně velké motorické problémy jsme zaznamenali u provozu Zoovláčku ISUZU, u kterého byla nakonec provedena kompletní výměna motoru. Proto tento oblíbený dopravní prostředek návštěvníků zahrady nefungoval k naší plné spokojenosti (hlavně v měsíci srpnu);

– v letních měsících byla přistavěna řada sedmi nových kotců pro psy v Centru pro zvířata v nouzi, která zrcadlově navázala na stávající boxy karantény a rozšířila tak kapacitu umístěných psů. Boxy byly vystavěny z betonových tvarovek ztraceného bednění s novou prodlouženou pultovou střechou, na které byla použita střešní krytina CEMBRIT. Finalizací celé stavby byly nátěry a dovybavení boxů zateplenými boudami pro psy. Finanční zdroje sdružilo několik měst a obcí z okolí a částečně i zřizovatel – Magistrát města Ústí nad Labem;

– dodavatelsky byla v srpnu po několika pokusech opravena střecha největší kovové konstrukce v horní části u vstupu do zoo. Byla očištěna střecha, nově potom bylo provedeno oplechování a upraveno osazení polykarbonátu spádové střešní roviny, kudy do prostoru terasy horního vstupu při každém dešti zatékalo;

– v průběhu letních měsíců byla dokončena první etapa rekonstrukce zimoviště, která spočívala v rozšíření zimní ubikace pro aligátora spojením dvou boxů, v jejich prohloubení a úpravě tvaru podlahy, zateplení celého nově upraveného prostoru a zajištění ohřevu vody v bazénu **(foto 5)**. Dalším krokem ke zlepšení technicko-tepelných parametrů bylo dokončení komplexní výměny oken a dveří celého objektu, která započala už před nástupem zimy 2010/2011. Poslední zásadní opravou v zimovišti byla výměna stávajících nefunkčních rozvodů ústředního topení v pravé části přízemí, kde bylo ocelové, již velmi „zarostlé“ potrubí nahrazeno měděnými rozvody UT s velmi dobrými tepelnými výsledky;

– v rámci snižování tepelných ztrát objektů jsme pokračovali ve výměně stávajících dřevěných oken správní budovy, kdy došlo ke kompletnímu osazení plastových oken ve třetím nadzemním podlaží, a tak byla zásadním způsobem snížena tepelná ztráta správní budovy. Kromě výměny oken byla provedena stavební modernizace vnitřních povrchů stěn, podhledů stropů, osvětlení, maleb i podlahových krytin oddělení marketingu, propagace a vzdělávání. Kromě těchto stavebních úprav dojde i k modernizaci nábytku, dveří a dalšího kancelářského vybavení;

– v průběhu roku 2011 byl ukončen podnájem v bytové jednotce Na Vrstevnici 1939, která byla nabídnuta vlastníkem nemovitosti k prodeji. V bytovém fondu byla dokončena oprava suterénního bytu čp. 558 sloužícího k pronájmu zaměstnanci zoo. Z prostředků vybraných za pronájem pokračovaly úpravy zbylých osmi bytových jednotek v areálu zoo;

– zástupci provozně-technického oddělení se v roce 2011 zúčastnili podzimního zasedání stavební komise UCSZOO, které proběhlo v Zoo Děčín. Jarní zasedání předtím zorganizovala Zoo Praha, ale z důvodu pracovního vytížení při přípravě

slavnostního zahájení letní sezóny se ho naši zástupci nezúčastnili;

– i v uplynulém roce projížděl areálem Zoovláček, který dopravuje návštěvníky od vstupní pokladny do nejvyššího bodu areálu. Je i žádanou atrakcí během některých akcí pořádaných naším zřizovatelem, a proto jej mohli občané města vidět při velikonočním jarmarku, Svatováclavské pouti ve Valtřovicích, při vánočních trzích na hlavním náměstí ve městě, na vánočních trzích pořádaných na hradě Střekově a během dalších několika akcí mimo areál zoo;

– změnou prošel náš smluvní mobilní operátor, kdy se nám po dlouhých třech letech podařilo ukončit smlouvu u T-Mobile Czech Republic. Na základě již dříve realizovaného tendru naším zřizovatelem jsme přešli k Telefonice O2. Díky přechodu k jinému operátorovi a nastavení nových smluvních tarifů došlo k velkému poklesu nákladů na provoz. Kromě výhodných tarifů byla také zajištěna komplexní výměna všech mobilních přístrojů z přiděleného budgetu naší příspěvkové organizace v hodnotě 85 tisíc Kč;

– v druhé polovině roku byla na základě vyhlášených výsledků akce „O stupeň lepší Ústí“ zpracována projektová dokumentace pro povolení novostavby „Domov gepardů“, která bude realizována v nejvyšší části zahrady vedle horního vstupu. Dokumentace byla pořízena svépomocí ve spolupráci se zoologickým oddělením a tato jednoduchá zděná stavba se dvěma výběhy by měla být realizována v prvním čtvrtletí roku 2012. Výstavbou získáme temperovaný nepodsklepený objekt se sedlovou střechou, ve kterém budou tři boxy pro oddělování gepardů a dva výběhy oplocené pleťovím – větší z nich bude expoziční a menší chovný, záložní;

– v únoru proběhla reklamáce hlavního ponorného čerpadla v našem geotermálním vrtu u generálního dodavatele stavby – firmy Skanska CZ, a. s., která po delším zkoumání reklamaci uznala. V květnu došlo k demontáži padesátimetrového šroubovaného potrubí ve vrtu, na kterém je čerpadlo uchyceno **(foto 6)**. Čerpadlo tak bylo zkontrolováno poprvé od roku 2004, kdy bylo do vrtu nainstalováno a spuštěno. Po odstranění závady na přívodním elektrickém kabelu, který byl zkratován, se čerpadlo opět vrátilo na své původní místo do hloubky 50 m pod terén. Veškeré náklady na tuto opravu ve výši 50 tisíc Kč se podařilo v rámci záruky uplatnit u dodavatele;

– po několikrát odkladu dokončení byl konečně předán do užívání nový pavilon ustájení zeber Hartmannové. Stavba byla realizována v uplynulých dvou letech, ale v závěru výstavby pavilonu byla zoo nucena ukončit smluvní vztah s dodavatelskou firmou GARNI, s. r. o., pro nedosta-

6

tek finančních prostředků na dokončení stavby. Osobní intervencí primátora města Ústí nad Labem Ing. Mandíka pak došlo k dohodě o dofinancování stavby a jejím dokončení svépomocí do takového stavu, aby mohla být řádně zkolaudována a předána do užívání. V této etapě dokončovací prací se podařilo naplnit původní záměr projektu stavby, a tak kromě vlastního ustájení zeber byly zrekonstruovány všechny dvorky, přístupové komunikace a chodníky a nejbližší okolí pavilonu. Vzniklo nové pohledové místo do hlavního výběhu zeber a částečné úpravy se dočkaly i ostatní výběhy.

Největší investice roku 2011:

V průběhu roku 2011 byla zrealizována největší akce, o které bych se chtěl dále podrobněji zmínit – novostavba ustájení zeber Hartmannové. Zásadními zdroji financování této akce byly výtěžek z prodeje bývalé karantény Strádov u Chlumce, dotace Magistrátu města Ústí nad Labem na investice a Fond reprodukce majetku, který byl v průběhu roku doplňován odpisy majetku a neinvestičními dotacemi odboru MOŠŠK MmÚ.

Ustájení zeber Hartmannové v Zoo Ústí nad Labem:

Zahájení novostavby pavilonu ustájení zeber Hartmannové bylo vynuceno dosavadním více než havarijním stavem stájí, které byly před 30 lety realizovány formou neizolované dřevostavby pro dočasné ustájení několika jedinců zeber. Zde se podařilo odchovat více než 90 mláďat tohoto druhu. V posledních pěti letech pak dospěl technický stav do havarijní situace, kdy některé boxy musely být vyjmuty z užívání. V roce 2007 došlo při silném větru k odtržení částí střechy a porušení již velmi opotřebované vlnité laminátové krytiny, která pak byla dočasně zakryta nepropustnou plachtou. Ta zůstala na původních stájích až do jejich stržení a odstranění. Svislé nosné konstrukce – dřevěné trámy – byly uhnílé a v několika případech musela být provedena jejich částečná výměna. Stávající ustájení zeber již nebylo možno zachránit, a proto byla po dokončení novostavby původní dřevostavba rozebrána a na jejím místě pak vznikl nový dvorek využívaný hlavně v zimních měsících.

7

Zásadně podmiňující částí stavby byla nová, skoro pět metrů vysoká opěrná zeď, která umožnila umístění stavby blíže k obslužné komunikaci a její zapuštění do původního svahu nad bývalým ustájením zeber (**foto 7**). Tato zeď byla vystavěna na základovém pásu širokém 1000 mm, který slouží jako základová konstrukce jak pro samotnou opěrnou zeď, tak pro vlastní novostavbu pavilonu. Pro zajištění statické

stability je opěrná zeď kromě důsledného vyarmování nakloněna proti terénnímu svahu pod úhlem 7,5°. V průběhu výstavby opěrné zdi byla provedena kontrola statikem Ing. Píchou, který neshledal na stavbě žádné závady bránící úspěšnému dokončení opěrné zdi do navržené výšky 4,8 metru nad základový pás. Celá opěrná zeď byla důsledně probetonována konstrukčním betonem B 20K a proarmována výztuží dle ČSN 42 5512. Beton byl řádně zavibrovan, zálivka konstrukčním betonem probíhala v etapách po každém metru opěrné zdi. V jedné třetině konstrukční výšky byla do opěrné zdi vetknuta ztužující armovaná deska tl. 100 mm o šíři 800 mm, která slouží jako přirozená kotva opěrné zdi. Beton byl průmyslově vyroben betonárkou Cemex, s. r. o., v Krásném Březně. Dodavatel betonové směsi předložil předepsané atesty na vyrobenou jakost a pevnostní normy pro výrobu betonové směsi. Zeď má celkem 6 výškových odskoků, které kopírují sklon terénu, a celková délka zdi je 33,5 m. Finálně byla tato opěrná konstrukce zavezena zeminou, kterou ještě zpevnila zahrádkářská výsadba a v místě napojení na komunikaci pojezdová zámková dlažba.

Dokončením novostavby se podařilo vybudovat důstojné, moderní, technicky a eko-

nomicky odpovídající chovné zařízení. Předností je přímé napojení na uskladněné krmivo a kontejnery k odvážení hnojů, jež je součástí technického zázemí novostavby. Objekt ustájení zeber je vystavěn z tradičních technologických materiálů s použitím moderních tepelně izolačních a ekologických stavebních materiálů. Před započetím vlastní stavby byly provedeny zemní práce a konstrukce opěrné zdi, která staticky zajišťuje hlavní obslužnou komunikaci a stabilitu svahu nad novostavbou. Obvodový plášť a nosné konstrukce budovy jsou zděné na základové desce založené pod patou opěrné zdi na betonových základových pásech. Střešní konstrukce je dřevěná, trémová, z ošetřeného řeziva. Vnitřní boxy jsou provedeny jako celodřevěné s nosnou kovovou konstrukcí. Technické zázemí je celé realizováno klasickým stavebním postupem – vyzdívkou se stavebními konstrukčními doplňky dle požadavku investora z hlediska potřeby chovu zeber. Napojení novostavby na stávající inženýrské sítě proběhlo v předem určených bodech, které vybranému zhotoviteli stavby stanovilo provozně-technické oddělení Zoo Ústí nad Labem. Zároveň bylo provedeno zateplení trémové dřevěné střešní konstrukce k zamezení úniku tepla jak z prostor boxů, tak z tech-

nického zázemí. Pro zásobování krmivem (velké balíkové seno, okopaniny) a pilinami k podestýlce je využita stávající hlavní komunikace procházející v těsné blízkosti novostavby pavilonu. Vlastní ustájení zeber je v jednopodlažní nepodsklepené části ve tvaru písmene L, je zastřešeno sedlovou střechou o nesterjých výškách krokví, které zároveň poslouží pro odvětrání vnitřních prostor stájí. Pro prosvětlení je osazeno osm střešních oken – světlíků, které tak spolu s dostatečným množstvím oken zabezpečí denní osvětlení pavilonu. Hlavním vstupem do pavilonu je technické zázemí, které projekt člení do více pater a je zastřešeno pultovou střechou. V 1. PP (-1,200 m) je stanoviště jednoho kontejneru o objemu 5 m³ na odvoz hnoje z podestýlek, v přízemí (0,000 m) je technická místnost pro chovatele, sociální zařízení a místnost pro další pomůcky, zásobník pilin, místnost pro navedení okopanin a místo vyčleněné pro rozdělování balíkového sena dodávaného ve velkých kulatých balících o váze do 300 kg. V úrovni podlahy 2. NP (+3,850 m) je plocha pro uskladnění 6 výše popsaných balíků sena a zároveň dva naskladňovací otvory (plechová vrata vyúsťující na příjezdovou rampu na severní straně objektu) - **foto 8**.

Zásadní změnou oproti původnímu projektu pak bylo připojení nového pavilonu na ústřední vytápění areálu zahrady, ke kterému bylo přistoupeno až po kolaudaci stavby na základě výsledku zkušebního provozu, kdy se nenaplnil předpoklad vlastního „zadýchání“ celého prostoru zebrami. Tepelné napojení objektu bylo provedeno připojením ke stávajícímu rozvodu z výměňkové stanice číslo 3, kterým je vytápěn pavilon antilop. Novým napojovacím bodem se pak stal vstup teplé i vratné vody v patě uvedeného pavilonu, odkud bylo nově položeno tepelně z izolované potrubí do výkopu o hloubce 1000 mm. Toto potrubí dopravilo nejkratším směrem otopové médium do pavilonu ustájení zeber s minimem tepelných ztrát. Vlastní pavilon pak byl osazen 20 deskovými radiátory s teplotním spádem 55–45 °C. Proto teprve díky této závěrečné úpravě byl vlastně celý pavilon komplexně dokončen až v prosinci 2011.

Oddělení marketingu,
propagace
a vzdělávání

Činnost oddělení marketingu, propagace a vzdělávání

Ing. Věra Vrabcová

V roce 2011 nastalo ve struktuře a činnosti celého oddělení několik změn. Jednak došlo ke zpřesnění názvu, takže od září je používáno označení oddělení marketingu, propagace a vzdělávání. Dále došlo k výměně a doplnění počtu pracovníků oddělení a v neposlední řadě ke změně ve vedení oddělení, kdy se od 1. listopadu 2011 vedoucí tohoto oddělení stala Bc. Tereza Limburská.

Návštěvnost

V roce 2011 navštívilo ústeckou zoologickou zahradu celkem 151 180 návštěvníků, z toho bylo 73 028 dospělých a 78 152 dětí. V porovnání s loňským rokem došlo k nárůstu návštěvnosti o 16 116 osob. Z **grafu 1**, který sleduje počet návštěvníků v poslední dekádě, je patrné, že se podařilo vyrovnat velký propad z roku 2010, ale ani tak není zvyšování návštěvnosti nijak progresivní. **Tab. 1** ukazuje, že od roku 1955, kdy je počet návštěvníků soustavně sledován, došlo k překročení hranice 150 000 osob pouze jedenáctkrát. V porovnání s ostatními zahradami UCSZOO se ústecká zoo drží stále na zadních pozicích.

Spolupráce s médii

Spolupráce s médii je již mnoho let stabilizovaná, jednotlivé redakce jsou o všech novinkách i akcích, které se v zoo konají, pravidelně informovány prostřednictvím elektronické pošty. Záleží však na jejich rozhodnutí, zda příspěvek zveřejní či nikoli. V roce 2011 bylo rozesláno celkem 60 př-

spěvků a tři tiskové zprávy.

Televize – jednotlivé zajímavé reportáže byly odvysílány v celostátním zpravodajství tří hlavních televizních stanic, nejčastěji se spolupráce týkala TV Nova, a to buď v celovečerním, nebo odpoledním zpravodajství. V posledních letech se také rozšířilo internetové vysílání, které využívá např. ČTK. V rámci regionálního zpravodajství vysílala takové reportáže ze zoo nejčastěji Ústecká TV. TV Brno natáčela v zoo jeden díl populárního dětského vysílání Planeta Yó, konkrétně pořadu Záhady Toma Wizarda s tajuplným trpaslíkem a slony procházejícími se po zoo (**foto 1**). Ve spolupráci s nadací Debra proběhlo v areálu zoo v závěru roku natáčení TV Prima u příležitosti charitativního vánočního koncertu. Patronkou sedmileté Nikolky z Chabařovic, postižené nemocí motýlích křídel, se stala zpěvačka Jitka Zelenková.

Rozhlas – informace o novinkách jsou odvysílány v různých rádiích. Hlavními partnery, kteří zajišťují pravidelné zveřejnění kulturních programů v zoo, jsou Rádio Blaník a Český rozhlas Sever. Zde byli pracovníci zoo v průběhu roku několikrát hosty v přímém vysílání.

Tisk – obyvatelé ústeckého regionu jsou informováni zejména prostřednictvím Ústeckého deníku, případně dalších lokálních mutací Deníků Bohemia a regionálních stránek MF Dnes, Práva, Blesku, Aha a Metra, dále také v různých týdenících (Naše adresa). Do ostatních regionů jsou novinky dodávány prostřednictvím ČTK. Dále využíváme některé celostátní časopisy (Chytrá žena, Ekolist atd.), pravidelně informace o akcích a novinkách se objevují v Nových ústeckých přehledech či v Městských novinách. Podrobný článek o zoo s fotografiemi byl během prázdnin zveřejněn v Saských novinách. Během roku proběhl přímo v redakci Ústeckého deníku několikrát on-line rozhovor s různými pracovníky zoo, kteří odpovídali na vznesené dotazy.

Internet – kromě dvou vlastních webových stránek (www.zoousti.cz a www.choboti.cz), které jsou pravidelně aktualizovány, se informace o zoologické zahradě objevují na různých informačních stránkách a serverech (Magistrát města Ústí n. L., UCSZOO apod.).

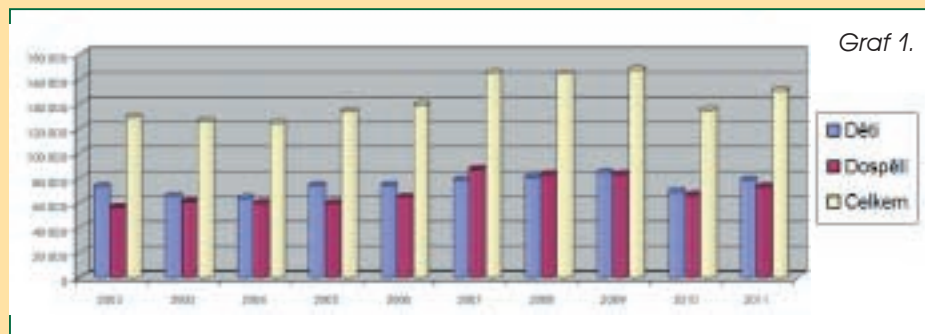
Akce pro veřejnost:

Pořadů a akcí pro děti i dospělé se uskutečnilo celkem 22. Jednalo se buď o programy v režii zoo (12), či o akce, které byly připraveny ve spolupráci s dalšími partnery (3). Dále byly připraveny soutěže a kvízy (7), kterých se návštěvníci zúčastňují na základě vlastního rozhodnutí. Kromě toho byly pro návštěvníky zoo připraveny výstavy s nejružnější tematikou (8) a besedy, které se většinou uskutečnily mimo areál zoo (4). Propagaci na tyto akce si zoo zajišťuje sama především prostřednictvím výlepové služby ve vozech městské hromadné dopravy, elektronickou poštou médii, školám, kulturním střediskům a informacemi na oficiálních webových stránkách. V roce 2011 byla využita i cenově výhodná billboardová kampaň, která byla zaměřena zejména na akce pořádané zoologickou zahradou. Pravidelně se informace o pořádaných akcích objevují rovněž na různých informačních serverech či formou motivačních článků ve většině deníků.

Pořady pro veřejnost:

Slavnostní zahájení letní sezóny (2. dubna)

Během dne byly v celém areálu zoo připraveny atrakce, soutěže, stánky a další aktivity (malování na obličej, hlavolamy IQ Parku Liberec, Magazín Koktejl, YMCA Ústí n. L. s horolezeckou stěnou a Atrakce Říha Teplice). U pavilonu šelem proběhl hlavní program – vystoupení bluegrassové kapely Riding Hoppers, divadelní skeč Divadla v pytli Petra Stolaře (ten zároveň celý program moderoval), ale zejména

Graf 1.

Tab. 1

Rok	Děti	Dospělí	Celkem	Rok	Děti	Dospělí	Celkem
1955	-	-	56443	1983	70755	71547	142302
1956	-	-	40307	1984	73686	76964	150650
1957	-	-	57151	1985	79585	77778	157363
1958	-	-	70977	1986	89148	84545	173693
1959	34940	40696	75636	1987	83662	80987	164649
1960	36525	39110	75635	1988	85759	92384	178143
1961	46495	36521	83016	1989	76072	83415	159487
1962	42883	47139	90022	1990	61999	65302	127301
1963	40483	44027	84510	1991	54183	58410	112593
1964	45265	44734	89999	1992	63777	63691	127468
1965	39888	48349	88237	1993	62688	63297	125985
1966	39635	46716	86351	1994	61645	53938	115583
1967	38912	44252	83164	1995	65824	57668	123492
1968	30110	42039	72149	1996	74511	62220	136731
1969	35523	38174	73697	1997	73959	64451	138410
1970	29352	33248	62600	1998	74555	64258	138813
1971	22550	45931	68481	1999	81911	70794	152705
1972	21600	51303	72903	2000	81532	67456	148988
1973	32942	42255	75197	2001	74995	60615	135610
1974	42947	37356	80303	2002	72938	56365	129303
1975	45433	43277	88710	2003	65484	60725	126209
1976	70044	30303	100347	2004	64233	60053	124286
1977	79909	30425	110334	2005	74275	60153	134428
1978	59298	51756	111054	2006	74284	65072	139356
1979	56544	53680	110224	2007	77995	87240	165235
1980	60865	54047	114912	2008	80900	83597	164497
1981	70129	73978	144107	2009	84568	83296	167864
1982	74300	66911	141211	2010	68831	66233	135064
				2011	78 152	73 028	151 180

vyhodnocení ankety Zvíře roku 2010 a předání cen výhercům. Vyvrcholením se stalo hudební vystoupení hosta dne – Věry Martinové. Součástí programu bylo slavnostní přestřížení pásky u rekonstruované expozice pro vodní ptáky a křtiny samečka mandrila rýholícího (kmotra Věra Martinová).

Mezinárodní den Země (23. dubna)

Celý program byl zaměřen na celoevropskou kampaň na záchranu lidoopů EAZA Ape Campaign 2010/2011. Děti přihlášených škol (ZŠ Buzulucká Teplice, ZŠ Elišky Krásnohorské Ústí nad Labem, ZŠ Na Valech Litoměřice, ZŠ praktická Bílina a ZŠ Vojnovičova Ústí nad Labem) si připravily stanoviště s úkoly a aktivitami pro návštěvníky. Skauti Neštémice se připojili s blokem soutěží Obratní lidoopi aneb Hrajeme si v zoo. Hlavní program proběhl u restaurace Koliba – Divadlo

v pytlí s příběhem o putování gorilí samičky, vystoupení hudební skupiny Taratibu s africkými rytmy, dramatická představení dětí ZŠ Vojnovičova, ZŠ praktická Bílina a ZŠ Povrly. Na závěr se uskutečnily křtiny samečka velblouda dvouhrbého (kmotr Tomio Okamura). Kdo v tento den přinesl použitý elektrospotřebič, obdržel od firmy Elektrowin slevu na vstupném.

Čarodějnice v zoo (30. dubna)

Program začal netradičně – křtinami, přičemž kmotrem lvíčka zlatého se stal písničkář Miroslav Paleček, který na závěr (i přes své nachlazení) zazpíval několik písniček. V premiéře byl představen nový projekt podpory zoo – patron zvířete, který si u lvího výběhu „vyzkoušel“ ženský fotbalový tým LFC (Ladies Football Club) z Ústí nad Labem. V 16:00 hodin byl u restaurace Koliba zapálen slavnostní oheň za účasti čaro-

dějnic (**foto 2**), k pohodě přispěla country kapela Klidáňko.

Ptačí den v zoo (1. května)

Začátek celého programu – pozorování volně žijícího ptactva, poslech ptačího zpěvu, ukázka odchytu a kroužkování – proběhl v časných ranních hodinách (v 5:00 hodin, kdy je největší aktivita ptactva, a v 6:30 hodin). Všichni zájemci měli vstup zdarma a na závěr byly pro děti připraveny drobné hry a soutěže. Partnerem akce je tradičně Česká společnost ornitologická a Muzeum města Ústí nad Labem.

Po liščí stopě (14. května)

Již sedmý ročník akce uspořádalo nejen pro skauty, ale i pro všechny dětské návštěvníky zoo ústecké první středisko Bílý javor. V areálu zoo byla rozmístěna

soutěžní stanoviště s nejrůznější tematikou (obratnost, zručnost, rychlost, postřeh, vědomosti...). Akce zároveň připomněla i 90 let skautingu v Ústí nad Labem.

Den dětí (28. května)

Velkolepé oslavy proběhly na různých místech areálu zoo, kde byly připraveny atrakce, soutěže a sportovní program projektu Atletika pro děti (**foto 3**), u správní budovy (vystoupení kouzelníka, hudební skupina Brass Bombers) a u restaurace Koliba (představení Divadla Krabice, dětský sbor Kofata, divadelní představení ZŠ Anežky České, vystoupení mažoretek a skupiny dětského aerobiku). Zoo přivítala několik vzácných hostů – oštěpařku a světovou rekordmanku Barboru Špotákovou, zpěváka Juliána Záhorovského s krátkým vystoupením a herečku, zpěvačku a moderátorku Dádu Patrasovou. Dva posledně jmenovaní hosté se stali kmotry dvou mláďat pony sheflandského.

Zdraví jako vášeň (12. června)

Tuto akci uspořádala pro návštěvníky zoo Zdravotní pojišťovna Ministerstva vnitra. Zoo byla v pořadí pátou zoo ze sedmi, kde na návštěvníky čekalo odpoledne plné aktivit. Zájemci mohli využít možnost měření na přístroji InBody s odborným výkladem, získat informace, jak pečovat o své zdraví, proběhla ukáзка první pomoci. Pro děti bylo připraveno malování na obličeje, řada sportovních aktivit, koutek s dílnou a další doprovodný program. Tváří celé akce byl herec Pavel Kříž.

OZPáček v zoo (25. června)

Pro návštěvníky zoo připravila Oborová zdravotní pojišťovna několik stanovišť s různými úkoly, každý účastník získal odměnu.

Rozloučení s prázdninami (3. září)

Byl připraven celodenní program v areálu zoo (malování na obličeje, levhartí stezka dovednosti, informační stánek Ministerstva zemědělství zaměřený na zdravé potraviny) a odpolední program u restaurace Koliba (Divadlo Vanda a Standa, vystoupení dětského sboru Kofata, animační show Dance Mission a taneční country vystoupení Line dance). Zábavné odpoledne u Koliby ukončil komponovaný pořad Světlany Nálepkové plný soutěží a písniček. Na závěr celé akce proběhly křtiny mláďete irbise, jehož kmotrem se stal český reprezentant ve skikrosu Tomáš Kraus.

Den adoptivních rodičů (1. října)

Tradiční akce je určena pouze pozvaným, a to příznivcům zoologické zahrady v oblasti adopcí a dalšího sponzorství. Je pro ně vždy připraven speciální program v podobě společné komentované prohlídky. Jednotlivá zastavení byla opět zaměřena na novinky uplynulého roku: nové expozice (vodní ptáci, ustájení pro zebry), přírůstky (zoborožci kaferští), významné odchovy

(mláďata v pavilonu šelem, kopytníci) či nové předváděcí akce (žirafy a nosorožec). Poslední část odpoledne proběhla u restaurace Koliba, kde došlo k předávání zlatých certifikátů a velkoformátových fotografií Petra Slavíka jako poděkování za dlouhodobou či „vysokou“ adopci. Byl zde také vyhodnocen soutěžní kvíz Střípky ze žakovské knížky. K pohodovému odpolední přispěla i hudební produkce skupiny Brass Bombers nebo vystoupení skupiny historického šermu Hartigo.

Světový den zvířat (1. října)

Část programu pro adoptivní rodiče byla přístupná i ostatním návštěvníkům zoologické zahrady, kterým byl tímto způsobem připomenut Světový den zvířat (4. října). Všichni se mohli zúčastnit odpoledního posezení se skupinou Brass Bombers a zhlédnout vystoupení skupiny historického šermu Hartigo.

Dny otevřených dveří (28.–30. října)

Po všechny tři dny byly pro návštěvníky

připraveny prohlídky zákulisí zoo, tedy míst, kam se běžně nedostanou a nepodívají. Jednalo se o čtyři stanoviště (pavilon exotária, pavilon slonů, zimoviště s přípravnou krmiv a nové ustájení pro zebry Hartmannové – **foto 4**), kde se třikrát denně v pravidelných časech konaly komentované prohlídky. Hlavním dnem se stal pátek 28. října, kdy došlo ke slavnostnímu přestřižení pásky k nově zbudovanému objektu pro zebry Hartmannové. Další program proběhl u restaurace Koliba – vystoupení skupiny Get back (60's a Beatles Revival Band) a představení Divadla v pytli Petra Stolaře o tom, jak zebra o své pruhu přišla. Po všechny tři dny měli děti, studenti a senioři vstup do zoo zdarma.

Strašidelná zoo (5. listopadu)

Podzimní akce přilákala do zoo velký počet návštěvníků (936) a stala se jednou z neúspěšnějších akcí roku. Začátek byl věnován křtinám samičky medvěda malajského, jejímiž kmotry se stali herečka a zpěvačka Yveta Blanarovičová a děkan

Přírodovědecké fakulty Univerzity J. E. Purkyně doc. RNDr. Jaroslav Pavlík, CSc. Další program byl věnován dětem (výtvarná Strašidělina, promítání strašidelných pohádek, dlabání strašidelných obličejů z dýní, malování na obličej). Po setmění se vydal na strašidelnou stezku lampionový průvod a účastníci se setkali s celou řadou strašidel (bezhlavým ryfířem, čarodějnici, kostlivcem, čertem, bílou paní, vodníkem, hejkalem, ohnivým mužem a ohnivou ženou). Celou trasu ozářily nejen vydlabané dýně, ale také louče a velké množství lampionů. Strašidelná zoo poprvé probíhala jako společná akce Unie českých a slovenských zoo podporovaná organizací Czechtourism a portálem Kudy z nudy (a v naší zoo společností RWE).

Štědrý den (24. prosince)

Další velice úspěšnou aktivitou se postupně během let stává nadílka pro vybrané druhy zvířat, která se koná přímo na Štědrý den. Ozdobené stromečky a zabalené dárky s dobrotami byly letos připraveny pro orangutany bornejské, makaky kápoové, mandrily rýholící, lemury vari, medvědy malajské a slony indické. Také návštěvníci měli možnost využít malého občerstvení u výběhu medvědů (čaj, grog, punč, cukroví). Do zoo dorazilo 750 dětí i dospělých.

Vánoční zpívání (27. prosince)

Vánočně laděný program se konal v pavilonu šelem. Nejprve proběhly křtiny posledních mláďat v pavilonu, kde se v roce 2011 opravdu zadařilo. Členové skupiny The Boom (The Beatles Revival Band) pokřtili dvě samičky levhartů mandžuských a trojčata levhartů obláčkových (**foto 5**). Následoval krátký blok koled a program pro děti plný soutěží a her.

Soutěže, kvízy:

Pololetní prázdniny (4.–6. února)

Během tří dnů byla pro děti připravena soutěžní hra Za duhovým pokladem, kde na sedmi stanovištích (stejný počet, jako má duha barev) čekaly jednotlivé barevné úkoly. Odměnu získal každý účastník, navíc měly všechny děti vstup do zoo zdarma.

Jarní prázdniny v zoo (28. února – 6. března)

Devítidenní program byl věnován kampani na záchranu velkých primátů EAZA Ape Campaign 2010/2011. Ve spodní části zoo bylo připraveno několik soutěžních stanovišť, která byla tematicky zaměřena právě na lidoopy, přičemž se na akci spolupodílely Střední škola zdravotnická Ústí nad Labem (příprava aktivit) a Základní škola praktická Neštětice (orangutaní keramická medaile). Každý soutěžící obdržel na závěr drobnou odměnu.

Opičí týden (18.–25. dubna)

V rámci kampaně EAZA Ape Campaign 2010/2011 na záchranu lidoopů proběhl v tomto termínu ve většině evropských zoo „Ape Week“. Zoo se připojila s novými aktivitami pro školy i pro návštěvníky. Školákům nabídla na tento týden zdarma výukový program na téma Velcí primáti. Rodiny s dětmi mohly využít velikonoční prázdniny (21.–25. dubna) k putování s Ňuňákovc rodinkou – ve spodní polovině zoo byly na panelech umístěny jednotlivé díly komiksu Vteřinky z Ňuňákovc rodinky spolu s různými herními prvky, které jim umožnily vyzkoušet si dovednosti lidoopů či získat zajímavé informace z jejich života (**foto 6**).

První máj (1. května)

Na ranní putování za ptačím zpěvem navázala celodenní soutěž Ptačí kvíz, rozmístěná v areálu zoo. Soutěžící měli za úkol odpovědět na deset otázek, a tři vylosovaní výherci obdrželi vejce nandu pampového.

Zoovysvědčení (30. června – 6. července)

Na jedenácti stanovištích byly připraveny otázky z jednotlivých školních předmětů (český jazyk, pracovní výchova, zeměpis...), které nějakým způsobem souvisely s dovednostmi a schopnostmi zvířat. U každé otázky byla správná odpověď označena písmenem, které v závěru prozradilo konečnou tajenku (významný odchov první poloviny roku 2011). Každý účastník dostal pamětní minci zoo.

Naši nejbližší příbuzní (25. července – 28. srpna)

Fotografická soutěž byla vyhlášena ve dvou kategoriích (děti do 15 let a dospělí),

Jedná se o další aktivitu k celoevropské kampani EAZA Ape Campaign 2010/2011. Úkolem pro soutěžící bylo zhotovení fotografie některého z lidoopů chovaných v ústecké zoo (orangutaní, giboni) ve formátu min. 20 x 30 cm.

Střípky ze žákovské knížky (1. října)

Jako součást programu u příležitosti Světového dne zvířat byl pro návštěvníky připraven kvíz Střípky ze žákovské knížky. Na devíti stanovištích měli návštěvníci podle poznámek zapsaných v žákovské knížce poznat a určit druh zvířete. Po vyplnění tiketu obdržel každý soutěžící dárek.

Stezkami zoo (28.–30. října)

Součástí akce Dny otevřených dveří byl tradiční kvíz Stezkami zoo. Tentokrát se týkal zeber, kterým bylo věnováno devět otázek rozmístěných v areálu zoo. Ze správných odpovědí bylo po skončení akce vylosováno a odměněno deset výherců.

Výstavy:

Všechny výstavy roku 2011 byly realizovány v areálu zoo, konkrétně v pavilonu exotária, který je přístupný všem návštěvníkům. Nevýhodou je to, že prostor není nijak hlídáný, takže se občas stane, že je obzvlášť vydařená fotografie zcizena.

Do Mexika za přírodou a lidmi (9. února – 31. března)

Výstava fotografií se týkala putování osmi přírodovědců (kaktusářů a ornitologů) po semiaridních oblastech mexického vnitrozemí. Jednalo se o výpravu Společnosti pro výzkum a ochranu fauny ZOOGEOS Bohemia, která se konala na přelomu března a dubna 2009. Jádrem výstavy tvořily fotografie s doprovodným textem, které dokumentovaly život lidí i přírodní krásy této země.

Hop, a je tu 3D lidoop (23. dubna – 14. července)

Výstava výrobků dětí z mateřských škol k celoevropské kampani na záchranu velkých primátů EAZA Ape Campaign 2010/2011. Úkolem bylo libovolnou technikou a v dostatečné velikosti ztvárnit některý z ohrožených druhů lidoopů (**foto 7**). Výrobky byly velice vydařené, celkem se zúčastnilo 14 dětských kolektivů.

Výstava plakátů (23. dubna – 14. července)

Soutěž pro studenty SŠ a učilišť byla také věnována lidoopí kampani EAZA. Úkolem bylo vytvořit plakát, který by vystihoval téma kampaně, zejména co se týče alarmujícího sdělení o hrozbách, kterým lidoopi čelí, a o jejich ohrožení. Celkem se zúčastnilo 10 studentů, vyhodnocení a předání cen proběhlo u příležitosti Mezinárodního dne Země.

Výstava kaktusů a sukulentů (21.–26. června)

Jedná se o tradiční akci, kterou v zoo pořádají ústečtí pěstitelé kaktusů a sukulentů. Největší a nejstarší rostliny byly vystaveny ve speciálním stanu, velké množství výpěstků bylo za velice příznivé ceny nabídnuto k prodeji návštěvníkům zoo. Vzhledem k tomu, že výstava probíhala v době školních výletů, tvořily většinu zákazníků právě děti.

Výstava ShineBean, o. s. (15. července – 31. srpna)

Během prázdnin mohli návštěvníci zhlédnout putovní výstavu občanského sdružení ShineBean, která je věnována životu v Keni. Na jednotlivých stojanech byly prostřednictvím textů a fotografií mimo jiné představeny projekty, jimiž se momentálně sdružení v Keni zabývá, např. projekt Africké vyhlídky, který nabízí výukové programy i českým školám.

Naši nejbližší příbuzní (3. září – 6. října)

Fotografická výstava byla věnována ústeckým lidoopům, které soutěžící fotografovali během prázdnin. Slavnostní zahájení výstavy včetně vyhlášení nejlepších záběrů a předání cen vítězům proběhlo u příležitosti akce Rozloučení s prázdninami.

Ochrana ještěrky zelené v CHKO České středohoří (6. října – 30. listopadu)

Výstava Střediska ekologické výchovy Sever Litoměřice byla zaměřena na chráněný druh české fauny s přihlédnutím ke zmapování aktuální situace na konkrétním území. Výstava obsahovala osm kusů posterů s textem a fotografiemi.

Zvířátka z víček PET lahví (2.–31. prosince)

Jednalo se o školní projekt ZŠ praktické Neštěmice, na kterém se podíleli žáci 3., 4. a 9. třídy. Při výrobě byl pro tvorbu mozaiky využit netradiční materiál, zvířátka z ústecké zoo byla velice zdařile ztvárněna na osmi velkých deskách.

Besedy:

Přednáška v ZŠ Anežky České (30. března)

Vědecký pracovník zoo Mgr. Stanislav Lhota, Ph.D., seznámil žáky s ochranným projektem Pesisir Balikpapan, faunou a flórou ostrova Borneo a hrozbami, kterým zde příroda čelí (**foto 8**). Na závěr předaly děti Mgr. Lhotovi vlajku, kterou společně namalovaly a jež bude převezena na Borneo.

Teskný záliv (11. dubna)

V Severočeské knihovně Ústí nad Labem se uskutečnila přednáška vědeckého pracovníka zoo Mgr. Stanislava Lhoty, Ph.D., o historii jedné rezervace na Borneu, o problematice kácení tropických pralesů a hrozbě nadměrného pěstování palmy olejné.

Session na téma velcí primáti (14. dubna)

V kavárně Bárka se v rámci pravidelných posezení s povídáním konala beseda se zástupci zoo na téma velcí primáti. Beseda byla rozdělena na tři okruhy – projekt Pesisir Balikpapan, chov orangutanů v ústecké zoo a informace o kampani EAZA Ape Campaign 2010/2011.

Mezinárodní den Země (23. dubna)

V pavilonu šelem byla připravena beseda s vědeckým pracovníkem zoo Mgr. Stanislavem Lhotou, Ph.D., o přírodě Bornea doprovázená promítáním emotivně laděného dokumentu o osudu orangutaní samice Green. Stanoviště bylo doplněno fotografiemi z jeho výzkumné práce v rámci ochranného projektu zoo Pesisir Balikpapan.

Tyfloservis (10. září)

V Zooškole Heinricha Lumpeho se uskutečnila beseda pro zrakově postižené osoby, při které bylo kromě promítání fotografií a povídání o zvířecích osobnostech ústecké zoo využito velké množství přírodnin, které jsou zde k dispozici (kůže, lebky, vejce apod.). Zúčastnilo se cca 60 osob včetně doprovodu, následovala samostatná prohlídka celého areálu.

Školy a EVO:

Pro zájemce z řad všech typů škol slouží škála výukových programů. V roce 2011 jich bylo v nabídce 16, z nichž některé byly připraveny ve více variantách podle věku účastníků. Při výuce je plně využívána

Zooškola Heinricha Lumpeho, která vyhovuje jak z hlediska technického zabezpečení, tak z hlediska vybavení přírodninami a dermoplastickými materiály. Největší zájem o doplnění výuky je v měsících květnu, červnu a září, ale v menší míře se školy začínají objednávat i mimo tyto exponované měsíce. V zimní sezóně se osvědčila nabídka volného vstupu pro školní kolektivy, zejména v měsíci prosinci. Výukové programy jsou zpoplatněné částkou 20 Kč na jednoho žáka.

V roce 2011 bylo provedeno celkem 77 aktivit s celkovým počtem 1 871 účastníků. Výukových programů se uskutečnilo 68 s účastí 1 617 dětí a studentů, přičemž rozložení jednotlivých typů škol bylo následovné (**tab. 2 a graf**):

Kromě toho se uskutečnilo 9 komentovaných prohlídek, které jsou spojeny s projížďkou Zoovláčkem a zastávkami u pavilonů, kde je kromě odborného komentáře využívána i ukázka přírodnin. Celkový počet – 254 účastníků.

Zoo nabízí školám možnost nákupu hromadné permanentky, která platí pro 20 či 10 návštěv, je přenosná mezi jednotlivými třídami dané školy a je cenově výhodná (50% sleva), ale dosud si ji zakoupila pouze jedna ZŠ.

Neobvyklý zážitek měli prvňáčci ze ZŠ Velké Březno při přebírání svého prvního vysvědčení, které proběhlo v pavilonu šelem, a žáci ze 7. třídy ZŠ Jestřebí, kteří závěrečné vysvědčení obdrželi ve výběhu slonů (bez slonů). Děti se zároveň staly adoptivními rodiči nebo patrony.

V závěru roku nabídla zoo mateřským školám možnost ozdobit si v zoo svůj vánoční stromek. Tato aktivita je stále oblíbenější, ale kvůli omezenému počtu vhodných jehličnanů musely být některé kolektivy odmítnuty. V roce 2011 tedy této nabídce využilo celkem 14 dětských kolektivů, které svými ozdobami a výrobky zatražily zoo

v předvánočním čase.

V rámci příměstského tábora navštívily zoo děti ze ZŠ Vojnovičova, které díky odbornému doprovodu mohly navštívit i zázemí zoo.

Pokračovala spolupráce se Střední zdravotnickou školou v rámci odborné činnosti studentek v oblasti etologických pozorování u vybraných druhů zvířat či vzdělávacích aktivit.

Ve spolupráci s UJEP se skupina studentů Přírodovědecké fakulty zúčastnila povinného semináře pro 3. ročník letního semestru s názvem Využití genofondu ohrožených druhů zvířat chovaných v lidské péči pro repatriační programy (**foto 9**). Celkem se jednalo o dvě skupiny denního a kombinovaného studia s celkovým počtem 52 účastníků. Odbornou přednášku spojenou s kontaktem s chovateli slonů a orangutanů využilo i 26 studentů ČZÚ v rámci samostatného předmětu.

Letní univerzita juniorů

V létě (6.–16. července) se v zoo konal speciální tábor pro děti z celé republiky, tzv. Letní univerzita juniorů, kterou pořádá Středoevropská asociace přátel zoo (CEAF). Tento typ aktivity se v Ústí n. L. konal již potřetí (2004, 2007). Zoo poskytuje dětem zázemí a připravuje pro ně část odborného programu (přednášky, soutěže, kvízy...), děti na oplátku pomáhaly při úklidových pracích a při natírání či připravovaly enrichment pro zvířata. Tento tábor vyhledávají děti se zvýšeným zájmem o přírodu a chov exotických zvířat, které mají extrémně bohaté znalosti z této oblasti, takže se dá říci, že se tímto způsobem formují budoucí pracovníci zoo.

EAZA Ape Campaign 2010/2011:

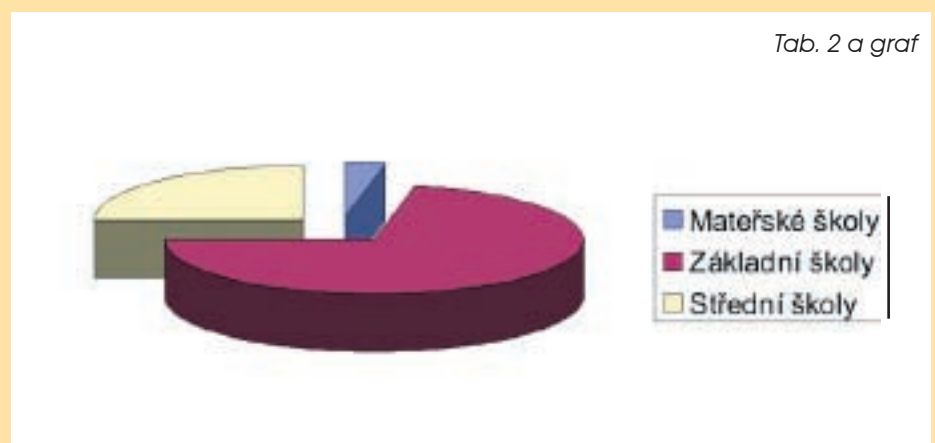
Kampaň Evropské asociace zoologických zahrad a akvárií byla věnována lidoopům a zoo již tradičně připravila aktivity pro školy i pro návštěvníky zoo a ostatní zájemce. Kromě několika akcí pro veřejnost (výstavy, besedy, soutěže...) byl na webových stránkách zoo každý měsíc zveřejňován komiks „Vteřinky z Nuňákovic rodinky“. Každý díl byl věnován jednomu závažnému tématu, na tvorbě se podílely pracovnice oddělení a výtvarnou podobu vytvořil kreslíř Dan Černý. O výjimečnosti této aktivity svědčí to, že na výročním zasedání EAZA spojeném s hodnocením kampaně byl komiks zařazen a oceněn mezi 16 nejúspěšnějšími evropskými zahradami.

Aktivity pro školy byly již zmiňovány v předchozích oddílech VZ (pořady, soutěže, výstavy, besedy), většina z nich souvisela s akcí k Mezinárodnímu dni Země.

Předváděcí akce se zvířaty:

Tradiční záležitostí jsou předváděcí akce,

Typ školy	Počet programů	Počet účastníků
Mateřské školy	2	50
Základní školy	49	1095
Střední školy	17	472

kteří využívají úzkého kontaktu se zvířaty nebo jejich přirozených vlastností. Mezi dlouholeté aktivity patří populární cvičení lachtana Moritze, dále procházka slonů po areálu zoo či jejich cvičení ve výběhu, medový strom pro medvědy malajské, enrichment a krmení orangutanů bornejských, krmení tuleňů nebo krmení piraň či u malých dětí tolik oblíbená jízda na ponících. V roce 2011 byl počet rozšířen o další tři nabídky, a to krmení tapírů, krmení velkých druhů papoušků a krmení žiraf a nosorožce (všechny byly doplněny komentářem chovatelů). Předváděcí akce na sebe časově navazují, cílem je zpříjemnit a zatraktivnit návštěvníkům prohlídku zoologické zahrady a předat jim zajímavé informace ze života zvířat.

Projekt Pesisir Balikpapan:

Od roku 2007 zoo podporuje výzkumný a ochranářský projekt v Indonésii na ostrově Borneo. V roce 2011 sice došlo ke zkrácení pracovního úvazku vědeckého pracovníka, nicméně spolupráce pokračuje na stejné úrovni jako v předchozích letech. Začátek roku 2011 trávil Mgr. Stanislav Lhota, Ph.D., v České republice, takže mohla proběhnout řada besed a přednášek (viz besedy). Došlo také k výraznější spolupráci se Zoologickým klubem. Klub se od ledna stal samostatným občanským sdružením a uzavřel s Mgr. Stanislavem Lhotou, Ph.D., smlouvu o spolupráci. Ten se v květnu 2011 vrátil zpět na Borneo, od té doby lze tedy opět sledovat aktuální zprávy z terénu ve speciálním odkazu na webových stránkách zoo i ZK. Před odjezdem byl vybaven sadou presentačních triček s logem zoo i ZK pro sebe i domorodé strážce. U spodního vchodu do zoo byl vyčleněn prostor pro ochranářské projekty Unie českých a slovenských zoo, kde byl vyvěšen informační panel o projektu Pesisir Balikpapan i projekty několika zoologických zahrad (**foto 10**).

Zoologický klub:

Zoologický klub (ZK) byl k 1. lednu 2011 zaevidován jako samostatné občanské sdružení, ale díky úzké spolupráci se zoologickou zahradou, podepřené smluvním vztahem, pokračují společné aktivity. Zoologická zahrada vydala další díl sborníku Fauna Bohemiae Septentrionalis, Tomus 35 (2010) v počtu 200 výtisků, do kterého přispěli pracovníci zoo i členové ZK. Sborník je rozepisán na nejrůznější vědecké instituce v ČR i v zahraničí. Během roku se v Zooškole Heinricha Lumpeho uskutečnila jedna valná hromada a tři setkání členů, vždy s cestopisnou přednáškou, prezentací zajímavého chovu či odchovu přednesenou přímo pracovníky zoo a prohlídkou části zákulisí. Členové ZK dostávají pravidelně čtyřikrát za rok Zpravodaj, který je blíže seznamuje s děním v zoo. Posiluje se vzájemný vztah a sounáležitost, takže Zoologický klub se stává jakýmsi Klubem přátel ústecké zoo.

Zvíře roku 2010:

Již popáté proběhla od ledna do března 2011 na webových stránkách (www.zoousti.cz) anketa Zvíře roku 2010. Do ankety je vždy nominováno šest zvířat, která se v daném roce významně zapsala do povědomí návštěvníků zoo. Ankety se celkem zúčastnilo 1 930 respondentů. Nejvíce hlasů (43 %) dostal nový pár levhartů obláčkových Cayan a Lenya. Slavnostní vyhlášení výsledků s předáním hlavních cen vylosovaným výhercům proběhlo v rámci Slavnostního zahájení letní sezóny 2011.

Další aktivity:

Při komunikaci s veřejností jsou stále více využívány webové stránky, které byly rozšířeny o několik nových odkazů (zážitkové programy, patroni zoo...). Oblíbeným se stává i Facebook, přičemž obě formy kontaktu slouží k pravidelnému informování uživatelů se zřetelem na aktuální dění v zoo. Zároveň jsou pravidelně aktualizovány i novinky na druhých webových stránkách www.choboti.cz, které byly převedeny pod stejného administrátora zoo a graficky upraveny.

Zoo přispívá do Ročenky UCSZOO drobným příspěvkem týkajícím se celého uplynulého roku (stav zvířat, chovatelské a expoziční novinky, akce pro veřejnost apod.).

Zoo se prezentovala svými propagačními materiály na všech výstavách, kterých se účastní statutární město Ústí nad Labem.

V březnu se zástupce oddělení zúčastnil mezinárodní konference EZE, která se konala ve španělské Valencii. Vzdělávací aktivity zoo byly prezentovány na posteru vyvěšeném v předšálí místa konference (**foto 11**).

Zoo byla k dispozici volným vstupem, popř. průvodci účastníkům konference

WAZA, která se konala v pražské zoo. Dalšími akcemi s odborným průvodcem byly návštěva skupiny přátel zoo ze SRN a exkurze vysokoškolských studentů z univerzity v Karaganze (Kazachstán).

V polovině června se družstvo Zoo Ústí nad Labem zúčastnilo 14. ročníku Zoologických her bez hranic pořádaných Zoo Bratislava, kde se umístilo na 5. místě.

V červnu se uskutečnil tematický zájezd do Zoo Magdeburg, kterého se účastnili zaměstnanci Zoo Ústí nad Labem, ostatních zoologických zahrad, členové Zoologického klubu a další zájemci.

V srpnu proběhlo v areálu zoo předávání

cen v soutěži zaměřené na třídění odpadů, kterou pořádala společnost Envicon.

V listopadu se pracovníci oddělení zúčastnili jednání komise marketingu a vzdělávání UCSZOO, které probíhá pro obě komise společně a ve stejném termínu. Místem jednání byla tentokrát Zoo Praha. Byly zde prezentovány dva příspěvky (Aktivity ke kampani EAZA a Zážitekové programy v zoo).

V prosinci se zoo zúčastnila akce Ústecké Vánoce, která se již tradičně koná v období adventu v centru města. Zoo připravila ukázkou kontaktních zvířat (ovce kamerunské) a projížďku vyzdobeným Zoovláčkem.

Adopce a patroni zvířat

Bc. Tereza Limburská

Projekt adopce zvířat funguje v naší zoologické zahradě již od roku 1990, kdy se změnila politická situace i ekonomické podmínky, takže tehdejší ředitel MVDr. Vladimír Mikulica se inspiroval zkušenostmi ze zahraničí a nabídl možnost finanční podpory zoo jednotlivcům i firmám. Od té doby prošly tímto projektem stovky zájemců ochotných zoologické zahradě pomoci. Za dlouhých 21 let se několikrát změnily také podmínky a pravidla, vždy v závislosti na aktuální situaci. Informace o adopci jsou zveřejněny v samostatném oddílu na webových stránkách zoo. Zde jsou všichni adoptivní rodiče uvedeni, dále mají u výběhu či expozice adoptovaného zvířete umístěnu cedulku se svým jménem. Vždy první týden v říjnu se koná Den adoptivních rodičů, což je akce se speciálním programem pouze pro pozvané (foto 1).

V průběhu roku 2011 došlo k několika změnám. Jednou z nich byl nový systém v doručování smluv, a to elektronickou formou prostřednictvím e-mailů. Důvodem bylo zjednodušení evidence, administrace a komunikace s adoptivními rodiči. Tento systém je efektivnější a brzy se začal těšit oblibě i ze strany adoptivních rodičů. Další změnou je počet adoptivních rodičů jednoho zvířete. Mnoho let jsme se snažili dodržovat pravidlo, aby každý adoptivní rodič měl to „své“ konkrétní zvíře, což nám připadalo mnohem osobnější. Od roku 2011 jsme se rozhodli u zvířat finančně oceněných do 2 500 Kč možnosti adopce uvolnit a „poskytnout“ tato zvířata více zájemcům. Donutila nás k tomu skutečnost, že u těchto menších druhů zvířat dochází během roku velmi často ke změně počtu, a bylo obtížné toto pravidlo dodržovat. Navíc u určitých oblíbených druhů (vydra malá, veverka Prévostova...) poptávka převyšovala naši nabídku. U zvířat nad 3 000 Kč však pravidlo „jeden rodič = jedno zvíře“ striktně dodržujeme.

Během roku 2011 jsme zavedli také zcela novou nabídku podpory zoologické zahrady, a to stát se patronem zvířete. Vedla nás k tomu skutečnost, že řada zájemců chtěla přispět na oblíbené zvíře (slon, lachtan...),

ale nebyli schopni dodržet pevně stanovenou (pro ně vysokou) cenu za adopci. Patronem jakéhokoli zvířete se tedy může stát každý, kdo přispěje minimální částkou 1 000 Kč. Výše příspěvku ani počet patronů u jednoho zvířete nejsou nijak

omezeny. Smlouva s patrony je uzavírána na dobu jednoho roku, přičemž i zde jsou připraveny určité výhody ve formě volných vstupenek, uvedení jména na webových stránkách zoo a centrální informační ploše u bazénu pro tuleň (foto 2).

V roce 2011 přispěli patroni částkou 51 543 Kč a mezi nejoblíbenější druhy zvířat patřili tuleň obecný, lachtan kalifornský, irbis a slon indický. Naším historicky prvním patronem se stal ženský fotbalový tým LFC (Ladies Football Club) z Ústí nad Labem neboli Ústecké lvice, který se během jedné z akcí pro veřejnost stal slavnostně patronem samice lva konžského Ronji (foto 3).

Celkově bylo v roce 2011 prostřednictvím adopce a patronství zvířat získáno 706 966 Kč. I přes úspěch nového projektu je to ve srovnání s loňským rokem o necelých 50 000 Kč méně.

Finanční dary

Dárce	Adresa	Částka v Kč
3e TECHNOLOGIES, a. s.	Jenštejnská 1777/4, 120 00 Praha 2	15 000
ČEZ Distribuce, a. s.	Teplická 874/8, 405 02 Děčín	110 000
HORZ TJ STADION TEPLICE, spol. s r. o.	Na Lučinách 541, 417 12 Proboštov	10 000
Nadace TLAPKA	Na Lučinách 541, 417 12 Proboštov	5 000
REST.ING Automotive, s. r. o.	Přemyslova cesta 1689/4, 415 01 Teplice	10 000

Příjmy z reklamy – finanční plnění

Partner	Adresa	Částka v Kč (bez DPH)
A-VET, s. r. o.	Mladoboleslavská 968, 197 00 Praha-Kbely	100 000
ČEZ, a. s.	Duhová 2/1444, 140 53 Praha 4	100 000
Meveř, spol. s r. o.	Zelený pruh 99, 140 00 Praha 4	20 000
RWE Transgas, a. s.	Limuzská 12/3135, 100 98 Praha 10 – Strašnice	70 000
ROGER – security, a. s.	Brněnská 916/1, 400 01 Ústí nad Labem	20 000
ROGER – security, a. s.	Brněnská 916/1, 400 01 Ústí nad Labem	40 000
Severočeské vodovody a kanalizace, a. s.	Přítkovská 1689, 415 50 Teplice	30 000
Severočeská vodárenská společnost, a. s.	Přítkovská 1689, 415 50 Teplice	100 000

Reklama barterovým způsobem

Partner	Adresa	Finanční hodnota v Kč
AniFest, s. r. o.	Jindřicha Plachty 3163/28, 150 00 Praha 5	60 000
Botanická zahrada Teplice, p. o.	Josefa Suka 1388/18, 415 01 Teplice	3 000
BRC, s. r. o.	Ostrčilova 15/983, 400 01 Ústí nad Labem	3 600
Bus Promotion, s. r. o.	Pivovarská 1513/1, 400 01 Ústí nad Labem	3 000
Cestovní kancelář TEP TOUR, s. r. o.	U Nádraží 697/18, 415 01 Teplice	3 600
I.B.S. – restaurants hotels, spol. s r. o.	Na Příkopě 29, 110 00 Praha 1	10 000
Městské služby Ústí nad Labem, p. o.	Panská 1700/23, 400 01 Ústí nad Labem	3 600
Obecně prospěšná společnost Milešovka	Myslivečkova 41/16, 400 01 Ústí nad Labem	3 000
OLYMPIA Teplice, s. r. o.	Karolinská 654/2, 186 00 Praha 8	42 000
Výstaviště Lysá nad Labem, spol. s r. o.	Masarykova 1727, 289 22 Lysá nad Labem	3 000
VÝSTAVY, spol. s r. o.	Na Vinici 13, 412 01 Litoměřice	7 200
YMCA	Hradiště 4, 400 01 Ústí nad Labem	3 000
Zahradnictví Dvořák a syn, Ing. Stanislav Dvořák	Emílie Dvořákové 19, 415 01 Teplice	26 056
Zahradnictví Dvořák a syn, Ing. Stanislav Dvořák	Emílie Dvořákové 19, 415 01 Teplice	33 760

Patroni

Jméno, název firmy	Částka	Zvíře
Advice, s. r. o.	1 000	agama kočiččinská
BUDEX, Budínský Petr	7 000	makak káповý
CK CHINA TOURS, s. r. o.	2 000	panda červená
Fírfest – Red hill production, o. s.	1 000	tuleň obecný
Günther Tomáš	1 500	makak káповý
Jana a Dan, Praha	1 000	tuleň obecný
Kolísek František	1 000	orangutan (kříženec)
LFC Ústí nad Labem, ženský fotbalový klub	1 000	lev konžský
Mandík Vít, Ing.	10 000	irbis
Marková Bára	1 000	tygr malajský
NECKERMANN – cestovní kancelář Ústí nad Labem	2 000	ara ararauna
Nosková Hana	1 400	tuleň obecný
Petera Michal	2 500	lachtan kalifornský
Vaňhová Jana	10 000	irbis
Váchová Marcela	1 000	slon indický
žáci 7. ročníku ZŠ Jestřebí	1 000	slon indický
žáci ZŠ a MŠ Nová, Ústí nad Labem	7 143	lachtan kalifornský

Adoptivní rodiče

Jméno, název firmy	Částka	Adoptované zvíře
Agentura práce, Lenka Gadasová a Karel Dvořák	4 000	pekari páskovaný
Alting, s. r. o., Jitka Holanová	10 000	osel somálský
Andělovi Jitka a Lukáš	3 000	kočka rybářská
Baierová Michaela	1 500	majna Rothschildova
Beran Miroslav	2 000	páv korunkatý
Berrová Eva	2 500	kajmánek malý
Bíl Jan, Mgr.	3 000	kočka slaništní
Boháčková Karolína	3 500	ara ararauna
Boháčková Karolína	5 000	kočkodan Dianin
Boháčková Zdeňka	12 000	vlk hřivnatý
Bretová Monika	6 000	aligátor severoamerický
Brigadoiová Jana	2 000	koza domácí
Brtna Miroslav	1 000	páv korunkatý
Brůhová Lenka	1 000	želva uhlířská
Budělovská Clementina	4 000	emu hnědý
Buchalská Lenka	1 500	puštík obecný

Jméno, název firmy	Částka	Adoptované zvíře
Búll Aleš	3 500	korunáč vějířový
Cimerman Jakub	1 000	želva čtyřprstá
Cimerman Martin	6 000	lemur kata
Čačaná Blanka	1 000	želva zubatá
Čačaný Ján	1 000	želva zubatá
Černocká Petra	10 000	orangutan bornejský
členové Letní univerzity juniorů – CEAF	6 000	voduška jelenovitá
DradonTaichi.eu	1 000	agama kočičinská
Dřevínkovi	30 000	rosomák sibiřský 2x
Eislerová Hana	3 000	kočka rybářská
Endrštová Jiřina	12 000	vlk hřivnatý
EXIM – Ústí, s. r. o.	3 500	ara ararauna
Faustovi	3 000	kočka rybářská
Fírfest – Red hill production, o. s.	4 000	koza domácí
Frinta Martin, MUDr.	4 000	nosál červený
Frintová Libuše, MUDr.	4 000	nosál červený
Frintová Tereza, MVDr.	4 000	surikata
Fukač Jan	2 500	veverka Prévostova
Geigerovi Zdena a Jiří	1 500	sova pálená
Grunt Stanislav	1 000	korálovka pružovaná
Hanzlík Jiří	4 000	anoa
Hatašovy Blanka a Zuzana	6 000	lemur kata
Heringová Lenka	1 000	agama bradatá
Hezoučková Ivana	4 000	surikata
Hofmanová Jana	1 500	papoušek konžský
Hofmanová Jana	2 000	ovce kamerunská
Holanová Jiřka, Ing.	5 000	lvíček zlatý
Hronová Lucie	1 000	piraňa Nattererova
Huja Miloš	2 000	páv korunkatý
Humhej Ivan, MUDr.	1 000	agama kočičinská
Chocholatý Jan	5 000	pekari páskovaný, veleštír obrovský
Idealmont, s. r. o. – Bílkovská Martina	5 000	lvíček zlatý
JAST UL, s. r. o	5 000	sup himálajský
Javorová Silvie	1 000	sýček obecný
Jelínek Roman	4 000	surikata
Jelínek Roman	4 000	kosman zakrslý 2x
Jelínková Eva	5 000	tamarín pinčí
Juhászová Helena	2 000	listovnice pestrá 2x
Jůza Pavel	8 000	lama krotká, varan Hornův
Karbula František	2 000	leguán kubánský
Kelcom Ústí nad Labem, s. r. o.	6 000	mandril
Kiesenbauer Jindřich, Ing.	1 000	korela chocholatá
Kohout Petr	8 400	ara zelenokřídlý, tamarín žltoruký
Košťálová Bára, Kristýna a Klára	2 500	sovice sněžní

Jméno, název firmy	Částka	Adoptované zvíře
Kraus Martin	1 000	želva amboinská
Kraus Martin	1 500	sova pálená
Krausová Petra	1 000	korálovka sedlatá sinaloaská
Krausová Zdeňka, Mgr.	3 000	aguti středoamerický
Krčková Jolana	1 500	kachnička mandarínská
Kroupa Antonín a Kasalová Kateřina	1 000	želva čtyřprstá
Kříž Josef, Ing.	2 500	kajmánek malý
Kubcová Helena, Mgr.	35 000	lachtan kalifornský
Kubcová Helena, Mgr.	20 000	tuleň obecný
Kubištová Jitka	2 500	pušтік bělavý pobaltský
Kuncl Jan, Ing.	4 000	pekari páskovaný
Kunclová Lenka, Ing.	4 000	vydra malá
Lahovská Růžena	2 000	krajta tygrovitá tmavá
Lauková Hana	1 500	sova pálená
Lauková Milada	5 000	pony shetlandský
Lukášová Dita	3 500	ara arakanga
Lužina Jan	1 500	majna Rothschildova
Lužinová Eliška	1 000	korálovka sedlatá honduraská
Lužinová Veronika	2 500	kajmánek malý
Mandovcová Dagmar	4 000	mara stepní
Mašatová Lenka, Mgr.	4 800	tamarín žltoruký
Mikulcová Jana, MUDr.	3 500	zoborožec kaferský
Moravec Petr	1 000	želva uhlířská
Morávek Jiří	1 000	agama kočínčinská
Moudrý Lubomír	1 000	korálovka mexická
Mužik Jan	5 000	serau malý
Najnarová Jana, MVDr.	1 000	korálovka sedlatá honduraská
NECKERMANN – cestovní kancelář Ústí nad Labem	2 000	ovce domácí – kamerunská
NECKERMANN – cestovní kancelář Ústí nad Labem	2 000	leguán kubánský
Nováková Helena	2 000	chameleon pardálí
Nováková Jana	16 000	tapír jihoamerický 2x
Nováková Jana	2 500	lori zelenoocasý
Ortovi Veronika a Petr	1 000	karetka novoguinejská
Pavlíková Jana	3 500	ara ararauna
Pavlíková Jana	6 000	vari černobílý
Pechanovy Barunka a Eliška	3 000	kočka slaništní
Pídová Hana	1 000	hrabatka drsná
Potůčková Kateřina	1 500	papoušek konžský
Pracný Jiří	10 000	orangutan bornejský
Přírodovědecká fakulta UJEP	15 000	medvěd malajský
Puldová Lucie	1 500	papoušek konžský
rodina Uhrova	1 000	želva uhlířská
Ronica, s. r. o.	6 000	lemur kafa
Rottenborn Luboš	4 000	emu hnědý

Jméno, název firmy	Částka	Adoptované zvíře
Rychtaříková Ludmila	1 000	želva amboinská
Rychtaříková Ludmila	5 000	pony shetlandský
Ryšáňkovi Denisa a Dennis	10 000	levhart obláčkový
Sábo Miroslav	3 500	ara vojenský
Slámová Anna	1 000	pralesnička azurová
statutární město Ústí nad Labem, městský obvod Ústí nad Labem – Neštětice	10 000	levhart obláčkový
Štrnadovi Ivana a Libor	1 000	rosnice siná
Sýkorová Šárka	1 000	felzuma madagaskarská
Šafařovský Martin + Honigová Dita	2 500	amazoňan žlutolící
Šalatová Dana	5 000	kočkodan diadémový
Šamša Vladimír, Mgr.	1 000	scink dlouhonohý
Šedivá Radka	1 000	želva čtyřprstá
Šlégrová Eva	2 000	páv korunkatý
Štill Luboš, Ing.	1 000	zebřička pestrá
Šubík Pavel	3 000	felzuma madagaskarská
Tomas Martin, Mgr.	5 400	makak káповý
Tomáš – Stavebniny, s. r. o.	10 000	lenochod dvouprstý
Urbanová Jana	5 000	tamarín pinčí
Václavík Karel	1 000	veleštír obrovský
Váchová Marcela	1 000	želva uhlířská
Vladyková Markéta	1 000	želva uhlířská
Vorlíček Zdeněk	1 000	agama kočinčinská
Vrabec a Vrabec, s. r. o.	8 000	gibon bělolící
Vysokoškolský odborový svaz UJEP	5 000	voduška červená
Zahrádka Tomáš	1 000	korálovka mexická
zaměstnanci magazínu Koktejl	5 000	antilopa jelení
Zaplatílek Květoslav	1 000	piraňa Nattererova
Zaplatílková Eva	4 000	mangusta žíhaná
Zatloukalovi	4 000	kosman zakrslý 2x
Zavoral Jakub, Ing.	60 000	slon indický
Základní škola s rozšířenou výukou HV	15 000	gepard štíhlý
Zelenkovy Miroslava a Jana	1 000	piaraktus plodožravý
Zlámal Jaroslav	1 000	korálovka pruhovaná
Zoubková Lenka	1 000	hrabatka drsná
Zounová Irena, Mgr.	1 000	agama bradatá
Žáček David	1 500	křepel kalifornský
Žákovská Lucie	6 000	korálovka sedlatá, marabu africký
žáci 1.A a 1.B ZŠ Velké Březno	1 000	želva zubatá
žáci Masarykovy základní školy a Mateřské školy Krupka	1 500	majna Rothschildova
žáci SŠ Trmice, p. o.	1 000	veleštír obrovský
žáci tercie Gymnázia J. Jungmanna, Litoměřice	5 000	tamarín žlutoruký
žáci ZŠ Dubí 1	4 000	surikata
žáci ZŠ Elišky Krásnohorské, Ústí nad Labem	4 000	vydra malá

Jméno, název firmy	Částka	Adoptované zvíře
žáci ZŠ Jiříní, Ústí nad Labem	5 000	tamarín pinčí
žáci ZŠ Jiříní, Ústí nad Labem	1 500	papoušek konžský
žáci ZŠ Rabasova, Ústí nad Labem	1 500	trnorep skalní
žáci ZŠ Svážná, Most	1 500	sova pálená
žáci ZŠ Trmice	2 500	kajmánek malý
žáci ZŠ Hluboká, Ústí nad Labem	8 000	levhart mandžuský
žáci ZŠP, Ústí nad Labem – Střekov	1 000	želva uhlířská

Zážitkové programy se zvířaty

Ing. Věra Vrabcová

Během několika minulých let sílil tlak zoologických nadšenců a milovníků zvířat, kteří se neustále dotazovali na možnost absolvování neobvyklého zážitku a bližšího kontaktu se zvířaty. Tento zájem nakonec stál u zrodu nabídky v podobě výchovně-vzdělávacích zážitkových programů, které zoo oficiálně nabídla v dubnu 2011. Velkou časovou prodlevu oproti původním představám způsobil problém s pojištěním zájemců, a to nejen z hlediska jejich bezpečnosti (zranění, úraz), ale i zodpovědnosti za škodu. To se bohužel v minulých letech nedařilo domluvit s různými pojišťovacími ústavami včetně smluvního partnera zoo. Po dlouhých měsících jednání a neúspěchů bylo rozhodnuto o tom, že si pojištění každý účastník obstarává individuálně a tuto skutečnost pak dokládá kopií smlouvy či čestným prohlášením. Kromě toho je třeba uzavřít s každým zájemcem smlouvu, kde jsou uvedeny veškeré náležitosti, finanční plnění, práva a povinnosti zájemce i práva a povinnosti zoologické zahrady. V okamžiku absolvování zážitkového programu je zodpovědný zástupce zoo povinen proškolit zájemce v bezpečnosti práce a v zásadách chování v blízkosti zvířat, což tento stvrzuje svým podpisem. Stejně tak ještě jednou při odchodu potvrzuje, že vše proběhlo v pořádku a bez jakéhokoli problému.

Zoo nabídla zájemcům dva typy zážitkových programů. První z nich umožňuje strávit celý pracovní den s chovatelem při jejich práci (Den chovatelem v pavilonu slonů – **foto 1** – či v pavilonu exotária – **foto 2**). Podmínky určují, že tento typ zážitku se může uskutečnit pouze ve všední den, neboť je třeba, aby se příslušný chovatel věnoval účastníkovi se stoprocentní pozorností a pečlivostí, což by během víkendu, kdy je ve službě pouze jedna osoba, nebylo možné. Další podmínkou je dosažení věku 18 let a dobrý fyzický i psychický stav. Zájemce může kromě běžné činnosti, jako je úklid expozic, příprava krmení apod., zažít i nenadálé události, jako např. veterinární zákrok, odchov mláďat, sloní procházku a další, takže žádný den není stejný. Den chovatelem stojí 5 000 Kč a v ceně je zahrnut volný vstup do zoo, oběd, tričko zoo, visačka se jménem, pamětní certifikát a dárkové předměty.

Druhým zážitkovým programem je krátkodobé setkání s určitým druhem zvířete a jeho krmení. Konkrétně jde o slony (**foto 3**), žirafy (**foto 4**) nebo tuleně (**foto 5**). Tento zážitek je finančně méně náročný, stojí 1 500 Kč. V ceně je zahrnut vstup pro jednu osobu a propagační materiály zoo. Podmínky nejsou tak přísné, neboť jej může

3

absolvovat zájemce od věku 12 let, ovšem v případě dětí do 18 let je nutný souhlas zákonného zástupce a doprovod dospělé osoby. Čas strávený u zvířat je mnohem kratší, přímo úměrný krmení zvířat. Nejkratší dobu stráví zájemci asi u tuleňů, neboť Junior i Mary polykají svou dávku ryb poměrně rychle ☺, ovšem při rozhovoru s chovatelem se lze dozvědět mnoho zajímavých informací i praktických zkušeností z jejich chovu.

Od dubna do prosince 2011 se uskutečnilo celkem 27 zážitkových programů, z čehož

Den chovatelem v pavilonu slonů či v pavilonu exotária využili tři zájemci, krmení slonů šestnáct zájemců, krmení žiraf šest zájemců a krmení tuleňů dva zájemci. Procentuální rozložení znázorňuje **graf č. 1**.

Nabídka včetně pravidel, podmínek, ceny a dalších informací je stabilně zveřejněna na webových stránkách zoo. Na začátku dubna byla tisková zpráva o této aktivitě rozeslána médiím, dokonce vzniklo několik reportáží a rozhovorů přímo s účastníky. Na podzim byla připravena upoutávka a krátká videonahrávka, která byla umístěna na obrazovkách autobusů MHD, což se osvědčilo v době před Vánocemi, kdy bylo uzavřeno a zapláceno 11 smluv jako netradiční vánoční dárek. Nutno dodat, že věnovat zážitek jiné osobě jako dárek k narozeninám či ke svatbě bylo poměrně obvyklé. V tomto případě jsme praktikovali způsob, že smlouva byla uzavřena a podepsána s dárce, nikoliv s obdarovaným. Ve smlouvě, kterou by obdarovaný musel podepsat, je totiž uváděna finanční částka, což není u daru úplně vhodné... Pojištění a školení o bezpečnosti se již týká obdarovaného. V souvislosti s dary jsme byli svědky několika kuriózních situací, kdy obdarovaní do poslední chvíle netušili, co pro ně jejich blízcí připravili. Úplně první účastnice Dne se slony se o tom, co na ni nachystal manžel, dozvěděla až ráno po příchodu do zoo, kdy jí byla s úsměvem předána sportovní taška plná náhradního oblečení včetně pracovní obuvi...

Zpětnou vazbu a spokojenost účastníků

jsme zjišťovali pomocí e-mailových dotazů, popř. sami účastníci spontánně reagovali buď prostřednictvím návštěvní knihy na webových stránkách zoo, nebo elektronickou poštou. Jak jsme předpokládali, o tyto zážitky projeví zájem nadšenci a milovníci zvířat, takže veškeré ohlasy byly pozitivní, s různou škálou intenzity od vyložené nadšených a úžasných až po ty „normální“. Na závěr uvádíme několik z nich:

Dobrý den,

dne 6. 5. 2011 jsem se stala s vaší pomocí ošetřovatelkou dvou nejpříčetnějších slonic, a i když je tomu již 14 dní, jsem neustále plná dojmů. Byl to pro mne nejkrásnější dárek. Moc a moc děkuji Vám i Vašemu kolegovi za tento příjemný den a všem tento úžasný zážitek doporučuji. S pozdravem Miluše Fialová z Chomutova

Dobrý den,

bylo to naprosto úžasné a přítelkyně prožívá euforii ještě teď :-). Hrozně moc se nám to líbilo. Chtěl bych Vám strašně moc poděkovat za nezapomenutelný zážitek na celý život a také bych chtěl poděkovat, že jste mi umožnili splnit sen mé přítelkyně. Dokonce jsme Vaší ZOO udělali malou reklamu, když jsme po příjezdu domů ukazovali fotky a vyprávěli zážitky, a celá ves se už těší, že vyrazí k Vám za zvířaty a za cvičením Vašich zvířat, na které se obzvlášť

4

těší :-). Ještě jednou moc děkuji a Vaši ZOO doporučím rozhodně každému, protože krásných zážitků na celý život je zatraceně málo. Tomáš Havránek

Dobrý den,

krmení žiraf byl naprosto fantastický zážitek! Dlouho jsem přemýšlela, čím bych udělala dceři radost, a myslím, že jsem se opravdu trefila. Tohle opravdu nečekala. Užil si to i mladší bratr, který se druhý den chlubil ve škole. Přeji Vám hodně úspěchů a spokojených návštěvníků. A hlavně zvířat. Zdraví Latislavovi

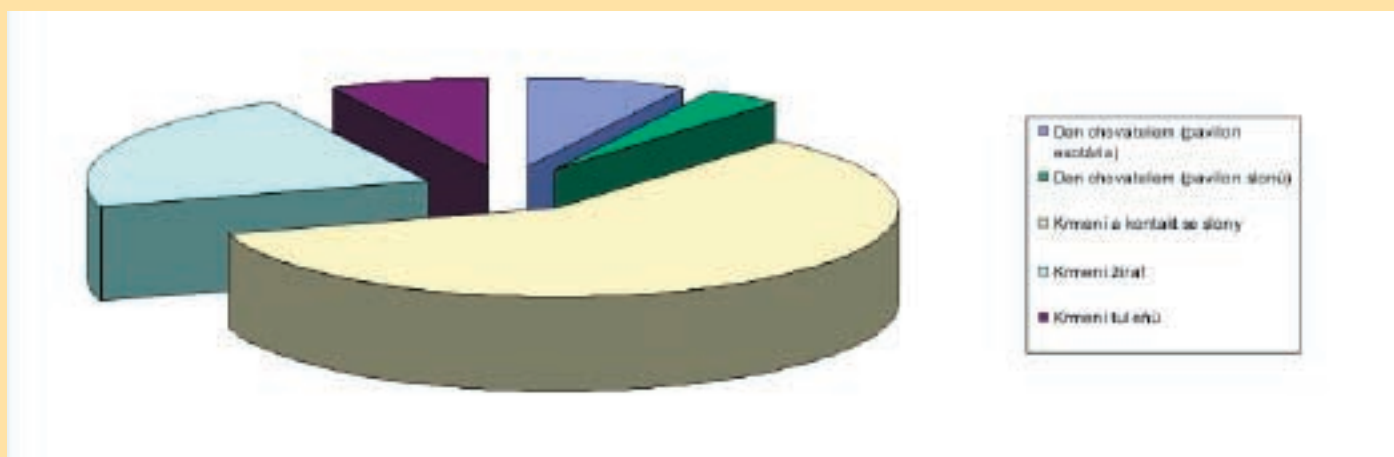
Dobrý večer,

posílám Vám fotografie z naší svatební návštěvy sloních krasavic. Novomanželé byli nadšeni, děkujeme za vše. Jak Vám za vyřízení, tak pánům chovatelům za příjemné přijetí a péči.

Tab. 1 a graf

Typ zážitku	Počet zájemců
Den chovatelem (pavilon exotária)	2
Den chovatelem (pavilon slonů)	1
Krmení a kontakt se slony	16
Krmení žiraf	6
Krmení tuleňů	2

Personální obsazení

Personální obsazení

Vedení zoo

MVDr. Václav POŽIVIL – ředitel

Jana ČERNÁ – zástupkyně ředitele, vedoucí ekonomického oddělení

Ing. Petra PADALÍKOVÁ – vedoucí zoologického oddělení

Jiří HANZLÍK – vedoucí provozně-technického oddělení

Ing. Věra VRABCOVÁ – vedoucí oddělení vzdělávání a propagace (do 31. 10. 2011)

Bc. Tereza LIMBURSKÁ – vedoucí oddělení marketingu, propagace a vzdělávání (od 1. 11. 2011)

Odborní pracovníci zoo

Ing. Pavel KRÁL – provozní zoolog

Bc. Tomáš ANDĚL – provozní zoolog

Další vedoucí pracovníci

Hana ROHÁČKOVÁ – vedoucí zahradnictví

Jaroslava JEŽKOVÁ – vedoucí Centra pro zvířata v nouzi při Zoo Ústí nad Labem

zoologické oddělení – 30 + 2 MD

ekonomické oddělení – 5 + 1 MD

provozně-technické oddělení – 10

oddělení marketingu, propagace a vzdělávání – 3 + 1 MD

Centrum pro zvířata v nouzi při Zoo Ústí nad Labem – 2

pracovníci na VPP – 7

CELKEM k 31. 12. 2011 – 66 + 4 MD

Údaje o zoo

Údaje o zoo

Zoologická zahrada Ústí nad Labem, příspěvková organizace

Drážďanská 23

400 07 Ústí nad Labem

Česká republika

Právní forma: příspěvková organizace
IČO: 00081582
DIČ: CZ00081582
Tel.: +420 475 503 354
Tel., fax: +420 475 503 421
E-mail: zoo@zoousti.cz
Internet: www.zoousti.cz, www.choboti.cz
Název: Zoologická zahrada Ústí nad Labem, přísp. org.
Sídlo: Drážďanská 23, 400 07 Ústí nad Labem, Česká republika

Zřizovatel: statutární město Ústí nad Labem
Sídlo: Velká Hradební 8, 400 01 Ústí nad Labem
IČO: 00081531
Primátor města: Ing. Vít Mandík

Statutární zástupce zoo: MVDr. Václav Poživil

Zoo Ústí nad Labem je členem:

